

MALE OKIENKO TELEKARTISTU /28/

RUBRIKA PRE ZBERATELOV TELEFONNYCH KARIET

TK vybraných krajín sveta

V predchádzajúcom MOT (27) sme sa podrobnejšie zmieňovali o TK ostrova JERSEY. Nadviažeme naň článkom o telefónnych kartách nášho západného, ale pritom stále aj najbližšieho suseda. Tomu bude predchádzať exkurzia do histórie TK platných na území dnes už bývalej ČSFR.

Telefónne karty ex-ČSFR

Telefónne karty dnes už samostatných štátov – Českej republiky a Slovenskej republiky k 1.1.1993 predchádzala síce relatívne dlhá, takmer 74-ročná história v spoločnom štáte – Československej republike a jej nástupkyň, ale len krátka, 20-mesačná história TK bývalej Českej a Slovenskej Federatívnej republiky. Ich oficiálna história začala praktickým používaním TK dňa 1.5.1991 na Všeobecnej československej výstave v Prahe, ktorú otváral ešte Alexander Dubček. Praktickému používaniu predchádzala ešte doba rôznych testov a skúšok (pozri MOT č. 2 – *Stručná história telefónnej karty*).

K samotnej výstave bolo vydaných spolu päť TK. Z nich len jedna bola k dispozícii pre verejnosť už prvý deň výstavy, a to 150 jednotková (v tej dobe za 150,- Kčs), ktorú mnohí zberatelia poznajú pod názvom „modrá 150 jednotková výstava 1“ (obr. 1). Táto TK ako jedna z nemožných mala ešte čip SL 6 (SC 6) od francúzskej firmy Schlumberger, ktorý je známy tiež pod menom „motýlik“. Mala relatívne krátku „životnosť“, pretože pre pomerne jednoduchú prekonateľnosť tohto čipu, bola už krátko po vzniku samostatnej ČR – v mesiaci február 1993, ukončená jej platnosť. Táto TK ešte neobsahovala žiadne číslovanie a mala náklad len 10 000 kusov, čo popri ešte vtedajšej praktickej neexistencii českých a slovenských zberateľov, ktorí by dokázali od začiatku jej používania uchovať patričné množstvo použitých TK (veľké množstvo ich skončilo nenávratne v košoch a odpadoch), sa podpísalo na tom, že táto prvá verejná telefónna karta ex-ČSFR má v katalógoch už relatívne slušný korunový zápis (napríklad najznámejší český katalóg firmy Pěnkava ju dnes pod katalógovým označením C 1 hodnotí v 1. kvalite na 750 Kč a v 2. a 3. kvalite na 500 Kč). Treba poznamenať, že v 1. kvalite ich však existuje veľmi málo, pretože v tej dobe, keď bol podstatne lacnejší telefónny impulz, trvalo dosť dlho minúť kartu s tak vysokým počtom telefónnych jednotiek a v dôsledku menšej odolnosti jej povrchu na oter a nutnosti jej mnohonásobného vsúvania do telefónnych automatov, ich poškodzovanie bolo intenzívne.

Mesiac po prvej bola dodaná už ďalšia TK k tejto výstave, ktorá sa od predchádzajúcej líšila len tým, že mala už len praktickejších 50 jednotiek, mala oranžovú farbu, veľmi podobný dizajn a náklad 20 000 ks. Zberatelia ju

skôr poznajú pod názvom „oranžová 50 jednotková výstava 1“. V katalógu firmy Pěnkava má označenie C 2 a terajšie hodnotenie podľa kvality sa pohybuje v rozpätí od 280 do 180 Kč.

V mesiaci november 1991 boli dodané hneď dve TK. Jedna z nich sa líšila v poradi od druhej (C 2) len tým, že pod katalógovým označením C 3 bola vydaná opäť TK skôr známa pod označením „oranžová 50 jednotková výstava 2“. Táto karta už mala nový čip od firmy Schlumberger SL 5 (SC 5 – t.j. tzv. „hrubý čip“, známy už aj na slovenských TK) a prvý krát aj vyrazené čísla výrobných marží – 33107, 33108, 33111, 33113, 33114 a 33116). Náklad mala tiež 20 000 kusov a terajšie hodnotenie podľa kvality sa pohybuje od 150 do 70 Kč. Jej najväčšou zaujímavosťou je však skutočnosť, že je to v ČR najstaršia, ešte dodnes platná verejná TK !!

Ďalšia TK vydaná v tom istom mesiaci sa líšila od prvej verejnej karty (C 1) len tým, že pod katalógovým označením C 4 bola vydaná opäť TK skôr známa tiež ako „modrá 150 jednotková výstava 2“. Táto TK už mala tiež nový čip od firmy Schlumberger SL 5 (SC 5) a čísla výrobných marží 33136, 33137 a 33138. Platila do konca roku 1999, kedy u nej, podobne ako u iných 150 jednotkových TK v rámci preventívnej akcie Telekomu, skončila aj jej platnosť (*pozri* MOT č. 18 – „*Vek korysost českého Telekomu pri výmene TK ?*“). Náklad bol 10 tisíc kusov a hodnotenie podľa kvality je v rozpätí 600 až 450 Kč.

K uvedenej výstave bola vydaná darčeková TK pod katalógovým označením A 1, ktorú by bolo možné laicky nazvať „telekartistický modrý Mauritius“. Známa je však pod zberateľským názvom „Eifelovka“, pretože okrem siluety Pražskej brány dominuje na nej silueta Eiffelovej veže. Mala ešte čip SL 6 (SC 6), náklad asi 180 kusov (!) väčšina z nich skončila medzi „vtedajšími hodnotármi“ francúzskej firmy Schlumberger a časť z nich aj medzi „vtedajšími hodnotármi“ našich telekomunikácií. Tomuto „výskytu“ zodpovedá aj jej dnešné hodnotenie podľa kvality 50 000 / 50 000 Kč (prítom to nie je najvyšší cenový záznam v katalógu !).

Poslednou vydanou verejnou TK v roku 1991 bol pod číslom C 5 tzv. „žltý Telecom 150“. Je zaujímavá tým, že mala vyrazených až 18 čísel výrobných marží v normálnej veľkosti, ale aj 9 rôznych tzv. „malých čísel“ výrobných marží, ktoré sú zberateľsky už veľmi vzácne

Obr. 1 - TK C1

a katalógove ktorékoľvek „malé číslo“ má ohodnotenie minimálne 15 000 Kč (za 1. kvalitu). Tento druh číslovania sa už neobjavil na žiadnej inej telefónnej karte ex-ČSFR.

Posledná TK roku 1991 bola vydaná pri príležitosti európskej regionálnej konferencii UIT v Prahe v dňoch 19. - 23.11.1991. Celkovo bolo vydaných 500 ks a pravdepodobne väčšina alebo skôr všetky boli rozdane jej účastníkom. Zberatelia ju poznajú pod názvom „Konferencia“. Raritou je, že boli vydané až tri varianty - variant A pod katalógovým označením A2 s 20 jednotkami v počte 100 kusov (hodnotové záznamy podľa kvality je 30 000 / 30 000 Kč), variant B pod katalógovým označením A3 s 50 jednotkami v počte 300 kusov (je paradoxné, že hoci ich je najviac, hodnotové záznamy podľa kvality majú až 80 000 / 80 000 Kč) a variant C pod katalógovým označením A4 so 100 jednotkami v počte 100 kusov (hodnotové záznamy podľa kvality je 40 000 / 40 000,- Kč). Písmená variantov sú vyznačené vždy na zadnej strane TK. Špeciálnou je aj fakt, že s týmito kartami bolo možné telefonovať len počas trvania konferencie a to z automatov, ktoré na tento účel nainštalovala firma Solaic. TK nemajú číslovanie, čip majú od firmy Solaic.

TK A3 má zatiaľ vôbec najvyšší konkrétny cenový záznam nielen z ex-ČSFR, ale aj ČR a SR, t.j. vyšší záznam, ako majú niektoré rarity vyskytujúce sa dokonca len v niekoľkých kusoch.

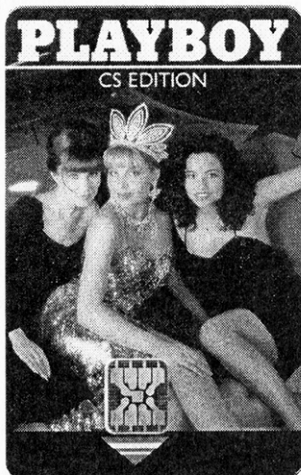
V roku 1992 bolo vydaných niekoľko zberateľsky zaujímavých TK (z hľadiska tematiky), ktoré sú známe po celom svete. Medzi ne patria „NTV“ (skratka televíznej spoločnosti), katalógové číslo C 6, ktorá okrem toho, že je druhou najdlhšie dodnes platnou verejnou TK v ČR, drží dodnes primát v najnižšom vydanom náklade (5 000 kusov) a to nielen v rámci ex-ČSFR, ale aj v rámci ČR a SR! Má tiež čip od firmy Schlumberger SL 5 (SC 5) a čísla výrobných marží 38802 a 38806. Terajšie hodnotenie podľa kvality je 450 / 300 Kč.

Ďalšou je TK pod katalógovým číslom C 7 s atypickým počtom 120 jednotiek a názvom maskota „Leo“. Priaznivci ľadového hokeja si iste spomenú na MS v ľadovom hokeji, ktoré prebehlo v máji 1992 súbežne v Prahe a v Bratislave. TK je bez číslovania, náklad je 10 500 kusov a má tiež čip SL 5 (SC 5). Terajšie hodnotenie podľa kvality je 500 / 300 Kč. Nasledujú C 8 „Slávia 65“ (65 rokov od založenia ragbyového mužstva Slávie Praha, čomu

zodpovedá aj atypický počet 65 jednotiek) v náklade 30 500 kusov a detto C 9 „Sparta 65“. Táto TK drží primát v tom, že sa na nej prvýkrát objavil nový čip SL 4 (SC 4 alebo tiež ako „tenký čip“, známy aj zo slovenských TK). Nasledovala reklamná C 10 pod názvom „K + B“, prvýkrát s počtom 100 jednotiek a s nákladom 10 000 kusov a známa C 11 pod názvom „Karlove Vary“, vydaná pri príležitosti konania XXVIII. Medzinárodného filmového festivalu. Hoci má náklad 50 000 kusov je vyhľadávanou motívovou TK, pričom má s čipom SL 5 (SC 5) spolu 17 rôznych čísel výrobných marží a raritné číslo výrobného marže 41957 s čipom SL 4 (SC 4), ktoré je teraz hodnotené podľa kvality na 40 000 / 25 000 Kč. Nasleduje C 12 s názvom „Mámo, táto nekuří“, ktorá je jedna z prvých TK na svete upozorňujúcich na škodlivosť fajčenia. Náklad je prvýkrát 100 000 kusov a má rekordných 28 variantov čísel výrobných marží pri čipe SL 5 (SC 5). Nasleduje určite vo svete jedna z najznámejších TK ex-ČSFR pod číslom C 13 a názvom svetoznámej hudobnej skupiny „Queen“. Pripomína úmrtie jej lídra, speváka Freddy Mercuryho a upozorňuje na rozširujúci sa vírus AIDS. Ďalšou, vo svete nie menej známu TK propagujúca ero-tický časopis, je C 14 zo septembra 1992 s názvom „Playboy, I. vydanie“ (obr. 2). Má náklad 50 500 kusov. Druhé vydanie pod názvom „Playboy, II. vydanie“ vyšlo v novembri 1992 v náklade 50 000 kusov a je evidované pod číslom C 18. Obe TK majú po 120 jednotiek a vždy oba varianty čipov SL 5 (SC 5) a SL 4 (SC 4). Obe sa dajú pohodlne odlišiť tým, že na zadnej strane, pri údají o náklade, nie je pri prvom náklade ďalší údaj a pri druhom náklade je navyše text „II. Vyd.“. Medzi týmito TK boli vydané ešte dve pod názvom „Renault“, na propagáciu francúzskeho tahača. Prvá je evidovaná pod číslom C 15. Má náklad 10 000 kusov a atypický počet 70 jednotiek, druhá má 150 jednotiek, náklad 40 000 kusov a je evidovaná pod číslom C 16. Zaujímavosťou je, že prvýkrát sa čísla výrobných marží objavujú buď v normálnej polohe alebo v prevrátenej polohe na TK.

V novembri 1992 bola vydaná TK C 17 pod názvom „Sparta 100“. Zaujímavé, že väčšia časť nákladu bez číslovania alebo s tlačiením číslovania bola dodaná ešte počas existencie federácie a časť nákladu (všetky TK s vyrazeným číslom) bola dodaná až po vzniku samostatnej ČR. Napriek tomu je celý náklad evidovaný v katalógu TK ex-ČSFR. V dodatku TK s vyrazeným číslom sa objavilo aj niekoľko exemplárov, ktoré mali omylom čip SL 6 (SC 6). Ich výskytu zodpovedá aj hodnotové ocenenie (podľa kvality 60 000 / 40 000 Kč). Posledná federálna verejná TK má názov „PhoneMate“ a je evidovaná pod číslom C 19. Číslo výrobného marže 44920 pri oboch variantoch čipov bolo dodané tiež až za existencie samostatnej ČR.

Medzitým v roku 1992 boli vydané ešte tri darčekové TK. Jedna s číslom A 5 má názov „Rybíčka“ (obr.3). V náklade 3 500 kusov bola pôvodne zdarma určená telekomunikáciami pre choré deti na rakovinu, ležiace v pražskej nemocnici v Motole. Dostali sa však v dostatočnom počte aj medzi pražskými zberateľmi. Zaujímavosťou tejto karty je aj dvojvariantnosť vyrazených čísel (s piatimi a deviatimi znakmi t.j. s 1 písmenom a 8 číslami). Podstatne vzácnejšie sú TK s piatimi znakmi vy-

Obr.2 - TK C 14

razených čísiel. Ako 2. náklad bola znovu dodatočne vydaná TK pod názvom „Eiffelovka 2“, v katalógu evidovaná ako **A 6**. Rozdiel oproti A 1 je len v tom, že A 6 má čip SL 5 (SC 5) a jej náklad je 200 kusov. Na rozdiel od A 1, sa A 6 zachoval viac (aj keď slúžila na obdobné účely), preto jej hodnotenie je nižšie (podľa kvality 22 000 / 20 000 Kč). Poslednou darčkovou TK, ktorá bola v ex-ČSFR vydaná v náklade 5 000 kusov ako PF '93, má názov „Stromček“ a je evidovaná pod číslom **A 7**.

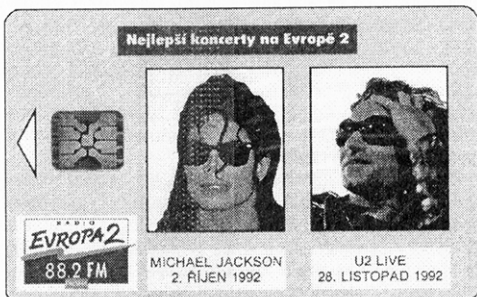
V období od februára 1992 do decembra 1992 bolo vydaných v ex-ČSFR 9 kusov privátnych vydaní TK. Tieto síce na základe objednávky realizovali telekomunikácie, ale úhradu nákladov niesol privátny zadávateľ. Hneď prvá z nich je veľmi zaujímavá. V náklade 1 000 kusov vydal český emigrant Peter Klein, žijúci v Nemecku prvú TK zo série ročných období pod názvom „Jar“. Autorom predlohy je svetoznámy secesný maliar českého pôvodu Alfonz Mucha, o.i. aj autor prvých československých známok „Hradčany“. TK je evidovaná pod číslom **B 1**. Na základe autorských práv, ktoré P.Klein získal, v nasledujúcich rokoch vydal prostredníctvom švajčiarskych telekomunikácií ďalšiu TK z tejto série v náklade 1 500 kusov pod názvom „Sommer“ (Leto). Prostredníctvom rakúskych telekomunikácií potom ďalšiu z tejto série pod názvom „Winter“ (Zima) v náklade 1 000 kusov. Nakoniec sa nepodarilo zrealizovať pôvodný zámer, aby posledné obdobie pod názvom „Jeseň“ (t.j. 4 TK v štyroch krajinách), vydali na TK Slovenské telekomunikácie (ne našiel sa včas privátny objednávateľ, ktorý by bol ochotný zafinancovať jej výrobu). Nakoniec predvlni P.Klein uzavrel celý cyklus vydaním TK „Herbst“ (Jeseň) prostredníctvom rakúskych telekomunikácií v náklade 1 000 kusov. Federálna TK B 1 je bez číslovania, má oba varianty čipu – SL 4 (SC 4) a SL 5 (SC 5). Vzácnnejšia je varianta s čipom SL 5 (SC 5), pričom jej hodnotenie sa v katalógu pohybuje podľa kvality vo výške 2 000 / 1 900 Kč. Nesporne svoj význam má a je zaujímavé zozbierať všetky štyri TK s jednotlivými ročnými obdobiami.

Obr.3 - TK A 5 (reprodukovávané cez ochr.obal)

Všetky ďalšie privátne TK, ktoré boli vydané od septembra 1992 do decembra 1992 a bolo ich spolu ešte 8 rôznych druhov, mali náklad po 1 000 kusov. Boli medzi nimi napríklad pod označením **B 2** „Gábina-Hradčany“ (s pohľadom na Hradčany), **B 3** „Sláva I“ (s čipom SL 5 – SC 5), **B 4** vo svete známa pod názvom „M.Jackson+U 2“ (svetoznáma írsky hudobná skupina, obr. 4), **B**

5 vo svete nemenej známa pod názvom „M.Jackson“, **B 6** názvom „Gábina - akt“, **B 7** s názvom klasického herca nemého filmu „Buster Keaton“, **B 9** - posledná privátna TK ex-ČSFR s názvom „Sláva II“ (pre zmenu s čipom SL 6 – SC 6). Predposlednou TK ex-ČSFR bola TK pod označením **B 8** s názvom „KSTK“ (Klub sběratelů telefonních karet). Táto TK má zaujímavú históriu.

Obr.4 - TK B 4 (reprodukovávané cez ochr.obal)

V lete roku 1992 sa v Prahe zakladal KSTK. Na jeseň roku 1992 sa 35 členov KSTK rozhodlo vydať spoločne privátnu kartu. V tej dobe boli náklady na vydanie podstatne vyššie ako sú v dnešnej dobe. Tisíc kusov kariet v tej dobe stálo približne 250 000,- Kčs, t.j. ešte federálnych a menej inflačných 250,- Kčs za kus (pre porovnanie za rovnaké množstvo privátnych TK by dnes záujemcovia naučovali Slovenské telekomunikácie a.s. cca 170 000 až 180 000 Sk). Súčasne boli stanovené podmienky vkladu a to minimum 5 000 Kčs na člena a maximum 20 000 Kčs na člena. To predstavovalo minimum 20 kusov TK na člena (5 000 Kčs : 250 Kčs za kus) alebo maximum 80 kusov TK na člena. Každý vkladateľ sa súčasne musel písomne zaviazat, že 20 % zo svojho dodaného a likvidovať TK (t.j. minimum 4 kusy TK alebo maximum 16 kusov TK) vráti za nákupnú cenu späť klubu, ktorý ich za nákupnú cenu 250,- Kčs predal po jednom kuse každému ďalšiemu novému členovi klubu. Takto sa prakticky dostalo ďalších prvých 200 členov k tejto privátnej karte za nákupnú cenu. Tento vcelku veľmi pozitívny systém mal len jednu chybičku krásy, z ktorej vyplynulo jedno poučenie. Dvaja členovia klubu, ktorí mali prevziať celú zásielku 1 000 kusov, si ju vraj najprv dôkladne celú vopred prezreli a mali v nej najst cca 980 kusov TK s čipom SL 4 (SC 4). Tieto TK majú dnes ohodnotenie v nepoužitom stave 1 000,- Kč. Zbytok cca 20 kusov bol s čipom SL 5 (SC 5). Tieto TK majú však dnes ohodnotenie v nepoužitom stave 40 000 Kč. To je predsa len dosť podstatný rozdiel.

Keď zrekapitulujem všetky vydania počas ex-ČSFR, tak bolo vydaných 19 verejných TK (C 1 až C 19), 9 privátnych TK (B 1 až B 9) a 7 darčkových TK (A 1 až A 7) t.j. spolu 35 telefónnych kariet. Hoci celosvetový trend zbierania je predovšetkým zbieranie použitých verejných TK vlastného štátu, pričom takýchto kariet vo väčšine krajín je vždy najviac, prví zostavovatelia katalógu TK ex-ČSFR si zvolili za A – kategóriu darčkové TK a prideliť „Eiffelovke I“ číslo A 1 a verejné TK „odsunuli“ až do kategó-

rie C. Táto systemizácia sa preniesla následne aj do dnešnej kategorizácie českých TK a ukázala sa medzičasom dosť nepraktická. Verejnú TK totiž zbiera podstatná časť zberateľov a priam si táto skupina „pýta“ označenie kategórie A. Takáto zmena je však dnes už veľmi nepravdepodobná.

Záverom by som sa rád zmienil o vzťahu slovenských zberateľov k TK bývalej federácie. Pri kontaktoch s mnohými českými zberateľmi som zistil, že až na malé výnimky z nich, takmer všetci považujú „za svoju povinnosť“ zbierať aj TK ex-ČSFR, ktoré predchádzajú samostatnej histórii českých telefónnych kariet. Českí zberatelia majú k nim pozitívny vzťah. Na Slovensku je však skôr opačná situácia - v podstate ich zbiera len veľmi málo slovenských zberateľov.

Uznávam, že svoju úlohu tu zohralo niekoľko faktov, ako napríklad, že tieto TK sa na Slovensku v praxi vôbec nepoužívali, na rozdiel od Slovenska viaceré federálne TK platia v Čechách ešte dodnes a svoje tu zohral aj fakt, že keď sa na Slovensku začali objavovať prví zberatelia, už sa tieto TK stávali čím ďalej tým viac nedostupnejšími aj po cenovej stránke. Napriek tomu s určitou dávkou trpezlivosti sa TK ex-ČSFR ešte stále dajú zozbierať, najmä ich základná sada verejných TK. Skutočné hodnotové vyjadrenie nadobudnutých v praxi nie vždy musí zodpovedať katalógovému vyjadreniu tej ktorej TK. Tento fakt (pomer skutočnej a katalógovej hodnoty TK) závisí od rôznych okolností. Dúfam, že pri zaobstarávaní TK ex-ČSFR záujemcom budú nápomocné aj vyššie uvedené informácie.

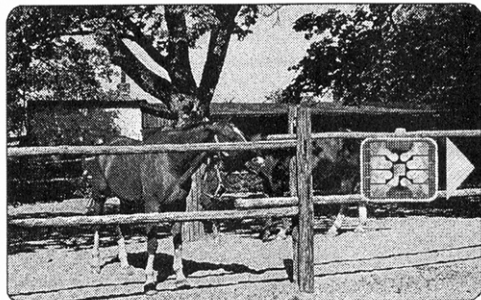
TK Českej republiky - I. časť

Po vzniku samostatnej Českej republiky bola v oblasti telefónnych kariet iná situácia, než aká bola v tom čase na Slovensku. Odhladiac od faktu, že okrem všetkých ex-federálnych TK, ktoré sa automaticky po 1.1.1993 stali ďalej vlastne českými, začiatkom januára 1993 bola do ČR dodaná ešte zostávajúca várka ex-federálnych TK (časť nákladu kariet C 17 a C 19). Skutočná prvá česká verejná TK, evidovaná pod číslom C 1, je 150 jednotková karta pod názvom „Bohnice“, ktorá zobrazuje kone v zrebčinci a propaguje Centrum krízovej intervencie v Prahe-Bohnicach. Bola vydaná v náklade 200 000 kusov a predávať sa začala koncom januára 1993 (obr. 5).

V období od februára do júla 1993 bolo dodaných ďalších 12 verejných TK, ktoré sú evidované v katalógoch ako číslo C 2 až C 13. Tieto mali rôzne náklady (od 40 000 kusov do cca 260 000 kusov). Dodnes najzaujímavejšími motívami, ktoré boli na nich zobrazené, sú ľudobáňská skupina „Wanastowi wjezy“ (C 2) je tiež známa pod názvom Popron, automobil „Ferrari“ s propagovaním pneumatík „Pirelli“ (C 4) a C 12, ktorá propaguje kávu „Douwé Egberts“. Všetky majú jeden spoločný znak - tieto TK ešte nemali vyznačené žiadne poradové a nákladové označenie.

V septembri 1993 bola dodaná skupina TK s jedným námetom, ale s rôznymi jednotkami a v rôznych nákladoch - pohľad na „Hradčany“. Prvá z nich „Hradčany 80-jednotiek - I verzia“ je evidovaná až ako C 15 (C 14 pozri ďalej). Spolu ich bolo vydaných 6 kusov a sú evidované

pod číslami C 15 až C 18, C 21 (obr. 6) a C 22. Medzi tým od októbra 1993 začala vychádzať jedna z najznámejších, najvydarenejších a najpopulárnejších českých sérií „Obrazy Národnej galérie na TK“.

Obr. 5 - TK C 1

Spolu vyšlo 12 rôznych kariet, väčšina z nich (8) boli verejné TK v náklade 50 000 až 100 000 kusov a vychádzali v rôznom období. Sú na nich zobrazené obrazy napríklad Pabla Picassa (C 19 „Autoportrét“), Majstra Trebonického oltára (C 20 „Madona Roudnická“), Henri Rousseaua (C 26 „Já, portrét - krajina“), Jána Zrzavého (C 27 „Kleopatra“), Gustava Klimta (C 37 „Panna“), Majstra Trebonického oltára (C 49 „Zmŕtvvstanie“), Paula Gauguina (C 65 „Bonjour Monsieur Gauguin“), Pierra Augusta Renoira (C 67 „Milenci“). Ďalej to ešte boli spolu 4 darčekové TK „Adam a Eva“ (A 3 - 4 000 kusov), „Kristína“ (A 4 - 8 000 kusov), „Simeon s Ježíškom“ (A 8 - len 1 500 kusov, preto je táto TK najhľadanejšia z celej série) a „Panna Mária s dieťaťom“ (A 9 - 5 000 kusov, tá ako posledná vyšla v decembri 1994). Sériu sa vyznačovala pekným, jednotným dizajnom.

Celá séria sa však vyznačovala aj jedným zásadným negatívom. Keďže každá TK mala na ľavej strane dosť široký čierny zvislý pás (kde sa nachádzal aj čip) a mimoriadne slabý povrch, tak už v dobe ich bežného používania bolo malým „zázrakom“ nájsť ich vo veľmi dobrom až luxusnom stave.

Až v dobe, keď už bola vydaná C 22 (október 1993), prišla v novembri 1993 od firmy Schlumberger na trh TK Telecom s 80 jednotkami (rovnaký motív je na karte ex-ČSFR C 5). Táto TK mala náklad len 30 000 kusov. Aj keď už bola dodaná s nákladovým označením, nemala ešte stále žiadne poradové označenie. Preto aj keď táto bola dodaná neskoršie ako karty C 15 až C 22, v katalógu je zaradená už ako C 14 do jednej skupiny s ostatnými, podobne neoznačenými TK.

Táto TK bola zo strany dodávateľa - firmy Schlumberger dodaná nad rámec emisného plánu českého Telecomu na rok 1993 a bola to jednorázová kompenzácia zo strany dodávateľa za viaceré reklamácie zo strany odberateľov. Súčasne to bola tiež akási „labutia pieseň“ TK s čipom Schlumberger v ČR, pretože všetky ďalšie od čísla C 23 (s výnimkou C 29 - Queen 150 - rovnaký motív je aj na C 13 ex-ČSFR a C 30 - Katalóg Edit) vrátane predtým dodaných C 19 a C 20, už boli dodávané s čipom od firmy Gemplus. Tieto sú používané v ČR v podstate dodnes.

Spoločným znakom všetkých českých TK od firmy Schlumberger (tak ako ich poznáme aj zo slovenských) bolo to, že sa vyskytovali v podstate len varianty čípor – SL 5 (SC 5), SL 4 (SC 4) a SL 7 (SC 7 – tzv. „veľký čip“), ktoré mali vzadu bod vyrazené 5-miestne alebo natlačené 9-miestne čísla. Už počas ich používania sa bežne vyskytovali rôzne kombinácie vyrazených čísiel v normálnej aj v prevrátenej polohe. Niektoré z týchto čísiel (vyrazených aj natlačených), sú veľmi vzácne, považujú sa za rarity a niektoré sú dokonca aj unikátmi (napr. prevrátené vyrazené číslo 44598 s číporom SL 5 (SC 5) na C 1, vyrazené číslo 45083 s číporom SL 4 (SC 4) na C 4, natlačené číslo C33041179 s číporom SL 4 (SC 4) na C 6). Ďalšou zaujímavosťou je aj skutočnosť, že hoci ku koncu roku 1993 boli dodané posledné TK pre ČR od firmy Schlumberger, tieto sú ešte, s výnimkou všeobecne neplatných 150 jednotkových, dodnes v ČR platné a na mnohých miestach v ČR sa dokonca ešte dodnes používajú aj pôvodne dodané verejné kartové telefónne automaty od tejto firmy.

V predposlednom odstavci tohto článku som sa zmienil o číporoch firmy Gemplus. Ani TK s týmito čípmi nie sú zberateľom slovenských neznáme, len s tým rozdielom, že na Slovensku sa začali používať približne až o dva roky neskôršie (na konci roku 1995 na A 17 „Faxový zoznam“). Na tomto mieste si poznamkou dovoľím čiastočne odbočiť od hlavnej témy a naznačiť isté porovnania s číporom tejto firmy, ktoré boli dodávané do ČR a SR.

Obr. 6 - TK C 21

Poznámka:

V dobe, keď sa na Slovensku ešte nepoužívali TK s číporom Gemplus, v ČR ich bolo známych už veľa. Oproti „slovenským“ majú ešte jeden zásadný rozlišovací znak – počnúc verejnou kartou C 19 „Picasso“ a končiac verejnou kartou C 134 „Comnet 96“, objavilo sa na mnohých z nich aj tzv. logo *Moreno*. Tento znak, ktorý sa vždy nachádzal na zadnej strane TK a to buď v pravom dolnom rohu alebo v ľavom hornom rohu, mal podobu malého lesklého znaku v tvare „zástavky“. Tento znak viditeľný pri natočení TK oproti svetlu približne pod uhlom 45° bol vlastne štylizovaným písmenom „I“, ako začiatok písmena firmy INNOVATRON. Zamestnancom tejto firmy bol aj istý pán *Ronald MORENO*, ktorý si nechal patentovať telefónnu kartu s číporom. Súčasťou patentu bol aj tento znak. Preto za každú TK, kde sa tento znak objavil, musel odberateľ, v tomto prípade český Telecom, hradiť aj príslušné patentové práva R. Morenovi. Nepoznáam však dôvod, prečo na niektorých

TK tohto obdobia bol tento znak a na niektorých nie. Tieto patentové práva skončili niekedy v období druhého polroku 1996 t. zn. krátko potom, ako sa v novembri 1995 aj na slovenskom trhu objavila vôbec prvá TK (A 17) od tejto firmy. Keďže sa na nej logo *Moreno* neobjavilo, nestihol sa vlastne na slovenských TK tento znak už vôbec vyskytnúť. V súvislosti s týmto znakom na zadnej strane viacerých českých TK je potrebné ešte poznamenať, že pri prevážnej väčšine z nich ho charakterizujeme ako tzv. „nízke logo“ (nachádza sa 10 mm od hrany karty podľa toho, v ktorom rohu sa znak vyskytuje). Na niektorých sa však vyskytuje aj tzv. „vysoké logo“. Rozdiel nie je vo veľkosti znaku, ale v tom, že je až 18 mm od hrany karty. Keďže od začiatku boli dodávané TK aj s rôznymi čípmi tak ako ich poznáme aj u nás (GEM 12, GEM 13, nasledoval potom u nás neznámy čip GEM 15 a neskôršie aj GEM 14), zankonite začali vznikať ich rôzne kombinácie s polohou loga *Moreno*. Ich výsledkom je viacero cenovo vysoko hodnotených kombinácií loga *Moreno* a čipu Gemplus, pričom katalógové hodnoty nad 10 000,- Kč za luxusnú kvalitu nie sú až takou výnimkou. Dokonca existuje aj niekoľko rarít aj unikátov. Tento „problém“ nemôže však trápiť zberateľov slovenských TK.

Na druhej strane od začiatku používania TK v SR s číporom Gemplus sa používajú na nich aj čísla, ktoré presne určujú individuálne číslo tej ktorej karty. Tieto čísla sa na českých objavujú veľmi ojedinele (napr. verejná C 194 – Historický telefón, kde sa nachádza 6-miestny natlačený číslač - a to buď vyšší, od 1,6 mm alebo nižší číslač do 1,6 mm). A práve v súvislosti s týmito číslami na slovenských TK sa tiež vyskytujú viac či menej zaujímavé exempláre (napríklad pootočené číslače o 180° alebo s vynechaným číslačom). To zase pre zmenu nemusí „trápiť“ zberateľov českých telefónnych kariet.

V súvislosti s používaním čípor Gemplus v ČR sa vyskytuje ešte jedna odlišnosť, s ktorou sa ešte zberatelia dostatočne „nezbili“. Zmienka o tom, že pred pár rokmi sa takmer nikto neunúval venovať pozornosť variantom čípor alebo polohy loga *Moreno*, nemusí ešte znamenať, že to tak bude aj v budúcnosti. Ide o to, že plasty niektorých TK sa vyskytujú v dvoch rôznych podobách. V ČR takmer všetky majú plast vyrobený bez opticky zjasňujúcich prísad. Tu platí presná analógia s filateliou. Tento plast pod UV lampou svieti tmavo červenou farbou. Preto sa aj pri telefónnych kartách vžil označenie „BP“, t.j. bez prísad. Na C 145 „Morzeov telegraf“ sa však vyskytuje variant, kde pri čipe GEM 14 existuje aj plast, ktorý pod UV lampou krásne svieti do modra. Aj tu sa pri vžilo označenie „OZ“, čo znamená, že pri jeho výrobe boli použité opticky zjasňujúce látky. Tento variant je relatívne bežný. Naopak úplne bežné sú stále obdobné plasty C 148 „Zebra“ v oboch číporových variantoch. Raritami sú napríklad C 149 „Orangutan“ a C 150 „More“ s plastami „OZ“, ktoré zatiaľ existujú použité iba po 2 až 3 kusoch (nie je vylúčené, že sa nájdu ďalšie, ak sa zberatelia „používajú“ a prezrú si svoje exempláre, ktoré vlastnia). Zatiaľ sa na TK nezhliadli použité ďalšie možnosti známej z filatelie – fluorescenčné prísady, známej pod označovaním „II“, ktorá sa pod UV lampou prejavuje tak, že svieti nažltlo.

Na dokreslenie informácií o TK ČR od firmy Gemplus by som rád ešte uviedol, že viaceré exempláre dodali s polohou zadnej strany otočenou o 180°.

V Malom okienku telekartistu v budúcom čísle Zberateľa budeme pokračovať druhou časťou článku o českých telefónnych kartách.

□ Marián Jobek

PREHLAD PRÍLEŽITOSTNÝCH PEČIATOK - JÚN 2000

Poradové číslo, dátum, miesto nanižovania a typ nátiatku
autor výtvarného návrhu a farba odtlačku nátiatku

01 ■ 3.6.2000 Trnava 1: **ROBOTNÍCKY SPEVKOL BRADLAN / 70** • M.Šnirc • Modrá

02 ■ 4.6.2000 Bratislava 1: **ME VO FUTBALE DO 21 ROKOV / TALIANSKO - ČESKÁ REPUBLIKA (UEFA / UNDER-21 / CHAMPIONSHIP / FINÁLE)** • E.Smažák • Modrá

03 ■ 10.6.2000 Dobšiná-Turice: **SVETOVÉ STRETNUTIE DOBŠINÁ-TURICE** • Š.Burčo • Čierna

04 ■ 10.6.2000 Košice 1: **SLÁVNOSTNÉ VYHODNOTENIE ANKETY „NAJKRAJŠIA SLOVENSKÁ POŠTOVÁ ZNÁMKA ROKU 1999“ / V KOSTOLANOCH POD TRIEBEČOM** • M.Činovský • Čierna

05 ■ 12.6.2000 Hurbánovo: **GO HURBANOVO 1900-2000** • D.Nágel • Čierna

06 ■ 15.6.2000 Bratislava 42: **GYMNÁZIUM BILÍKOVA / 25 ROKOV / F.1975** • M.Antala • Čierna

07 ■ 15.6.2000 Modra: **UVEDENIE POŠTOVEJ ZNÁMKY / PREZIDENT SLOVENSKEJ REPUBLIKY RUDOLF SCHUSTER** • M.Činovský • Čierna

08 ■ 18.6.2000 Pribylina: **SVETOVÉ STRETNUTIE LIPTÁKOV / THE NATIVES OF LIPTOV WORLD SESSION / LIPTOV / SLOVAKIA** • Autor neuvedený • Čierna

09 ■ 19.6.2000 Ružomberok: **SVETOVÉ STRETNUTIE LIPTÁKOV / THE NATIVES OF LIPTOV WORLD SESSION / LIPTOV / SLOVAKIA** • Autor neuvedený • Čierna

10 ■ 19.6.2000 Trenčín 1: **75 ROKOV KLUBU FILATELISTOV** • V.Kudlík-M.Volník • Čierna

11 ■ 21.6.2000 Liptovský Hrádok 1: **SVETOVÉ STRETNUTIE LIPTÁKOV / THE NATIVES OF LIPTOV WORLD SESSION / LIPTOV / SLOVAKIA** • Autor neuvedený • Čierna

12 ■ 21.6.2000 Trnava 1: **POZDRAV ÚČASTNÍKOV KALOKAGATIE OH SYDNEY / IVAN BRANISLAV ZOCH** • M.Šnirc • Čierna

13 ■ 22.6.2000 Košice 1: **MEDZINÁRODNÉ VETERÁN RALLYE / 500 KM SLOVENSKÝCH / ŠTART** • M.Knol • Čierna

14 ■ 23.6.2000 Liptovský Mikuláš 1: **SVETOVÉ STRETNUTIE LIPTÁKOV / THE NATIVES OF LIPTOV WORLD SESSION / LIPTOV / SLOVAKIA** • Autor neuvedený • Čierna

15 ■ 23.6.2000 Martin 1: **GRAND PRIX 1998 / 3.MIESTO / MARTIN BENKA: KRAJINA Z TERCHOVEJ** • F.H. • Čierna

16 ■ 24.6.2000 Bratislava 1: **MEDZINÁRODNÉ VETERÁN RALLYE / 500 KM SLOVENSKÝCH / CIEL** • M.Knol • Čierna

17 ■ 25.6.2000 Lučenec 1: MAJSTROVSTVÁ SVETA V MOTOCROSE / GRAND PRIX SLOVAKIA • Autor neuvedený • Čierna

18 ■ 27.6.2000 Bratislava 3: PREZENTÁCIA POŠTOVEJ ZNÁMKY OH SYDNEY 2000 • E. Smažák • Modrá

19 ■ 30.6.2000 Bojnice: AUTORSKÁ VÝSTAVA RYTCOV SLOVENSKÝCH POŠTOVÝCH ZNÁMKO • R. Cigánik a J. Šimo • Čierna

Príležitostné štôčky výpliatných strojov

01, 02 ■ 29.5.-1.6.2000 Bratislava 1 a Košice 1: ROK 2000 / MILÉNIUM / ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA / ČAS KONAT - ČAS ČINOV / SVETOVÝ DEŇ / ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA / ENVIROMENTÁLNY PROGRAM SPOJENÝCH NÁRODOV • F. Horniak • Červená (v Košiciach pre poruchu výpliatného stroja POSTALIA bol údajne používaný len krátky čas)

03 ■ Lučenec 1: MAJSTROVSTVÁ SVETA / V MOTOCROSE 250 CCM / GRAND PRIX SLOVAKIA 2000 / LUČENEC / 24.-25.6.2000 • Autor neuvedený • Červená

04 ■ 19.6.-13.7.2000 Spišská Nová Ves 1: 33. SPIŠSKÉ VÝSTAVNÉ TRHY 2000 / 13.-16.7.2000 • Autor neuvedený • Červená

□ Pripravil Jozef Soukup

Aj takto sa dá pečiatkovať!

V ostatnom čase sa na listových zásielkach stretávame s odľahkami príležitostných pečiatok extrémne vychýlenými do strán alebo dokonca obrátené - ako to približujú reproduované odľahky z pošty Beluša. Dňa 26.5.2000 na tejto pošte sa používala príležitostná poštová pečiatka na pripomenutie prvej poštovej známky platnej na našom

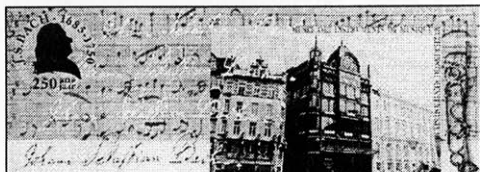
územi a konania Kongresu mladých filatelistov. Nekvalitné odľahky hovoria o malej úcte k tradíciám poštovníctva na našom území a zásielky s podobnými odľahkami pečiatok asi nebudú motivovať mladých filatelistov pre zbieranie slovenských poštových známok a pečiatok. Na tejto pošte si zrejme dostatočne neuvedomili význam udalosti, ktoré pečiatka pripomínala. Ku škodu pošty i zberateľov.

□ Jozef Soukup

Jedinečný belgický obal známkového zošitku

Medzi obľúbené objekty filatelistického záujmu za uplynulých 20 rokov sa náhle dostali i obaly známkových zošitkov, ktoré vydávajú mnohé európske poštové správy. Vela z nich je umelecky upravených a niektorí vydavateľia im začínajú venovať čoraz väčšiu pozornosť. Navyše, relatívne veľká plocha obalu známkového zošitka umožňuje urobiť pre vložené známky aj dobrú propagáciu, a práve o to ide.

Takýmto obalom vysokej grafickej úrovne je jeden z belgických vydaní z mája tohto roka.

K 250. výročiu úmrtia hudobného skladateľa Johana Sebastiana Bacha belgická poštová správa vydala v súťaži v malých hárkoch 6 známok s obrazmi starých hudobných nástrojov a s portrétom skladateľa. Známkový obal k nim prináša siluetu J.S. Bacha, časť jeho vlastnoručného notového záznamu a faksimile jeho podpisu. Ústredným motívom je budova renovovaného Múzea hudobných nástrojov v Bruseli. Obal známkového zošitka vzbudil oprávnený záujem u zberateľov. □ Zc

RACIONALIZÁCIA ADJUSTÁCIE DOPORUČENÝCH ZÁSIELOK V NDR

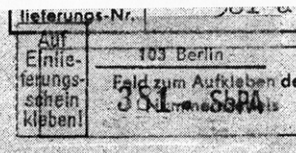
Na doplnenie zaujímavého pojednania o racionalizácii príjmu doporučených zásielok (Zberateľ č.4/2000, s.18-19) chceme uviesť aj racionalizačné opatrenia v bývalej NDR, kde bol od roku 1967 v prevádzke pokusný poštový úrad 1092 BERLIN so samoobsluhou. Ministerstvo pošty a telekomunikácií NDR umožnilo nepretržitú prevádzku pri podaní obyčajných listových zásielok, doporučených listov, balíkov, telegramov a peňazí.

Obr.1
Rekomandačná
známka pošty 701
Leipzig z obdobia
pokusného
vydania

Rekomandačné známky, ktoré poštová správa NDR zaviedla, zlučovali funkciu poštovej známky a rekomandačnej nálepky. Písmeno „R“ označovalo doporučenú zásielku. Označenie „50 Pf“ a „Gebühr bezahlt“ potvrdzovalo, že poplatok za doporučený list bol zaplatený. Skratka „SbPA“ oznamuje, že zásielku prevzal poštový úrad so samoobsluhou (okrem toho na známke bolo uvedené číslo a názov poštového úradu a štvormiestne poradové číslo vytlačené číslovačom). Známkysa predávali v automatoch značky WK3. Rekomandačné nálepky boli vyhotovované v pároch, kde ľavá časť bola rekomandačná známka na nalepenie na zásielku a pravá časť na nalepenie na podací lístok.

Obr.2, 3
Rekomandačná
známka pošty 103
Berlin z obdobia
definitívneho
vydania:

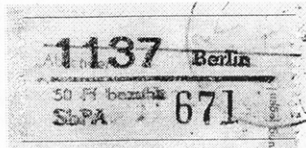

Známka (hore) a
potvrdenka
nalepená na
podacím lístku
(dole)

MPT usporiadalo na pošte 2252 Seebad Ahlbeck školenie vedúcich hlavných poštových úradov o zavedení rekomandačných známok a predajných automatov v dňoch 31. októbra až 4. novembra 1966. Pre toto školenie boli vydané inštruktážne rekomandačné známky pošty Seebad Ahlbeck.

Po poštovom úrade 1057 BERLIN nasledovalo ďalších deväť poštových úradov, pre ktoré boli vyhotovené pokusné vydania rekomandačných automatových známok. Boli to poštové úrady 1135 a 1092 BERLIN, 25 ROSTOCK 1, 65 GERA 1, 701 LEIPZIG (obr.1), 75 COTTBUS, 8022 A 8068 DRESDEN a 8122 RADEBEUL 3.

Obr.4
Balíková známka
pošty 1137 Berlin
nalepená na
balíkovú
sprievodku

Rekomandačné známky boli vyhotovené na silnom papieri (pokusné vydanie) a na pergamenovom papieri pre definitívne vydanie. Pergamenový papier bol čiastočne prievitný a po nalepení na zásielku (podací lístok alebo balíkovú sprievodku) farba papiera i text dost silno presvitli (pozri uverejnené reprodukcie). Zúbkovanie známok je 9 1/2 a 12 1/2. Boli vytlačené tmavocervenou farbou okrem štvormiestneho čísla, ktoré bolo čierne. Od začiatku roka bolo dané do používania definitívne vydanie rekomandačnej známky, na ktorej je číslovač trojmiestny, červenej farby a menšie rozdiely sú aj v grafickom riešení známky a potvrdenky (obr.2, 3). Tlač známok bola realizovaná rotačnou knižtlačou. Na páse bolo 6 radov známok. Pás sa priečne perforoval a nakoniec sa roztrhol na 6 pásov v šírke jednej známky, ktoré boli stočené do zvitkov po 1000 kusoch od čísla 001 po číslo 000. Pokusné vydania mali v jednom zvitku len 500 známok od čísiel 0001 do 0500 alebo od čísla 0501 do 1000.

Obr.5
Príležitostná
rekomandačná
známka pošty
1025 Berlin
k 750. výročiu
mesta Berlin.

V roku 1968 boli vydané aj balíkové známky (obr.4). Vytlačené boli na pergamenovom papieri v čiernej farbe. Boli používané u poštových úradov 1092 a 1137 BERLIN do roku 1970.

Rekomandačné známky v bývalej Nemeckej demokratickej republike sa používali do zjednotenia Nemecka. Ich platnosť bola ukončená 30. júna 1990.

V dobe ich platnosti bolo vydaných aj niekoľko príležitostných rekomandačných známok (obr.5).

□ Jozef Korený

Literatúra:

- [1] Haubold P.Ulrich: Handbuch und Speziakatalog Einschreibemarken an Selbstbedienungseinrichtungen der Deutschen Post, 1. Auflage, München 1971
- [2] Preisler Arnold: Je to poštová známka - alebo nie? In: Katalóg II.oblastnej výstavy poštových známok Trenčín 1967, s.28
- [3] Preisler Arnold: Rekomandačné známky NDR. Katalóg propagačnej výstavy poštových známok Trenčín '75, s.39-41

POŠTOVÉ MÚZEUM NA SLOVENSKU

Pred tromi mesiacmi (10. marca 2000) bolo Dokumentačné centrum Slovenskej pošty, štátny podnik, Banská Bystrica slávnostne premenované na Poštové múzeum. Týmto aktom sa završila zložitá história vzniku tejto kultúrnej ustanovizny a dostalo sa jej postavenia, ktoré jej právom patrí. O minulosti, súčasnosti i budúcnosti múzea nás informuje jeho vedúci, PhDr. Štefan Kollár. Na jeho príspevok nadväzuje dokumentačná pracovníčka múzea Ľubica Štubňová základnými informáciami o študijnom poriadku.

Genealógiu poštového múzejníctva na Slovensku môžeme sledovať už od roku 1749, kedy Jozef Hecht, poštový kontrolór na pošte Bratislava, vydáva knihu „Úvod do univerzálneho poštového práva európskeho“. Od tohto obdobia vychádzajú články, štúdie, publikácie s tematikou dejín pošty, poštovníctva a známkovej tvorby z pera slovenských, rakúskych, českých i maďarských historikov. Korene poštového múzejníctva siahajú až do čias miléniovej výstavy, ktorá bola otvorená 2. mája 1896 v Budapešti. Tam vystavované predmety z poštovej histórie Uhorska tvorili základ zbierok Poštového múzea, zriadeného po výstave v Budapešti.

Založenie poštového múzea je späté i so vznikom Československa a vydaním prvej poštovej známky v novej republike 18. decembra 1918. Bolo zriadené v Prahe s cieľom uchovávanía a dokumentovania vývoja pošty, telekomunikácií, rádiokomunikácií a známkovej tvorby.

Myšlienka vytvorenia samostatného poštového múzea na Slovensku sa stáva aktuálnou až v štyridsiatych rokoch 20. storočia. V roku 1942 bolo filatelistické oddelenie zriadené pri Slovenskom národnom múzeu v Martine, ktoré pracovalo až do roku 1945.

Až v osemdesiatych rokoch sa podarilo snahu o zriadenie rezortného pracoviska múzeálneho typu na Slovensku priviesť do úspešného konca. Dokumentačné centrum spojov (DCS) vzniklo na základe uznesenia vlády SSR číslo 200 z 1. apríla 1981. Ústredný riaditeľ spojov Ing. Ondrej Kováč listom č.j.10496/1984-AS zo dňa 17. 10. 1984 požiadal riaditeľa Riaditeľstva pošty v Bratislave dpt. Františka Jurika o zabezpečenie zriadenia DCS.

Nepriaznivý postoj k uvedenému zámeru možno dokumentovať i listom Ing. Vlastimila Chalupu, CSc., vtedajšieho ministra spojov ČSSR, zo dňa 27.1.1986, v ktorom žiada Ing. Ondreja Kováča o vysvetlenie, prečo 8.11.1985 bolo otvorené DCS v Bratislave, o čom sa dozvedel z bratislavského Večerníka zo dňa 14.11.1985.

V roku 1993 ovplyvnili chod pracoviska dve základné zmeny. Prvou bolo organizačné začlenenie tohto účelového strediska do Ústredia Slovenskej pošty, š.p. (ÚSP), pod názvom Dokumentačné centrum a známková tvorba (DCaZT), podriadené riaditeľovi prevádzkového úseku, a druhou presťahovanie do, žiaľ, nevyhovujúcich priestorov na Poštu 55 v Petržalke. Rozdelenie československej federácie znamenalo rozšírenie náplne činnosti o kompetencie Poštového múzea v Prahe. Na základe dohôd Ministerstva hospodárstva ČSR a Ministerstva dopravy, spojov a verejných prác SR sa začalo delenie majetku múzea medzi Českou a Slovenskou poštou, ktoré, žiaľ, nesplnilo očakávanie.

Prestahovaním ÚSP do Banskej Bystrice v roku 1996 sa vytvorili vhodné priestorové podmienky, na základe

čoho sa pod názvom Dokumentačné centrum Slovenskej pošty, š.p. (DCSP), toto účelové zariadenie koncom roka 1997 presťahovalo z Bratislavy do Banskej Bystrice.

Činnosť DCSP v roku 1997 sa riadila plánom práce, ktorý zahŕňal úlohy vyplývajúce z opatrenia č.1.2 / RV-97, schváleného v Rade riaditeľov Slovenskej pošty, zameraného na presun do Banskej Bystrice. Okrem legislatívnej, ekonomickej a projektovej činnosti boli zabezpečované stavebno-technické práce a interiérové vybavenie pracovní, výstavnej miestnosti, knižnice a depozitu, ako aj práce, súvisiace s presťahovaním dvoj- a trojrozmerných predmetov.

Týmto sa postupne začali naplňovať základné teoretické princípy činnosti tohto účelového zariadenia SP, stanovené v Konceptii budovania Poštového múzea a to zamerané na nadobúdanie, spracovávanie a sprístupnenie muzeálnych predmetov. Toto možno dokumentovať aj vo výstavnej činnosti. Kým v roku 1997 DCaZT pôsobilo väčšinou v zahraničí, propagovaním slovenskej poštovej známkovej tvorby, od roku 1998 orientovalo svoju činnosť najmä na Slovensko. Za sledované obdobie 1997-1999 bolo realizovaných 19 výstav. Z medzinárodných možno spomenúť „Slovenské poštové známky“, inštalované v Berlíne a v Chile (1997), „Červená, biela, modrá - dejiny pošty a filatelie v Českej republike a Slovenskej republike 1998“ v Berne, účasť na filatelistickej výstave „PHILEXFRANCE 1999“, „CHINA 1999“.

Jednou z dôležitých činností bol prístup k zbierkotvornej činnosti a ochrane zbierok. Zavedením prvostupňovej a druhostupňovej evidencie zbierkového fondu, ako aj jeho konzervovanie sa začínali naplňovať základné úlohy muzeálnej práce, smerujúce k sprístupňovaniu zbierok verejnosti. V roku 1999 bol spracovaný predbežný lokálny súpis zbierkového fondu DCSP s cieľom sprehľadniť zbierkový fond, uložený v depozitoch.

Muzeálne zbierky sú rozdelené do dvoch základných skupín: Dejiny pošty vrátane odboru telekomunikácií a známková tvorba. Tematicky sa delia na niekoľko účelových fondov. Jedným z najcennejších je zbierka poštových štítov a tabulí, ktorá obsahuje jednotlivé exponáty od druhej polovice 19. storočia až po súčasnosť. Poštové schránky tvoria síce nevelkú, ale zaujímavú fond. Obsahuje rozličné typy poštových schránok z obdobia posledných 120 rokov. Zaujímavým fondom sú poštové pečiatky a pečatidlá, obsahujúce typy denných, úradných, služobných, príležitostných poštových pečiatok ako aj pečiatky auto pošty a vlakových pošty. Ďalšiu skupinu tvoria zbierky bežných predmetov poštovej prevádzky, ako napríklad listy, balikové váhy, poštové vrecia, modernejšie zariadenia a prístroje (pečiatkové zariadenia a rôzne automaty). Cennou súčasťou je fond osobnej výbavy poštajstrov, postiliónov a poštových doručo-

vateľov, kde sú rovnosaťy, doplnky odevov, čiapky, kabátce, poštové brašne, poštové trúbky a ďalšie predmety. V mapovom a obrazovom archíve sú poštové mapy, portréty poštajstrov atď. V zbierkach je aj niekoľko manuálnych telefónnych ústrední, telefónne prístroje v prevažnej miere z 20. storočia, rozličné meracie prístroje, prvý telefónny hlásič presného času z roku 1947. V súčasnosti sa začína tvoriť archív fotodokumentácie, videozáznamov a filmov.

Druhou základnou skupinou je oblasť známkovej tvorby a filatelie. To sú uložené československé známky z rokov 1918-1992, obálky prvého dňa vydania, ako aj známky zo zahraničia a známky členských štátov Svetovej poštovej únie. Najucelenejšiu zbierku však tvoria dokumenty z tvorby súčasných poštových známok. Každá vydaná známka má svoju dokumentáciu od výtvarného návrhu, cez ryteckú rozkresbu, od tlačky rytiny, tlačové postupnosti, skúšky farieb, súťažne a tak isto dokumentáciu z tlačiarne - ryteckú doštičku, tlačové dosky a podobne. Samotný fond tvorí poštové známky vo forme tlačových listov a obálky prvého dňa vydania. Dopĺňajú sa i fondy poštových lístkov, nálepných listov, cartes maximum, celinové obálky. Filatelistický fond spestrujú medaily, diplomy, katalógy z domácich i medzinárodných filatelistických výstav.

Takto do roku 1999 bolo spracovaných 40 730 zbierok, z ktorých druhostupňovo bolo spracovaných 578.

Dôležitou súčasťou je i metodická činnosť. Pracovníci spolupracujú so Zväzom slovenských filatelistov, zberateľmi, ktorí sa zaujímajú o poštu a poštovú históriu. V tejto oblasti hodno spomenúť spoluprácu s Fakultou prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov Žilinskej univerzity pri príprave diplomových prác poslucháčov. Tak v rokoch 1998 až 2000 bolo ukončených 7 diplomových prác na rôzne témy dokumentujúce históriu i súčasnosť pošte a poštovníctva na Slovensku. Pracovníci v rokoch 1997-1998 publikovali tak v podnikovom časopise Poštové zvesti, ako aj v ďalšej tlači a katalógoch výstav poštových známok. Celkom bolo publikovaných 16 príspěvkov.

Významné miesto v rámci Slovenskej pošty, š.p., Poštového múzea (SP-PM) má knižnica. Toto zariadenie svoju činnosť začalo v roku 1999. Bol spracovaný knižný fond v rozsahu 1299 knižných publikácií a 76 časopiseckých titulov. Tematicky knižnica je rozdelená na časť historickú, súčasnú a časopisy. Medzi najvýznamnejšie fondy knižnice možno zaradiť zbierky zákonov a nariadení ako i legislatívne normy poštárov, tzv. „Úradné listy“, ktoré dokumentujú historický vývoj slovenskej pošty a poštovníctva od čias Rakúsko-Uhorska až po súčasnosť.

Realizáciu tejto práce nie je možné si predstaviť bez podpory nadriadených orgánov. Možno konštatovať, že od roku 1997 vedenie SP vytváralo a dúfam, že bude vytvárať potrebné materiálne, technické i personálne prostredie v SP-PM, aby vytýčené ciele z roku 1997 sa naplnili a tým sa umožňovalo vytvárať ucelený systém v rámci dokumentovania činnosti slovenských poštárov. Zaregistrovaním SP-PM na Ministerstve kultúry SR k 1.3.2000 do Registra múzeí a galérií v Slovenskej republike sa naplnila túžba i úsilie tých, ktorí sa snažili o uznanie a začlenenie pošty, poštovníctva a filatelie do dejín Slovenska.

□ Štefan Kollár

AKO ŠTUDOVAŤ V SLOVENSKEJ POŠTE, š.p., POŠTOVOM MÚZEU?

Dôležitou súčasťou muzeálnej prezentácie je i sprístupňovanie zbierkových fondov, ktoré Slovenská pošta, š.p., Poštové múzeum, okrem výstavnej a pripravovanej stálej expozície realizuje aj formou štúdia spôsobom nazretia do zbierok a dokumentov. Na základe tohto bol vydaný dňa 6. mája 1999 „Študijný poriadok“ v ktorom sú základné ustanovenia týkajúce sa štúdia.

Z uvedeného materiálu pre prípadných záujemcov sú zaujímavé články 2 - 5, ktoré sa týkajú štúdia, nazretia do zbierok a dokumentov, v ktorom je deklarované, že so súhlasom vedúceho Slovenskej pošty, š.p., Poštového múzea môže záujemca nazrieť a študovať materiály okrem tých, ktoré ešte neboli usporiadané a spracované alebo tých, ktoré vzhľadom na svoj fyzický stav by sa mohli poškodiť, alebo ďalej znehodnocovať. Bádateľ je povinný pred nazretím - štúdiom preukázať svoju totožnosť občianskym preukazom alebo iným preukazom, postaveným na jeho úroveň, vyplniť knihu návštev, kde zaznamená účel a tému štúdia, ako aj žiadanku, kde uvedie požadovaný študijný materiál a termín započatia štúdia. Žiadanku je povinný predložiť 2 dni pred nazretím alebo štúdiom. Ak bádateľ nezačne využívať pripravené zbierky do 7 dní od ich predloženia alebo ak využívanie preruší na viac ako 30 dní, pripravený materiál sa prenese do priestorov, v ktorých sa natrvalo uchová.

Nazrieť a študovať zbierky a dokumenty môže len v priestoroch na to určených - čiže v študovni.

Na základe uvedeného odporúčame prípadným záujemcom skontaktovať sa so Slovenskou poštou, š.p., Poštovým múzeom (Partizánska cesta 9, ☎ 088 / 4339 278), kde k vyššie uvedeným podmienkam štúdia dotanú bližšie vysvetlenie. □ Ľubica Štubňová

SLOVÁCI V MISIÁCH OSN A VOJENSKÝCH OPERÁCIÁCH ZA MIER

Účast Slovákov v misiách OSN a vo vojenských operáciách za mier započala v **Kórei** 1.8.1953 v **Dozornej komisii neutrálnych štátov (DKNS)**. Účast Slovákov v tejto zvláštnej skupine, ktorá pozostávala z 300 vojakov a civilistov, ďalších 40 osôb bolo v repatriálnej komisii a 40 osôb bolo v polnej nemocnici, bola do 70 vojakov. Príslušníci ČSLA pôsobili na 38. rovnobežke spoločne s Poliakmi, Švédmi a Švajčiarmi. Na velení sa medzi inými podieľali aj dvaja Slováci, genmjr. JUDr. Zdenko Páv a genmjr. Ing. Ján Gazík. DKNS ukončila svoju činnosť v prvom štvrtroku 1993 na základe zmeny politického systému v ČSFR a Poľsku. Za celé obdobie DKNS sa v misii vystriedalo do 600 osôb z Československa.

gu, neskoršie z Panmundžonu do Peking. Listové zásielky pred odoslaním boli cenzurované príslušníkmi VKR. V Pekingu listové zásielky vojenský prídelenec ofrankoval známami Čínskej republiky a postúpil ich na ďalšiu prepravu. V nasledujúcom období, keď vojaci obdržali kórejskú menu (WONY), listové zásielky boli adjustované podľa poštových taríf. Časť listových zásielok bola do Československa dopravená v diplomatickom uzávere a postúpená k ďalšej doprave adresátom ako Poštovné paušalizované.

CZECHOSLOVAK DELEGATION
to the Neutral Nations
Supervisory Commission
Korea, Panmunjom

Pán

Jozef V a c e k
Gorkého 15

911 01 **TRENČÍN**
Československa

List príslušníka DKNS odoslaný služobnou obálkou z Panmundžonu 21.12.1990

Ďalšia účasť Slovákov bola v misii OSN UNTAG v **Namíbií**. Od marca 1990 tu v 20-člennej skupine vojenských pozorovateľov ČSLA boli dvaja Slováci. Pošta bola odoslaná prostredníctvom poľnej pošty Veľkej Británie, Holandska, Talianska alebo civilnou poštou.

UNTAG
NAMIBIA

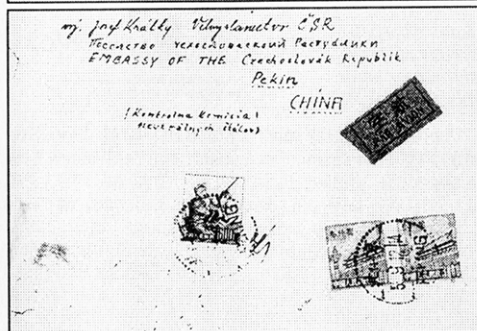

United Nations
Transition Assistance Group
in Namibia

Záhlavie služobnej
obálky používanej
príslušníkmi misie
UNTAG v Namíbií

Operácie **Púštna búrka** v **Perzskom zálive** sa Slováci zúčastnili v československom protichemickom prápore, v ktorom bolo 198 osôb. V tomto počte bolo do 50 Slovákov. Do Saudskej Arábie prišli v dňoch 11.- 14.12.1990, do Kuvajtu prišli 26.2.1992. Účasť na tejto operácii ukončili 31.8.1991. Veliteľom československého protichemickeho práporu bol Slovak plk. Ing. Ján Valo. Pošta z Kuvajtu bola odoslaná bezplatne (FREE).

V misii OSN **UNPROFOR** pôsobili Slováci v ľahkom pešom prápore ČSLA, ktorý mal 502 osôb. Mandát OSN pre túto misiu bol od 7.3.1992. Po rozdelení ČSFR pôsobil spoločný česko-slovenský prápor ešte tri mesiace. Pôsobenie slovenského ženijného práporu v **bývalej Juhoslávii** začalo 2.5.1993 (niektoré pramene uvádzajú 1.6.1993) a skončilo 15. januára 1996. Na velení ženijného práporu MS OSN sa podieľali plk. Lubomír Kolencík, plk. Daniel Kostra a plk. Rostislav Šmehlík. Po 1.5.1995 pôsobili príslušníci slovenského ženijného prá-

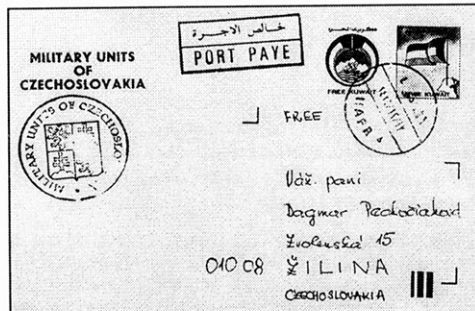
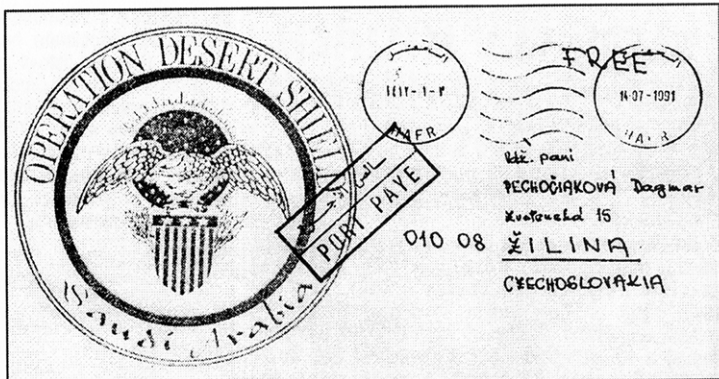

List príslušníka DKNS odoslaný prostredníctvom poľnej pošty ČLA do Peking. Zadná strana listu (obr. dole) dofrankovaná známami ČLR a z Peking 12.9.1953 postúpená k ďalšej doprave do ČSR

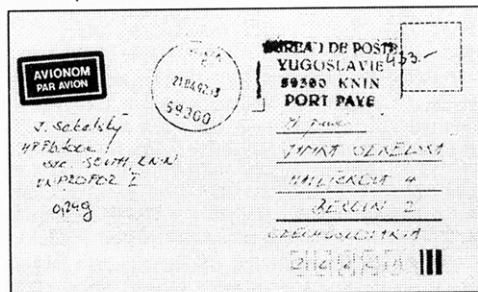
Prepravu pošty zabezpečovali zo začiatku Činania prostredníctvom svojej poľnej pošty. Listové zásielky opečiatkovali pečiatkou poľnej pošty a prepravili z Keson-

List príslušníka čs. protichemického práporu odoslaný zo Saudskej Arábie 14.7.1991 s pečiatkou PORT PAYE (obr.vpravo)

List príslušníka čs. protichemického práporu odoslaný v služobnej obálke s pečiatkou PORT PAYE a nálepkou FREE KUWAIT (obr.dole)

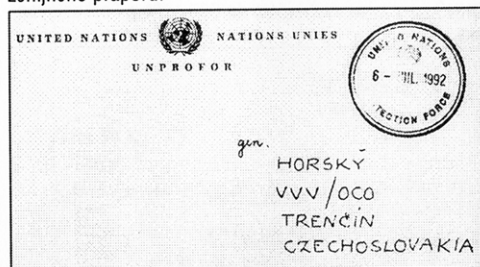
poru aj v misii **UN PF** v tzv. **Republike Srbská Krajina**. V začiatkoch misie bola pošta odosiadaná cvičnou poštou s platením v hotovosti bez nalepenia poštových známok. V ďalšom období mali príslušníci UNPROFOR (aj vojenskej polície) výhodu v bezplatnom odosiadaní listových zásielok do materskej krajiny. Listové zásielky prijímala pošta OSN, ktorá ich opečiatkovala dennou pečiatkou OSN.

*List príslušníka vojenskej polície v misii UNPROFOR
odoslaný z Kninu 21.4.1992 s pečiatkou BUREAU DE
POSTES / YUGOSLAVIE / 593000 KNIN / PORT PAYE*

Príslušníci ženijného práporu odosielali poštu aj prostredníctvom kamarátov, ktorí išli na dovolenku a zásielky podávali na pošte po príchode na Slovensko. Na listových zásielkach bol kašeť elipsovitého tvaru s textom

SLOVAK ENGINEER BATTALION, v strede so znakom slovenského ženijného práporu, pod ním nápis UNPROFOR a medzi druhou elipsou bolo číslo pečiatky (1, 2, 3 alebo 4). Čísla mali pridelené hlavní funkcionári tohto ženijného práporu.

*List príslušníka UNPROFOR s dennou pečiatkou 1. typu o
priemere 4,0 cm - dátum: DEŇ, MESIAC (francúzsky),
ROK, text: UNITED NATIONS / PROTECTION FORCE (v
misiih bolo použitých 18 typov pečiatok)*

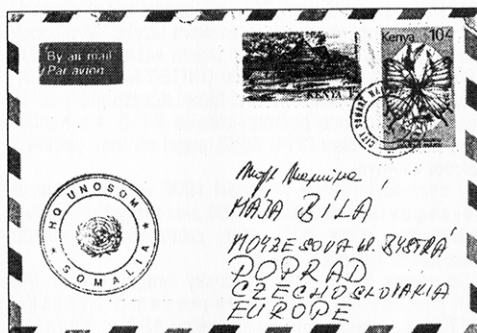
*Jeden z ďalších
druhov záhlavia
služobnej obálky
misie UNPROFOR*

UNPROFOR FORPRONUUnited Nations Protection Force
Force de protection des Nations Unies

V pozorovateľskej misii OSN **UNOSOM I** v **Somálsku** sa zúčastnilo 5 vojenských pozorovateľov Československej armády (ČSA) od 8.7.1992 do 14.3.1993. Od 1.1.1993 bola pôvodná misia ČSFR odovzdaná do pôsobnosti Armády Slovenskej republiky (ASR). Zvláštnosťou tejto misie v Somálsku bolo, že tam pôsobila v čase, keď došlo k rozdeleniu ČSFR na Českú a Slovenskú republiku. Príslušníci tejto misie sa tam museli rozhodnúť, do ktorej armády vstúpia po skončení misie a občianstvo ktorej republiky si zvolia. Pre ASR sa rozhodli dvaja príslušníci.

Pošta z Mogadiša bola prepravovaná do Keny, kde v meste Nairobi bola podaná na poštových prepravu. V korešpondencii príslušníci misie používali služobné obálky s emblémom OSN a textom UNOSOM a celý názov misie v anglickom jazyku. Misia používala dvojkrúhový kašet v strede s emblémom OSN. Medzi vnútorným a vonkajším

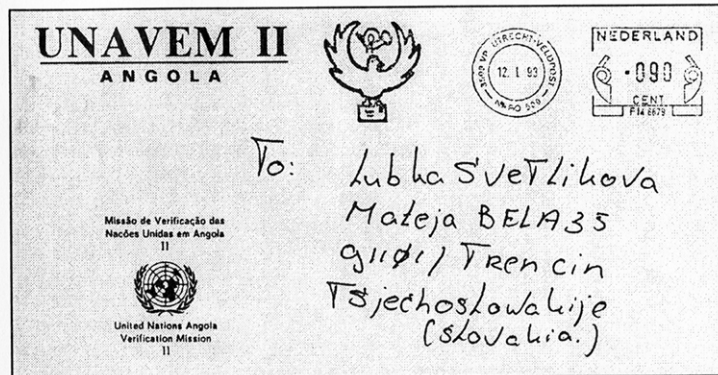
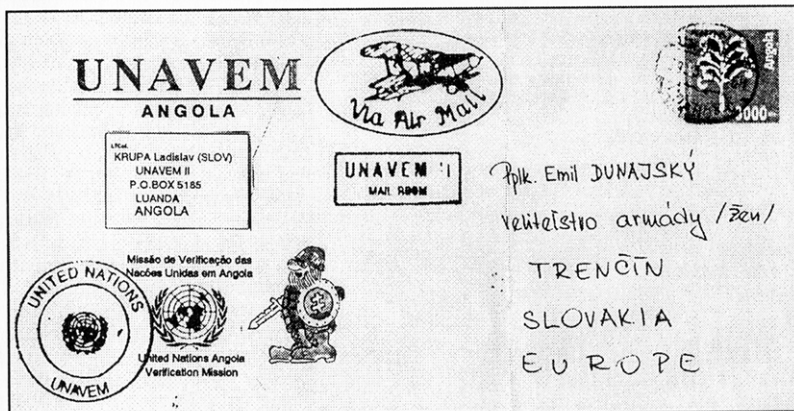
kruhom bol text HQ UNOSOM, dve hviezdíčky a názov SOMALIA. Ďalší kašet, ktorý misia používala, mal tri kružnice s emblémom OSN v strede, po stranách proti sebe dve hviezdíčky a v hornej časti nad emblémom text UNOSOM a pod ním nápis FORCE HQ. Niektoré listové zásielky boli poslané na Slovensku po príchode člena misie na dovolenku.

List príslušníka misie UNOSOM v Somálsku odoslaný z pošty v Nairobi (Kenya) 14.12.1992

List príslušníka misie UNAVEM v Angole odoslaný z Luandy 23.3.1994 (obr.vpravo)

List príslušníka misie UNAVEM II v Angole odoslaný prostredníctvom poľnej pošty 3509 Utrecht NAPO 500 v Holandsku 12.1.1993 (obr.dole)

síelané z Angoly cez Ženevu. Misia používala štvorkružnicový kašet s textom UNITED NATIONS MAIL SERVICE a v mostíku kašetu UNAVEM - III ANGOLA. V spodnej časti je hviezdíčka. Farba bola červená a čierna. Ďalej bola používaná obdĺžniková pečiatka čiernej farby s textom MONUA MAIL ROOM. Text misie na obálkach je v portugalskom a anglickom jazyku.

Misia OSN UNOMIL v Libérii sa v období od 12.11.1993 do 30.10.1994

Strážnej misie OSN UNGCI v Iraku sa zúčastnili v tretej skupine príslušníkov ČSA aj 4 Slováci. V misii boli od novembra 1992 do júna 1993. Misiu prevzala Česká republika. Pre misiu neboli vydané služobné obálky a nepoužívala ani kašet na označenie národnej príslušnosti členov misie. Listové zásielky boli odosielané z pošty Habur a Silopi v Turecku.

V misii OSN UNAVEM II a UNAVEM III v Angole pôsobilo od 10.12.1992 do 15.1.1998 v piatich skupinách 26 slovenských pozorovateľov. Pošta z Angoly bola odosielaná hlavne z Luandy. Tiež bola dopravovaná v diplomatickom uzávere do Ženevy, kde boli na listové zásielky nalepené známky Švajčiarska a postupne k ďalšej doprave. Misia používala služobné obálky s textom UNTAG ANGOLA, UNAVEM II ANGOLA, UNAVEM III ANGOLA s emblémom OSN a celým názvom misie v portugalskom a anglickom jazyku. Niektoré zásielky boli odoslané z Holandska prostredníctvom Holandskej poľnej pošty v Utrechte 3509 VP - NAPO 500.

Nástupníckou misiou OSN v Angole bola misia MONUA. V tejto misii pôsobili traja Slováci od 15. 1. 1998 do 4. 3. 1999, kedy sa misia skončila. Príslušníci misie používali služobné obálky s textom MONUA ANGOLA a s emblémom OSN. Listové zásielky boli odo-

zúčastnilo 10 vojenských pozorovateľov ASR. Pošta bola odosielaná z Monrovia. Misia používala služobné obálky s emblémom OSN a textom UNOMIL LIBERIA. Zároveň používala trojkružnicový kašet. V strede kašetu je emblém OSN a text UNITED NATIONS OBSERVER MISSION medzi kružnicami. Na začiatku a konci textu sú hviezdičky. V dolnej časti je text IN LIBERIA.

Missão de Observação das
Nações Unidas em Angola

United Nations Observer
Mission in Angola

MONUA
ANGOLA

UNOMUR **MONUOR**

United Nations Observer Mission Uganda/Rwanda
La Mission d'observation des Nations Unies Ouganda/Rwanda

UNAMIR

MINUAR

United Nations Assistance Mission for Rwanda
Mission Nations Unies Pour L'Assistance Au Rwanda

*Záhlavia služobných
obálok misií (z hora)
MONUA v Angole,
UNOMUR (Uganda a
Rwanda), UNAMIR
(Rwanda) a UNOMIL
(Liberia) spolu
s kašetom tejto
misie*

**UNOMIL
LIBERIA**

Pozorovacej misie **UNOMUR v Ugande-Rwande** sa od 12.11.1993 do 10.8.1994 zúčastnilo 5 pozorovateľov ASR. Misia požívala služobné obálky s natlačeným textom UNOMUR MONUOR s emblémom

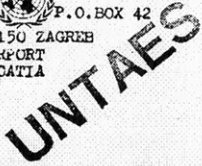
OSN a celým názvom misie v anglickom a francúzskom jazyku. Korešpondencia bola odosielaná z pošt v Nairobi (Kenya) a Kabale (Uganda).

Misia OSN **UNAMIR v Rwande** sa od 10.8.1994 do 30.11.1994 zúčastnilo 7 vojenských pozorovateľov ASR, ktorí prešli z misie UNOMUR a UNOMIL. Misia UNAMIR používala služobnú obálku s textom UNAMIR MINUAR a s emblémom OSN. Na obálke bol aj plný názov misie v anglickom a francúzskom jazyku. Misia používala aj dvojkruhový kašet. V strede kašetu je emblém OSN a po obvode emblému text UNITED NATIONS / NATIONS UNIES UNAMIR modrej farby. Korešpondencia sa odosielala aj poľnou poštou Austrálie F.P.O. 4 a Kanadskou poľnou poštou CFPO 5052, alebo civilnou poštou z Nairobi v Kenye.

V decembri 1995 a v januári 1996 sa v **Bosne a Hercegovine** nachádzalo 150 slovenských vojakov - príslušníkov misie OSN, ktorí zabezpečovali príchod hlavných síl jednotiek IFOR.

Od marca 1996 začal slovenský ženijný prápor MS OSN pôsobiť v misii OSN pre **východné Slavonsko UNTAES**. Účinkovanie príslušníkov ASR v **bývalej Juhoslávii** bolo ukončené 25.2.1998. V rokoch 1993-1998 pôsobilo na území bývalej Juhoslávie celkom 2600 príslušníkov ASR, z toho 499 vojakov z povolania a 2101 vojakov povolaných na vlastnú žiadosť zo zálohy. Slovenskému ženijnému práporu MS OSN velil plk. Rostislav Šmehlík a pplk. Štefan Jangl.

Misia UNTAES používala služobné obálky s natlačenou hlavou vojaka v príbe v modrej farbe s označením UN. Šíja vojaka je zahalená modrým šálom. Celý tento emblém je v kruhu, z ktorého vylietava holubica s listom. Pod siluetou hlavy je text BLEU HELMETS LETTERS a vľavo hore text STOP THE WAR IN CROATIA...! Slovenský ženijný prápor MS OSN používal aj kašet, ktorého ústredným motívom je štátny znak SR na ozubenom kole a na kotve ako znak ženijného vojska s textom SLOVAK ENGINEER BATTALION UNTAES 1 až 4 a toto celé z ľavej a pravej strany štylizované do venca. Kašet bol používaný v rôznych farbách od červenej cez modrú k nevyrazným odtieňom predtým používaných farieb. Zásielky majú dennú pečiatku pošty OSN modrej alebo čiernej farby. Na zásielkach sú aj doplnujúce pečiatky ako napríklad jednoradková pečiatka UNTAES a jednokrúhová pečiatka s textom SLOVAK ENGINEERS BATTALION - 1st HEAVY EQUIPMENT PLATON SLOVENGAT WHITE TIGERS - VARES v strede s hlavou tigra a v spodnej časti dva štátne znaky SR na štylizovaných vetvičkách.

MAJ Dobrovolský Ján		 SLOVAK REPUBLIC UNTAES		
MI 2630755	NAME			RANK
SERIAL NO.	UNIT			
SLOVENGAT Borovo				
P.O. BOX 42				
41150 ZAGREB AIRPORT CROATIA				
		Vážená pani Vierka Dobrovolská Masarykova 80 07101 MICHALOVCE-SLOVAKIA		
		AÉROGRAMME · AIR LETTER · PAR AVION		

*List príslušníka misie
UNTAES vo východnom
Slavonsku s kašetom
slovenského ženijného
práporu*

Ďalšia pečiatka je s textom ENGINEER BATTALION PONTON^o BRIDGE, pričom za slovom PONTON je zavesený na krížiku štátny znak SR a v spodnej časti je text SLOVENGBAT. Stredná časť kašetu je vyhradená žralokovi s dvomi šípkami a dvomi štylizovanými vetvičkami. Ďalší kašet je kruhový pozostávajúci zo štvorkružia, kde v strede je znak ženijného vojska a v kružniciach texty ENGINEER BATTALION UNTAES UNCRO UNPROFOR UNPF SLOVAKIA FOR THE SOLDIER. Príslušníci misie UNTAES si pripomenuli pečiatkami aj Vianoce a Nový rok 1996 a 1997 s textami TANK PLATOON MARINOVAC GNATS, UNITED NATIONS UNIES UNTAES so znakmi OSN, ženijného práporu, odminovacieho tanku a komárov. Ďalší motív pečiatok sú horiace sviečky, štylizovaný vianočný stromček zo stuhy, znak OSN, ženijného práporu a texty UNITED NATIONS UNIES UNTAES Merry Christmas and Happy New Year PF 97 UNITED NATIONS PEACE MISSION SLOVAK CONTINGENT UNTAES 1996/97 EX YUGOSLAVIA. Misia UNTAES používala aerogramy s emblémom OSN. Pošta bola odosielaná cez poštu OSN, francúzsku poľnú poštu 660, MAYBE AIRLINES NORMOVCON UNPROFOR SARAJEVO. Listové zásielky boli adjustované známkami Republika Srbská Krajina. Niektoré listové zásielky priniesli na Slovensko vojaci pri príchode na dovolenku a tu ch podali na ďalšiu dopravu adresátom.

Služobná obálka misie UNTSO odoslaná z miesta velenia misie v Jeruzaleme 1.10.1999

V misií OSN UNDOF na Golanských výšinách pôsobilo od 19.5.1998 do mája 1999 35 vojenských pozorovateľov ASR, ktorým velil kpt. Rastislav Rašla. Od mája 1999 tam pôsobí jednotka v počte 93 osôb spoločne s rakúskym kontingentom UNBATT. Veliteľom je pplk. Ivan Verbich. Pošta príslušníkov SLOVCONU je odosielaná prostredníctvom poľnej pošty rakúskeho kontingentu. Na pečiatkach je text UNDOF AUSBATT a 1500 a v mostíku pečiatka s údajmi deň, mesiac, rok a hodina. Listové zásielky sú označené pečiatkou. Kruhová pečiatka má štátny znak SR a text JEDNOTKA MS OSN ARMÁDY SR ★ UNDOF ★. Je na nich kašet so znakom ASR a štátneho znaku na troch mečoch v lipovom venci. Medzi dvomi kružnicami je text SLOVAK ARMY MECHANIZED UNIT - GOLAN HEIGHTS UNDOF. Príslušníci používajú aj aerogramy s hlavou tigra a text 3rd - COY AUSTRIAN CONTINGENT A-1500 UNDOF / AUSBATT, znak OSN, v hornej časti text AUSBAT, v spodnej časti GOLAN.

V humanitnej operácii **Spojenecký prístav v Albánsku** pôsobila od 15.7.1999 do 31.8.1999 ženijná jednotka ASR v počte 40 vojakov, kde plnila úlohy v prospech síl AFOR. Jednotku velil mjr. Ján Jurkeník. V operácii ALBA zabezpečovali poštový styk poľnej pošty Talianska OPERAZIONE ALBA a Francúzska 661.

Do misie KFOR pri mestečku **Suva Reka** sa ženijná jednotka ASR presunula z Albánska 7. 9. 1999 v počte 40 vojakov a pôsobí tam dodnes. Veliteľom kontingentu a zároveň dôstojníkom štábu medzinárodného práporu je pplk. Ondrej Novosad. Veliteľom ženijnej jednotky je i naďalej mjr. Ján Jurkeník. Jednotka pôsobí v sektore Juž v bezpečnostnej zóne nemeckej mnohonárodnej brigády v rámci rakúskeho mechanizovaného práporu. Poštové spojenie je zabezpečené prostredníctvom poľnej pošty rakúskeho kontingentu. Na kruhovej pečiatke je text AUCON KFOR 1503, deň, mesiac, rok a hodina.

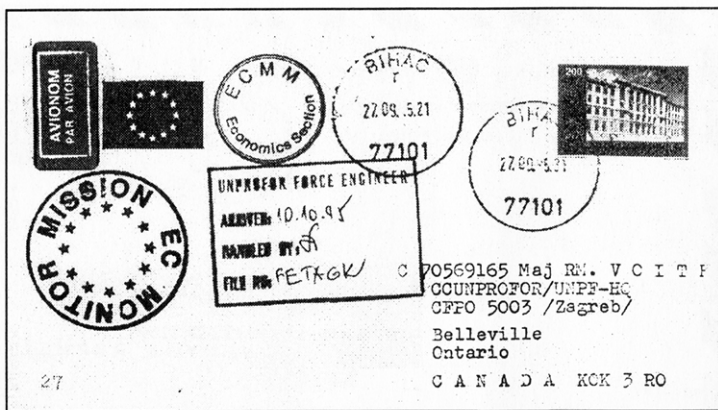

Kašet slovenského kontingentu na Golanských výšinách v misii UNDOF (obr.vľavo) a kašet slovenského kontingentu v misii KFOR v Kosove

Pečiatka Jednotky ASR v misii UNDOF na Golanských výšinách (obr.hore)

List príslušníka misie ECMM odoslaný z pošty Bihač 27.9.1995 (obr.vpravo)

Slovenský kontingent používa kašeť. V kružnici je text THE SLOVAK CONTINGENT, v strede štylizovaná strecha, pod ňou text KAFOR SLOVAKIA 01. Zásielky obsahujú rôzne kašeť vo vzťahu k rakúskemu kontingentu.

V pozorovateľskej misii UNMOT v Tadžikistane od 17.6.1998 do 15.6.1999 pôsobil Ján Kubiš v poradí ako tretí zvláštny zmocnenec generálneho tajomníka OSN. V skupine vojenských pozorovateľov Armády ČR bol z dvojice príslušníkov jeden pôvodom Slováč od Púchova, ktorý po rozdelení ČSFR prijal občianstvo Českej republiky.

Mierovej misie OSN UNTSO na Blízkom východe sa doposiaľ zúčastnili dve dvojice vojenských pozorovateľov Armády SR. Misia pôsobí od roku 1948 a jeho štáb má sídlo v Jeruzaleme. Naša dvojica striedavo pôsobí v Tiberiase (Izrael) a v Damasku (Sýria) od 22.8.1988. Listové zásielky sú odosielané civilnou poštou, prostredníctvom poľnej pošty rakúskeho kontingentu UNDOF, ktorá používa pečiatku s textom UNDOF AUSBATT a 1500, ale je tu aj možnosť odoslania zásielok francúzskej poľnou poštou 125, ktorá používa pečiatku s textom BUREAU POSTAL MILITAIRE 125. Na zásielkach sa vyskytuje kašeť červenej farby s kruhopsom UNITED NATIONS / NATIONS UNIES a v strede s emblémom OSN alebo podobná pečiatka, ale s textom OGL UNTSO. Služobné obálky majú text UNITED NATIONS, emblém OSN a ďalší text NATIONS UNIES TRUCE SUPERVISION ORGANIZATION.

V rámci operácie síl SFOR v Bosne a Hercegovine sa od 26.8.1998 vystriedalo 16 dôstojníkov ASR. Pôsobia v Sarajeve, Tuzle, Gradaci. Listové zásielky odosielajú civilnou poštou alebo prostredníctvom poľnej pošty USA MILITARY POSTAL SERVICE APO AE 09789 a poľnou poštou Veľkej Británie FIELD POST OFFICE 1029 B.F.P.O.543.

Slováci pôsobia aj v misiách ako je Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE). V súčasnosti pôsobí príslušník ASR v Moldavsku. Práve do OBSE bol za Generálneho tajomníka Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe zvolený Ján Kubiš, ktorý predtým pôsobil v misii UNMOT v Tadžikistane. V súčasnosti v misiách OBSE pôsobí 17 osôb. Poštový

styk s domovom je vykonávaný prostredníctvom civilnej pošty. Misie používajú služobné obálky s textom OSCE MISSION TO MOLDOVA s uvedením kontaktnej adresy, ako aj ďalšie podľa ich dislokácie.

MISSION TO MOLDOVA

Záhľadie služobnej obálky príslušníkov misie OBSE v Moldavsku, ktoré používali aj v misii pôsobiaci príslušníci Armády Slovenskej republiky

Svoje integračné úsilie potvrdzuje Slovenská republika aj svojou činnosťou v European Community Monitoring Mission (ECMM). Od septembra 1991 za existencie ČSFR tam pôsobilo 8 osôb. Účasť v misii ECMM prevzala ASR od 1.1.1993 a od tejto doby sa v 8 skupinách vystriedalo v Bosne a Hercegovine 43 vojenských pozorovateľov ASR a jeden v Macedónsku. Poštový styk majú umožnený prostredníctvom pošty, v ktorej pozorovatelia pôsobia, alebo cez poľnú poštu Holandska NAPO 90 v Utrechte.

V pozorovateľskej misii UNOMSIL v Sierra Leone pôsobia od 7.8.1999 dvaja vojenski pozorovatelia Armády SR.

Mierové operácie sú v rámci sekretariátu OSN pripravované a riadené odborom pre mierové operácie DPKO (Departement for Peacekeeping operations). Tu pôsobia dvaja príslušníci ASR ako bezplatne poskytovaní dôstojníci (GMO - Gratis Military Officer). Na administratívnom zabezpečení mierových misií OSN v rámci DPKO sa podieľa oddelenie pre administratívu a logistické zabezpečenie poľných misií FALD (Field Administration and Logistics Division), kde ako vojenský poradca Stálej misie SR pri OSN pôsobil jeden príslušník ASR.

Pre budúcnosť sa uvažuje vyslanie vojenských pozorovateľov do Konžskej demokratickej republiky, do misie UNGCI v Iraku a do Gruzínska. V súčasnej dobe pôsobí v ôsmich mierových operáciách 152 príslušníkov Armády Slovenskej republiky. □ Jozef Korený

BALÍKOVÁ POŠTA NA SLOVENSKU 1985 – 1992

V ROKU 1986 ZVÄZ SLOVENSKÝCH FILATELISTOV VYDAL V EDÍCI FILATELISTICKE ŠTÁTE PRÁCU „BALÍKOVÁ POŠTA NA SLOVENSKU 1918-1985“. TENTO PRÍSPEVOK SA POKÚSI POKRAČOVAŤ V OPÍSE PROBLEMATIKY BALÍKOVEJ POŠTY A TO Z OBDOBIA ROKOV 1985-1992 T.ZN. DO ROZDELENIA ČESKOSLOVENSKA. ČLENENIE PRÍSPEVKU JE PRÍPADOVÉ HOREUVEDENEJ PRÁCI, NAKOLKO BY MAL BYŤ JEJ VOĽNÝM POKRAČOVANÍM.

Balíky sa podávajú so sprievodkami. Adresy a ostatné údaje na sprievodke musia byť zhodné s obdobnými údajmi uvedenými na balíku. Keď nie sú tieto údaje zhodné pošta balík nepreberie. Úpravy používaných sprievodiek schvaľovala poštová správa. Niektoré balíky sa mohli zasielať i bez obalu, nebolo však dovolené spájať niekoľko predmetov a poslať ich bez obalu ako jeden balík. Pošta nezodpovedala za škodu, ktorá mohla vzniknúť pri zaslaní balíka bez obalu.

Ak balík obsahoval živočíchy alebo iné podmienené dopravné veci, muselo byť uvedené upozornenie na obsah balíka na poštovej sprievodke a adresnej strane balíka alebo na adresnej vložke.

Balík s udanou cenou nad 1000 Kčs musel byť zapečatený alebo zaplombovaný. Všetky spoje museli byť prepletené papierovou lepiacou páskou širokou minimálne 20 mm. Čez lepiacu pásku sa musel odosielať aspoň 2 x podpísať tak, aby časť podpisu bola na páske a časť na obale balíka. Organizácie museli pripojiť ešte i odľahčujúcu pečiatku.

Na obväzovanie balíka nesmel byť použitý papierový motúz. Motúz nesmel byť nadväzovaný a v miestach, kde sa križoval musel byť zaslučovaný a utiahnutý tak, aby sa nedal bez prerušenia pečate alebo plomby rozviazať. Na žiadosť odosielaťa a za príslušný poplatok pošta balík zaplombovala alebo zapečätala. Túto skutočnosť vyznačila rukopisom alebo pečiatkou s udaním príslušného spôsobu (zapečatenia, zaplombovania) na sprievodke.

Ako o to požiadal odosielať alebo ak to vzhľadom na obsah balíka vyžadovali poštové predpisy, balík sa mohol, resp. musel podať ako neskladný alebo krehký. Ako krehké sa museli podávať balíky obsahujúce veci ľahko rozbítné alebo pri doprave poškoditeľné a veci, pre dopravu ktorých to nariaďovali poštové predpisy. Ako neskladné sa museli podávať balíky, ktoré sa vzhľadom na svoj tvar, obsah nemohli ukladať medzi iné balíky.

Najväčšie dovolené rozmery balíka nesmeli presahovať 15000 mm a súčet dĺžky, šírky a výšky nesmel presiahnuť 2000 mm. Podľa zmeny uverejnenej vo Vestníku č.12/1989 boli zmenené najväčšie a najmenšie dovolené rozmery balíka. Najmenší rozmer bol ako pri listových zásielkach t.zn. 140 x 90 mm. Neskladné alebo krehké balíky nesmeli mať súčet výšky, šírky a dĺžky alebo pri balíkoch vo forme zvitku súčet dĺžky a dvojnásobného priemeru menší ako 600 mm. Najväčšie dovolené rozmery boli súčet výšky, šírky a dĺžky, pri balíkoch pravidelných tvarov nesmel byť väčší ako 3000 mm a žiadny z rozmerov nesmel presahovať 2400 mm. Balíky nepravidelných tvarov nesmeli mať súčet dvoch najväčších rozmerov väčší ako 3000 mm.

Ak si to želal odosielať, alebo v prípadoch, keď to určovali poštové predpisy, balíkové zásielky bolo možné

podávať ako súrne. Súrne balíky sa prednostne dopravovali a doručovali.

■ POŠTOVÉ SPRIEVODKY

V počiatočnom období a až do spotrebovania zásob sa používali sprievodky predchádzajúceho vyhotovenia (v úprave pre verejnosť mali podací lístok a ústrižok pre príjemcu balíka, na ktorý bolo možné napísať krátku písomnú správu). Keďže z prevádzkových hľadísk a i z pohľadu používateľov toto vyhotovenie plne nevyhovovalo, prikrčila pošta v roku 1985 k vydaniu novej úpravy balíkových sprievodiek (Vestník č.14-15/1985). Nová úprava sa týkala nasledujúcich úprav poštových sprievodiek:

- Poštových sprievodiek tuzemského styku s podacím lístkom tlačivo č.11- 007
- Poštových sprievodiek tuzemského styku bez podacieho lístku tlačivo č.11- 008
- Poštových dobierkových sprievodiek tuzemského styku tlačivo č.11- 024
- Náhradných sprievodiek tlačivo č.11- 098 A
- Náhradných sprievodiek na priepis tlačivo č.11- 098 B

Nová úprava zjednotila potlač sprievodiek a stanovila ich jednotné výrobné podmienky. Zväčšil sa priestor pre odosielaťa a adresáta balíka, čo sa priaznivo prejavilo hlavne pri vyplňovaní sprievodiek tlačiarňami výpočtovej techniky. Rozšírilo sa miesto pre podacie nálepky i miesto pre vylepenie výplatných známok, resp. pre vyznačenie uhradenia poplatku. Nová úprava umožňovala i výrobu sprievodiek bez adresných líniek, čo umožnilo ich bežné vyplňovanie tlačiarňami výpočtovej techniky. Bolo umožnené, aby dobierkové sprievodky, ktoré si dali organizácie vyrobiť na vlastné náklady, mali pripojenú dobierkovú poukážku typu A (úhrada vybranej dobierkovej sumy na účet) alebo C (úhrada vybranej dobierkovej sumy odosielaťovi v hotovosti). Novým opatrením sa zrušili v minulosti zavedené výnimky o odlišnej úprave používaných poštových sprievodiek. Odstránil sa ústrižok pre príjemcu, nakoľko písomná správa, ktorá sa mohla napísať na jeho zadnú stranu, sa mohla vložiť do balíka.

Novo vydané sprievodky nemajú už ústrižok pre príjemcu a ani na zadnej strane predtlač o opatrení odosielaťa pre prípad nedoručiteľnosti balíka a podobne. Ak odosielať pri použití nového vydania sprievodiek žiadal o niektoré opatrenia podľa § 43 Poštového poriadku, mohol ich uviesť v priestore označenom „Poznámky“. Horeuvedený paragraf Poštového poriadku sa zaoberal odbornou lehotou zásielok. Odborná lehota zásielok bola v tom období jeden mesiac a pri zásielkach so živočíchmi dva dni. Ak sa mala zásielka vrátiť odosielaťovi podľa jeho opatrenia uvedeného na sprievodke, odborná lehota sa končila týmto dňom.

Na poštové nálepky POŠTOVÁ SPRIEVODKA Do balíka vložte odpis adresy odosielateľa a adresáta Odosielateľ: Adresát: <table style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%;">CENA</td> <td style="width: 10%;">Sk</td> <td style="width: 40%;">Sazby pri dodaní</td> </tr> <tr> <td>Hmotnosť:</td> <td></td> <td>doplatné Sk h</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>iné sumy Sk h</td> </tr> <tr> <td>kg g</td> <td></td> <td>celkom Sk h</td> </tr> </table> 11-007	CENA	Sk	Sazby pri dodaní	Hmotnosť:		doplatné Sk h			iné sumy Sk h	kg g		celkom Sk h	Na výplň Podací lístok Odosielateľ: Adresát: <table style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 60%;">Cena Sk</td> <td style="width: 20%;">Výplň</td> <td style="width: 20%;"></td> </tr> <tr> <td>Druh zásielky</td> <td>Sk</td> <td>h</td> </tr> <tr> <td>Podacie číslo</td> <td colspan="2" rowspan="2" style="text-align: center; vertical-align: middle;"> </td> </tr> <tr> <td>Hmotnosť</td> </tr> <tr> <td>Poznámka</td> <td colspan="2">Prijal:</td> </tr> </table> ZT-41 336018-93 F-1	Cena Sk	Výplň		Druh zásielky	Sk	h	Podacie číslo			Hmotnosť	Poznámka	Prijal:	
CENA	Sk	Sazby pri dodaní																								
Hmotnosť:		doplatné Sk h																								
		iné sumy Sk h																								
kg g		celkom Sk h																								
Cena Sk	Výplň																									
Druh zásielky	Sk	h																								
Podacie číslo																										
Hmotnosť																										
Poznámka	Prijal:																									

Poštová sprievodka vzor 1985

Po zavedení nových sprievodiek sa správa pre príjemcu mohla uvádzať iba na sprievodkách predchádzajúceho vydania, ktoré, ako už bolo spomenuté, sa mohli používať až do spotrebovania zásob.

Podľa údajov vo Vestníku FMS č.14 - 15/1985 nová úprava sprievodiek nadobudla účinnosť ako záväzný vzor dňom 1.júla 1984. Od tohoto dňa mala byť tlačaná iba sprievodka novej úpravy, ktorá mala byť neskôr vyhlásená ako Odborová norma spojov 88 5411 - Poštové sprievodky.

Zmeny týkajúce sa novej úpravy sprievodiek mali byť zainteresovaným oznámené v prvej polovici roku 1984. Podnikom, ktoré mali výnimku z úpravy sprievodiek, boli tieto výnimky zrušené a súčasne im bolo oznámené, že svoje sprievodky doterajšej úpravy môžu používať do 31.12.1985. V prípade, že si niektorá organizácia chcela dať vytlačiť vlastné sprievodky, musela na svoje náklady vyžiadať podklady na príslušnom riaditeľstve spojov.

Zavedením nového vzoru sprievodiek sa zrušili tlačivá č.11 - 089 A Náhradná sprievodka - dodací lístok pre cenné listy a tlačivo č.11 - 098 B Náhradná sprievodka na priepis. Ako náhrada sa vydalo tlačivo č.11 - 098 Náhradná poštová sprievodka, ktorá už mala úpravu podľa nového vzoru. Po spotrebe tlačív č.11 - 98 A a B sa mala nová Náhradná sprievodka používať na obidva účely. Druh zásielky sa vyznačil krížikom v príslušnom predtlačnom mieste. Priestor označený „Poznámka“, ktorý bol údajom adresáta, bol určený pre vyznačenie skratiek na príklad NSK (označenie neskladného balíka).

Nové vzory poštových sprievodiek, poštových dobierkových sprievodiek a Náhradných sprievodiek boli dodávané priebežne z Technickej ústredne spojov. Zoznam tlačív sa mal upraviť po uplynutí roku 1985.

Rozsiahlejším nástupom výpočtovej techniky došlo i k zjednodušeniu schvaľovacieho riadenia na používanie sprievodiek nevydaných poštovou správou.

Poštové sprievodky predávať Hospodárska ústredňa pošt Praha. Dobierkové sprievodky mali pripojenú poukážku vzoru A alebo C. Boli určené na vyplňovanie výpočtovou technikou a tlačené na papieri pre nekonečné

tlačivá (tabulačný papier) podľa ONS 85 5411. HUP Praha bola poverená i vybavovaním žiadostí rozličných organizácií na výrobu takéhoto druhu obyčajných i dobierkových sprievodiek. Objednávky týchto sprievodiek sa mali uskutočňovať na upravenom tlačive „Objednávka poštových poukážok“ a to upravením textu na: „Objednávka dobierkových poštových sprievodiek na počítač“ (Vestník spojov č.24/1992).

■ OBYČAJNÉ SPRIEVODKY

Sprievodky k obyčajným balíkom vzor z roku 1985 je možné nájsť v dvoch vyhotoveniach, ktoré majú odlišné vyznačenie údajov o tlači:

- 1. úprava** - vľavo dolu na adresnej strane sprievodky je vytlačené číslo tlačiva a vedľa neho v zátvorke údaj štvrtroka a roka tlače [napríklad 11- 007 (IV.1989)].
- 2. úprava** - vľavo dolu je vytlačený iba údaj čísla tlačiva (11-007).

CENA Hmotnosť 11-007 (IV. 1989)	CENA - 360,- Kčs Hmotnosť 11-007
--	---

Ľavý dolný roh sprievodiek vzor 1985, 1. a 2. úprava

■ OBYČAJNÉ SPRIEVODKY URČENÉ NA VYPLŇOVANIE TLAČIARNOU VÝPOČTOVEJ TECHNIKY

Tieto sprievodky sú na rozdiel od obyčajných bežných, ktoré sú tlačené modro na zelenom papieri, tlačené modrou farbou na bielom papieri. I pri týchto sprievodkách je zatiaľ možné doložiť dve úpravy:

- 1. úprava** - na adresnej strane sú v priestore určenom pre adresu príjemcu balíka vytlačené čiary a miesto na vpísanie PSČ je v rámečku.
- 2. úprava** - obdobný priestor je bez adresných čiar.

**Úpravy
sprievodiek
určených pre
vyplňovanie
tlačiarňami
výpočtovej
techniky**

Na poštové nálepky **2844** Nitra 1

POŠTOVÁ SPRIEVODKA
Do balíka vložiť odpis adresateľa a adresu

Odosielateľ: **A D R E M - Tlačiareň**
Distribučná agentúra
Slančíkovec 2
949 01 NITRA

Adresát: **ZAKLADNÁ ŠKOLA**
554 04 LEVTOV-KALINČIAKOVCE

Cena **3,600** Kč

Hmotnosť: **3,600** kg

Satoby pri doručení:
Doplaten... Kčs... h
Celo... Kčs... h
Iné sumy... Kčs... h
Celkom... Kčs... h

Na poštové nálepky **20572** Bratislava 12

POŠTOVÁ SPRIEVODKA
Do balíka vložiť odpis adresateľa a adresu

Adresát: **PRÁCA**
Výskumný ústav pre automatizáciu
Ústav informatiky
812 71 Bratislava

Adresát: **Slovenská pošta**
110 01 Bratislava

Cena **3,600** Kč

Hmotnosť: **3,600** kg

Satoby pri doručení:
Doplaten... Kčs... h
Celo... Kčs... h
Iné sumy... Kčs... h
Celkom... Kčs... h

■ DOBIERKOVÉ SPRIEVODKY

Aj dobierkové sprievodky vzor 1985 majú niekoľko úprav. Papier je biely alebo šedožltý. Tlač je modrej farby.

1. **úprava** - celá sprievodka je orámovaná modrou hrubou čiarou. V ľavej dolnej časti je vytlačený názov tlačiva a za ním údaj štvrtroku a roku tlače.

2. **úprava** - celá sprievodka je orámovaná, ale v ľavej dolnej časti je vytlačené iba číslo tlačiva.

3. **úprava** - celá sprievodka je orámovaná, ale v ľavej dolnej časti nie je vytlačený žiadny údaj.

4. **úprava** - sprievodka je bez orámovania a v ľavej dolnej časti je vytlačené číslo tlačiva.

459 Nitra 3

Poštová dobierková sprievodka

Do balíka vložiť odpis adresateľa a adresu

Odosielateľ: **PRIOR**
Západná s ovocnými a zeleninovými
výrobkami
Sofieva ulica 18
550 18 NITRA

Adresát: **Ludmila Mikulášková**

Satoby pri doručení:
Doplaten... Kčs... h
Celo... Kčs... h
Iné sumy... Kčs... h
Celkom... Kčs... h

Hmotnosť: **1,104** kg

11-024 (1.1987)

Dobierková sprievodka (hore), 1. až 4. úprava (dole)

459 Nitra 3

Poštová dobierková sprievodka

Do balíka vložiť odpis adresateľa a adresu

Odosielateľ: **PRIOR**
Západná s ovocnými a zeleninovými
výrobkami
Sofieva ulica 18
550 18 NITRA

Adresát: **Ludmila Mikulášková**

Satoby pri doručení:
Doplaten... Kčs... h
Celo... Kčs... h
Iné sumy... Kčs... h
Celkom... Kčs... h

Hmotnosť: **1,104** kg

11-024 (1.1987)

459 Nitra 3

Poštová dobierková sprievodka

Do balíka vložiť odpis adresateľa a adresu

Odosielateľ: **PRIOR**
Západná s ovocnými a zeleninovými
výrobkami
Sofieva ulica 18
550 18 NITRA

Adresát: **Ludmila Mikulášková**

Satoby pri doručení:
Doplaten... Kčs... h
Celo... Kčs... h
Iné sumy... Kčs... h
Celkom... Kčs... h

Hmotnosť: **1,104** kg

11-024 (1.1987)

**■ DOBIERKOVÉ SPRIEVODKY URČENÉ
NA VYPLŇOVANIE TLAČIARŇOU
VÝPOČTOVEJ TECHNIKY**

Tlač týchto dobierkových sprievodiek je vykonaná na bielom papieri čiernou alebo zelenou farbou. Sú použité i sprievodky s českým textom vytlačené modrou farbou. Tak, ako pri predchádzajúcich, i pri týchto sprievodkách je možné doložiť niekoľko rozličných úprav.

1. **úprava** - na adresnej strane v priestore pre adresu príjemcu nie sú vytlačené čiary. Miesto pre údaj dobierkovej sumy a ceny balíka je bez čiar. Tlač sprievodky je vykonaná čiernou farbou.

2. **úprava** - adresná strana je podobnej úpravy ako pri 1. úprave, ale miesto pre údaj dobierkovej sumy a ceny balíka má predtlačené bodkované čiary. Farba tlače je čierna.

3. **úprava** - miesto pre adresu príjemcu má predtlačené čiary, miesto pre údaj dobierkovej sumy a ceny balíka je vytlačené z plných čiar. Farba tlače zelená.

NÁHRADNÁ POŠTOVÁ SPRIEVODKA

☐ Balík ☐ Cenový list

Denná poštovná

Podacia číslo: ☐ Podacia pošta

Odosielateľ:

Adresát:

Podmienky:

CENA: ☐ Kčs ☐ h DOBIERKA: ☐ Kčs ☐ h

Hmotnosť: ☐ kg ☐ g

11 - 008 (1.11.1985) JSNR-1M - 367940-52

Náhradná poštová sprievodka vzor 1985

■ NÁHRADNÁ SPRIEVODKA

Je vytlačená na bielom papieri čiernou tlačou. Zatiaľ je známa iba v jednej úprave, ktorá má v ľavej dolnej časti vytlačené číslo tlačiva a údaj štvrtroku a roku tlače.

■ BALÍKOVÉ NÁLEPKY

Tieto nálepky sú dvojakého druhu - podacie a služobné. Podacie nálepky slúžia na označenie podacieho čísla

Na poštové nálepky 130	Na poštové nálepky 17065 Br Poštová správa	Na 6473 Zilina 2. rústava územná správa	Pre vyplnenie: P POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
Do balíka vložte odpis adresy odosielateľa	Odosielateľ: MODUL S 852 79 Bratislava č. ú. 937409	Do balíka vložte odpis adresy odosielateľa a adresáta	
Odosielateľ:	Adresát: ROR MAY	Odosielateľ: KNIHOCENTRUM Riviera 1 010 03 ZILINA	
Adresát:		SSTP Zilina 0900 2192096 — 439 na účte: 213148—439	
	934 01 Lev	Adresát: MARIA LACKOVA J. FUCHA 19 27401 LEVICE	
Dobierka slovom	SESTDESATOSEM	Dobierka číslo	Sadzby pri doručení:
709 Kčs		21800 Kčs	doplatné _____ Kčs _____ h
		Cena _____ Kčs	Iné sumy _____ Kčs _____ h
Hmotnosť: _____ kg		Hmotnosť _____ g	Celkom _____ Kčs _____ h

Úpravy dobierkových spríevodiek určených pre vyplňovanie tlačiarňami výpočtovej techniky

a názvu podacej pošty. Služobné balikové nálepky označujú obsah balíka, spôsob dopravy a podobne.

■ PODACIE NÁLEPKY

Podacie nálepky sú dvojaké - na obyčajné balíky a na cenovky. Podacie nálepky sú dvojdielne, väčšia časť sa lepiť na balík a menšia na spríevodku.

Hospodárska ústredňa pošt Praha bola poverená prejednávaním tlačie podacieho čísla na spríevodkách výpočtovou technikou, ktoré malo nahradiť podaciu nálepku. Pri tlači museli byť zachované náležitosti určené pre podacie nálepky. Tlač podacieho čísla na spríevodku i adresnom štítku musela byť čitateľná a výrazná. Na adresnom štítku (ktorý sa lepiť na balík) musela byť vytlačená v rámečku. Údaje na adresnom štítku museli byť v tom poradí ako na balikovej nálepke t.j. názov podacej pošty pod podacím číslom.

Popis balikových nálepiek, ak nie je uvedený inak, sa vzťahuje na časti, ktoré sa lepia na spríevodku.

Podacie nálepky na obyčajné balíky

V sledovanom období sa používali hlavne podacie nálepky skupiny B II. typu t.j. časť určená na vylepenie na spríevodku je na dlhšej strane nálepky na balík. Samotná nálepka obsahuje zľava doprava - podacie číslo balíka a názov podacej pošty. Sú tlačené čiernou farbou na bielom papieri. Majú rozličné veľkosti písma, názov pošty je uvedený v jednom riadku, pri dlhších názvoch i v dvoch riadkoch. Názov pošty pozostáva okrem počiatočného písmena z písma malej abecedy, alebo je celý názov zostavený z písma veľkej abecedy.

Podacie nálepky na cenné balíky - cenovky

Obdobne, ako predchádzajúce, i tieto nálepky sa vyskytujú hlavne v úprave B II. typu. Usporiadanie údajov i použitie písma je obdobné ako pri podacích nálepkách na obyčajné balíky. Tlačené sú však na červenom papieri. Zaujímavosťou je výskyt nálepiek v úprave B I. b. typu. Tieto sú tlačené červenou farbou na bielom papieri. Usporiadanie údajov zľava doprava - podacie číslo, názov podacej pošty a priečne umiestnené číslo kraja a okresu.

Provizórne podacie nálepky

Provizórne podacie nálepky na obyčajné balíky i na cenovky sa vyskytujú v úprave IV. skupiny - Doplnenie bianno nálepiek a to vo vyhotovení „a“, doplnenie bianno nálepiek pečiatkou alebo vo vyhotovení „b“ doplnenie bianno nálepiek rukopisom. Zriedkavejšie sa vyskytujú nálepky II. skupiny - Upravené nálepky vlastnej pošty a výnimočne nálepky VII. skupiny - Nálepky nakreslené resp. napísané priamo na balík a spríevodku.

Provizórne podacie nálepky k obyčajným balíkom

122 Valašsko	SÚ
Do balíka vložte odpis adresy odosielateľa a adresáta	
Na poštové nálepky	
PO 92 Bratislava	S
Vložte odpis adresy odosielateľa	
85 SAVOL	SÚRN
Na poštové nálepky	

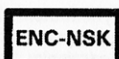
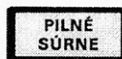
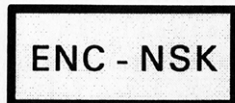
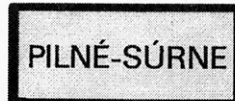
Služobné balikové nálepky

Väčšina služobných nálepiek je dvojdielna. Väčšia časť je určená na balík a menšia na spríevodku. Na balíky so živočíchmi sa lepiť nálepka s vyobrazením zajača a holuba bieluou farbou s ich obrysmi v modrej farbe na žltom podklade. Žltý podklad je modro orámovaný. V hornej časti je dvojriadkový modrý nápis **ATTENTION - POZOR!** pod vyobrazením zvierat je dvojriadkový modrý nápis **ANIMAUX VIVANTS! - ŽIVOČÍCHY!** Táto nálepka sa vyskytuje i bez nápisu ŽIVOČÍCHY, voľný priestor sa mal pravdepodobne využiť na rukopisný nápis v češtine alebo v slovenčine, podľa miesta použitia. Na spríevodku k balíku so živočíchom sa mala uviesť poznámka „Živé“.

Smerové nálepky boli určené iba na balíky dopravované voľne a určené mimo obvod vlastného alebo susedného prepravného uzla. Na niektorých poštách sa z nich

oddelila časť s vyznačením rozsahu poštových smerových čísel príslušného prepravného uzla a nalepili túto časť na sprievodku.

Služobné nálepky boli vo väčšine prípadoch bez lepidla. Pred nalepením na sprievodku alebo balík musel ich príslušný pracovník pošty natrieť lepidlom.

Samolepiace služobné nálepky formátu 88 x 40 mm a 38 x 19 mm

Samolepiace služobné nálepky

Pošta priebežne skúšala použitie nálepiek v samolepiacej úprave. Vzhľadom na dobré skúsenosti so samolepiacimi nálepkami bolo na základe informácie vo Vestníku č.11/1987 rozšírené používanie takýchto nálepiek. Technické ústredie spojov v Prahe a v Bratislave mali dostať samolepiace nálepky v množstve ročnej spotreby a to z nasledujúcich nálepiek:

- tlačivo č.11 - 012 nálepka „P“ určená na balíky, ktoré sa dopravujú v uzáveroch, najčastejšie vo vreciach. Skratka „P“ je z českého slova *pytlavka* - vrecovka.

- tlačivo č.11 - 013 **Dobierka - Remboursement**, na balíky s dobierkou. Táto nálepka je určená hlavne na listové zásielky. Mala sa lepiť iba na balíky s dobierkou, nakoľko dobierková sprievodka už sama naznačovala dobierkovú zásielku.

- tlačivo č.11 - 014 nálepka **Exprés** (malá) na listové zásielky a poštové sprievodky k náhlým balíkom.

- tlačivo č.11 - 015 nálepka **Exprés** (veľká) na náhle balíky.

- tlačivo č.11 - 016A **ENC - SNK** (malá) na poštové sprievodky k neskladným balíkom.

- tlačivo č.11 - 016B **ENC - NSK** (veľká) na neskladné balíky.

- tlačivo č.11 - 017A **ATTENTION - POZOR ! FRAGILE - KŘEHKÝ** na krehké balíky.

- tlačivo č.11 - 018A **Pilné - Súrne** (malá) na sprievodky k súrnym balíkom.

- tlačivo č.11 - 018B **Pilné - Súrne** (veľká) na súrne balíky.

- tlačivo č.11 - 019 **ATTENTION - POZOR. ANIMAUX VIVANTS - ŽIVOČIŠNÉ** - na balíky, v ktorých sa prepravujú živočíchy.

- tlačivo č.11 - 022A **PAR AVION** (malá) na letecké listové zásielky a sprievodky k leteckým balíkom.

- tlačivo č.11 - 022B **PAR AVION** (veľká) na letecky dopravované balíky.

Zároveň toto nariadenie obsahovalo upozornenie, že doterajšie vyhotovenia týchto nálepiek je potrebné čo najskôr spotrebovať. Novo vydané nálepky sa mali používať s maximálnou šetrnosťou.

Samolepiace nálepky sa mali objednávať obvyklým spôsobom. Pri nálepkách tlačivá č.11 - 016,11 - 017, 11 - 018, 11 - 022 bolo potrebné objednávať súčasne obe veľkosti nálepiek.

Provizórne služobné nálepky

Vyskyt provizórií služobných nálepiek v tomto období je veľmi zriedkavý.

■ POPLATKY ZA BALÍKY VNÚTROŠTÁTNEHO STYKU

Poplatky za balíky sa uhrádzali poštovými známkami alebo mohli byť paušalizované alebo úverované. Od poplatkov boli oslobodené balíky spojovej služby.

Poplatky pri podaní - výplatné

a / Za balíky bez udanej ceny alebo s udanou cenou		
Hmotnosť	A	B
do 5 kg	5,-	12,-
od 5 do 10 kg	7,-	16,-
od 10 do 15 kg	10,-	20,-
A = poplatky do 19.10.1992, B = poplatky od 19.10.1992		

b / Za balíky s udanou cenou nad 1000,- Kčs	
Hmotnosť	B
do 5 kg	24,-
od 5 do 10 kg	28,-
od 10 do 15 kg	32,-
B = poplatky od 19.10.1992	

V období do 19.10.1992 sa platil za balíky s udanou cenou nad 1000,- Kčs základný poplatok - výplatné ako za obyčajné balíky.

c / Iné poplatky		
Príplatok	A	B
za udanú cenu za každých i začiatých 1000,- Kčs	1,-	2,-
za náhly balík	3,-	8,-
za neskladný balík	3,-	10,-
za krehký balík	3,-	5,-
za súrny balík	7,-	10,-
za balík s dobierkou	2,-	3,-
za pečatenie, blombovanie poštou	1,-	3,-
A = poplatky do 19.10.1992, B = poplatky od 19.10.1992		

Celková výška poplatkov za balíkovú zásielku je súčtom jednotlivých poplatkov a príplatkov vzťahujúcich sa k jednotlivým balíkom.

■ TLAČIVÁ POUŽÍVANÉ V BALÍKOVEJ POŠTE

Priebežne boli používané prakticky všetky tlačivá, ktoré boli zavedené a nezrušené v predchádzajúcich obdobiach.

biach. Zmeny vzťahujúce sa na používanie tlačív v balíkovej pošte boli priebežne uverejňované na stránkach vestníka. Z týchto informácií, pokynov vyberáme:

Na ulahčenie práce a spresnenie evidencie sa pre vzájomný styk medzi poštou a okresnou správou spojov vydala „Objednávacia kniha tlačív“, ktorá mala číslo tlačiva 90 - 033 (Vestník č.26/1986).

Na základe pripomienok z poštovej prevádzky sa zrušila výroba prevádzkových tlačív 11 - 38A a B (poštová podávacia kniha, malý a veľký vzor). Nahradilo ich tlačivo č.11 - 038 poštové podávacie hárky. Nové tlačivo bolo vydané vo formáte A 4 na šírku v zložke po 100 kusov. Nové tlačivo mala Technická ústredňa spojov dodávať postupne. Tlačivá predchádzajúcich úprav sa mali používať do úplnej spotreby (Vestník č.27/1986).

V súvislosti so zmenami Poštových pravidiel boli dané do výroby nové tlačivá „Záznam chýbajúcich balíkov a sprievodiek“ tlačivo č.11 - 117 a „Vyučtovacia karta“, tlačivo č.11 - 051 (Vestník 14-15/1989).

■ ĎALŠIE DRUHY BALÍKOVÝCH ZÁSIELOK

V tejto časti bude priblížená problematika poštových zásielok, ktoré neboli jednoznačne charakterizované ako balíkové, ale vzhľadom na povolenú hmotnosť alebo používanie balíkových sprievodiek je ich možné za balíkové zásielky považovať.

Zrýchlená pošta (Vestník č.12/1989)

Skúšobná prevádzka zrýchlenej vnútroštátnej pošty začala od 1.6.1989 v Prahe a v Bratislave. Na pošte Bratislava 12 sa nepretržite prijímali zásielky určené do Prahy. Zásielky vnútroštátnej zrýchlenej pošty určené pre doručenie v Bratislave prijímala pošta Bratislava 1 v pondelok až sobotu od 7,00 hod. do 14,00 hod. a v nedeľu od 9,00 do 12,00 hod. Zásielky určené do iných miest táto pošta neprijímala.

Skúšobná prevádzka mala prebiehať podľa určených zásad, z ktorých vyberáme:

- Zásielky zrýchlenej pošty (ZP) sú osobitným druhom zapísaných zásielok vnútorného styku s prednosťou v doprave i pri dodávaní. Nebolo možné pri nich žiadať žiadnu ďalšiu službu, ani udávať cenu. Najvyššia dovolená hmotnosť bola 15 kg. Pre tieto zásielky platili najmenšie i najväčšie rozmery ako pre listové zásielky.

- Zásielky ZP bolo možné podávať iba na určených poštách a to iba v určených hodinách.

- Adresné údaje mali byť na adresnom lístku tlačivo pošty, ktoré sa nalepilo na zásielku. V adrese adresáta sa malo uvádzať i jeho telefónne číslo.

- Poplatky za tieto zásielky sa mohli uhrádzať všetkými spôsobmi, okrem paušálu poštového. Nevyplatené zásielky sa neprijímali.

- Podané zásielky sa potvrdzovali na podacom lístku, alebo v podacom hárku, ktoré musel vyplniť odosielateľ. Na podacjej potvrdenke a na adresnom lístku sa vyznačoval i čas podania zásielky.

- Zásielky ZP sa mali doručovať ihneď po príchode na dodaciu poštu na adresu uvedenú na zásielke. Ak bolo dohodnuté, príchod zásielky sa oznamoval adresátovi telefonicky a zásielka sa pripravila na dodanie.

- Zásielky ZP sa nedoposielali, odosielateľovi sa vracali ako obyčajné. Neboli zatažované poplatkom za vrátenie zásielky.

- Pri zásielkach ZP zodpovedala pošta za stratu, úbyt看 alebo poškodenie ako za balíky vnútorného styku bez udanej ceny. Pri dokázanom oneskorení dodania z viny pošty sa vracal rozdiel medzi sadzbou ZP a sadzbou za obyčajný balík rovnakej hmotnosti. Reklamácie zásielok ZP vybavovala na Slovensku (v Bratislave) pošta Bratislava 1 a to v čase od 7,00 do 11,00 hod. denne.

Poplatky za zásielky zrýchlenej pošty

	H m o t n o s ť d o			
	1 kg	5 kg	10 kg	15 kg
Poplatok Kčs	14,-	22,-	34,-	47,-

Po vyhodnotení skúšobnej prevádzky sa prevádzka ZP mala postupne rozšíriť do ďalších miest. Dodacie a tarifné podmienky boli doplnené o údaje poštových sadzieb za zásielky ZP podľa sadzobných pásiem (Vestník č.29-30/1990).

Do I.sadzobného pásma patrili zásielky určené na dodanie v mieste podania.

Do II.sadzobného pásma patrili zásielky určené na dodanie v tom istom kraji (podľa PSC) s tým že smerové čísla 1+2 a 8+(90-95) sa považovali za jedno sadzobné pásmo.

Do III.sadzobného pásma patrili zásielky určené do ostatných krajov.

Od 1.1.1991 sa za zásielky ZP platilo:

Poplatok za ZP	H m o t n o s ť d o			
	1 kg	5 kg	10 kg	15 kg
I. pásmo	30,-	30,-	36,-	39,-
II. pásmo	33,-	36,-	39,-	42,-
III. pásmo	39,-	42,-	43,-	48,-

■ ZÁSIELKY EMS (Vestník č.20/1991, príloha)

Od 1.10.1991 došlo k zásadným zmenám v službe zrýchlenej pošty v medzinárodnom a tuzemskom styku. Rozšírilo sa podanie i dodanie na viacej miest a pôst.

Zásielky EMS (Expres Mail Servis) sú osobitným druhom zapísaných zásielok. Prepravujú sa a doručujú najrýchlejšími spôsobmi s prednosťou pred všetkými ostatnými zásielkami. Pošta zaručuje ich dodanie v dohodnutom časovom limite. Od 1.10.1991 došlo k zásadným zmenám v službe zrýchlenej pošty v medzinárodnom a tuzemskom styku.

Vo vnútornom styku bola najvyššia povolená hmotnosť 15 kg a rozmery ako pri listových zásielkach. K zásielkam EMS nie je možné požadovať ďalšie služby a ani udávať ich cenu.

Zásielky EMS sa pri podaní označia štítkom, ktorý vydala pošta ako tlačivo č.11 - 028. Tento štítek je trojdielny. Prvý list slúži súčasne ako podacia nálepka, druhý list je podací doklad a tretí ako podacia potvrdenka. Podacia pošta vydávala podacie štítky v potrebnom množstve zadarmo. Zásielky EMS mali byť dodané adresátovi v deň dohodnutý pri podaní.

Pri prekročení doby dopravy pošta vracala rozdiel medzi uhradeným výplatom a výplatom za obvyčajný balík rovnakej hmotnosti. Zásielky EMS sa prijímali pri priehradkách pošty alebo na základe dohody i u podávateľa. Keď bola zásielka podaná pri poštovej priehradke pracovník pošty preskúšal údaje na adresnom štítku. Následne doplnil na podací štítek paličkovým písmom alebo odtlačkom pečiatky názov podacej pošty, dátum a hodinu podania, hmotnosť zásielky, sumu výplatného alebo v prípade, že bolo výplatné hradené úverom alebo v hotovosti, i spôsob úhrady.

Do pretačených rámečkov doplnil podacie číslo, ktoré malo byť 8 miestne. Pozostávalo z 5 číslic PSČ podacej pošty a z 3 číslic poradového čísla zásielky.

Odlíšny postup bol pri preberaní zásielky u odosielaťa. Pri podaní sa dohodol i záväzný deň dodania zásielky, ktorý sa vyznačil na podacom štítku. Prijímajúci pracovník všetky listy adresného štítku opečiatkoval a podpísal. Listy č.1 a 2 vložil do priehradnej obálky tlačivo č.11 - 097B, ktorá sa prilepila na zásielku. List č.3 sa vydal odosielaťovi. Zásielky EMS sa zapisovali jednotlivo do prijímacej knihy tlačivo č. 11 - 030B, ktorá sa viedla podľa miestnych pomerov mesačne alebo ročne.

Zásielky EMS sa dopravovali prednostne v samostatných uzáveroch priamo na dodacie pošty. Uzavery sa označovali vlajčkou EMS tlačivo č.13 - 339H. Zásielky EMS sa doručili ihneď po príchode na dodáciu poštu doručovacími pochôdkami.

Pre dodávanie zásielok EMS platili rovnaké podmienky ako pre zapísané zásielky. Pri vrátení alebo doposlani neboli zásielky EMS zatažované príslušným poplatkom.

Na Slovensku mohli byť zásielky EMS podávané na poštách: Bratislava 1, 11 až 17, 23 až 26, 214, 29, 3, 37, 38, 4, 41, 42, 49, 5, Trenčín 1, Trnava 1, Nové Zámky 1, Nitra 1, Zvolen 1, Zvolen 2, Banská Bystrica 1, Žilina 2, Martin 1, Košice 2, Poprad 2, Prešov 2.

Zásielky EMS mohli byť adresované do miest: Bratislava, Trenčín, Trnava, Nové Zámky, Nitra, Zvolen, Banská Bystrica, Žilina, Martin, Košice, Prešov a Poprad.

■ LETÁKOVÉ ZÁSIELKY

Tento druh zásielok bol zavedený pri novele Poštového poriadku z 21.4.1989. Ako letákové zásielky mohli organizácie podávať letáky vykonané tlačou, ktoré sa balili do zväzkov po 50 alebo 100 kusoch. Podávali sa v balíkoch bez danej ceny. Na každom zväzku musela byť vyzna-

čená skupina príjemcov. V adrese balíka musel podávať údať ako príjemcu „vedúceho pošty“, poštové smerové číslo a úplný názov príslušnej dodávacej pošty. Na balíku i na jeho sprievodke musela byť poznámka „Letákové zásielky“ (obr.). Pošta nezodpovedala za stratu, úbyt看 alebo poškodenie balíka s letákovými zásielkami. Odošielateľ nemal nárok na vrátenie nadbytočných letákových zásielok a výplatného, ktoré za ne zaplatil.

Podávanie letákových zásielok bez sprievodky sa overovalo podľa informácie vo Vestníku č.17/1992. Sprievodky nahradili podacie štítky, ktoré sa pri podaní pečiatkovali. Na adresnej pošte sa adresné štítky oddelili a vyznačili sa na nich čas príchodu. Pre kontrolu sa tieto adresné štítky 3 mesiace odkladali.

Poplatky za letákové zásielky

Od 7 1989, do hmotnosti 100 g 0,10 Kčs za kus

Od 19.10.1991

a) tlačoviny do 2 g vrátane 0,30 Kčs za kus

2 - 15 g vrátane 0,50 Kčs za kus

15 - 30 g vrátane 0,70 Kčs za kus

b) Ukážky tovaru do 100 g vrátane 5,- Kčs

Zmena
názvu
pošty
Dolný
Peter
na Svätý
Peter

■ INÉ INFORMÁCIE O BALÍKOVEJ POŠTE

Poštové vestníky priniesli v sledovanom období viacero informácií vzťahujúcich sa i na balíkovú poštu. Z týchto informácií vyberáme:

Vestník č.3/1985 - Zmena pôsobnosti pošty Bardejov 3.

Od 1.11.1984 sa zmenila podávacia pošta Bardejov 3 na dodáváciu. Zmena sa týkala iba doručovania balíkov a cenných listov, ktoré predtým doručovala pošta Bardejov 1.

Vestník č.11/1987 - Predkladanie neodbytných zásielok.

Na zásielkach i zväzkoch predkladaných Poštovou ohlasovní a úložni v Trnave, bolo vždy potrebné napísať jej plnú adresu t.zn. poštová ohlasovňa a úložňa, poštový priečinok 38, 918 23 Trnava.

Vestník č.24/1992 - Zmeny pracovných postupov pri preprave cenoviek. Od 1.10.1992 sa experimentálne zaviedlo zvýšenie spodnej hranice danej ceny pre cenovky z 1000 na 2000 Kč. Experiment mal prebiehať do odvolania.

Doklady balíkovej pošty je možné využiť na dokladovanie rozličných skutočností nielen v zbierke zaoberajúcej sa samotnou balíkovou poštou, ale i v rozličných námetových zbierkach. Na ilustráciu uvádzame možnosť dokladovania zmenu názvu obce Dolný Peter na Svätý

Peter podacou nálepkou na obyčajný balík a súčasne i odťahom denných pečiatok s pôvodným a zmeneným textom na obyčajných balíkových sprievodkách. Pôvodný názov Dolný Peter je na sprievodke k súrneu balíku hmotnosti 0,600 kg (vrecovka), zmenený názov na Svätý Peter je na dobierkovej sprievodke k krehkému balíku s hmotnosťou 5,2 kg.

□ Dušan Evinic

Literatúra:

- [1] Vestníky federálneho ministerstva spojov, ročníky 1958 - 1988
- [2] Vestníky spojov, ročníky 1989 - 1992
- [3] Poštový poriadok platný od 21.4.1988
- [4] Balíková pošta na Slovensku 1918 - 1985, Filatelistické state ZSF

500 rokov od objavenia Brazílie

Začiatkom apríla tohto roku portugalská pošta pripomenula 500. výročie objavenia územia Brazílie (21. apríla 1500) portugalskými moreplavcami pod vedením flotily P.A. Cabrala a vztýčenia portugalskej kráľovskej zástavy na tomto území. Portugalskou kolóniou zostala až do polovice 19. storočia. Pôvodní obyvatelia i prisťahovalci sa pómiešali a portugalsčina zostala Brazílii na pamiatku tých čias a je dodnes úradným jazykom tejto obrovskej krajiny na Juhoamerickom kontinente.

Portugalsko vydalo k tomuto výročiu štyri príležitostné známky pozostávajúce z uceleného námetu spojeného do štvorice. Sú to kresby zo života brazílskeho ľudu v priebehu histórie. Možno však ľutovať, že tieto kresby sú na známkach značne chaotické a ich autor L.F. Abreu ale ani tlačiareň, nimi neposlúžili filatelistom ani občanom krajiny. □ Zc

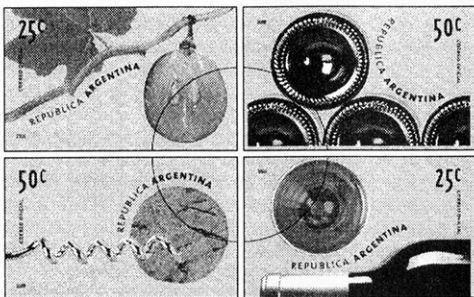
Portugalskí predstavitelia medicíny

Šesťznámkovou sériou poštových známok Portugalsko uctilo významných predstaviteľov lekárskej vedy a lekárskej praxe. Sú na nich zobrazení bakteriológ C. Pestana (1863 - 1899), hygienik R. Jorge (1858-1939), onkológ F. Gentil (1878-1964), internista E. Moniz (1874-1955) a chirurgovia R. Santon (1880-1970) a J. C. Santos (1907-1976). Portréty lekárov sú doplnené atribútmi ich práce. Grafikom emisie je J. Machado, tlač známok viacfarebným ofsetom. □ Zc

Vinárstvo v Argentíne

Tak ako hrozno znamená smrť a plodnosť, má i víno dva významy. Víno je symbolom mladosti a večného života. Preto starí grécki básnici ospevovali opilstosť, ktorá umožňovala smrteľníkom zúčastňovať sa na živote bohov. Vinárske regióny ležia medzi 22.- 42. stupňom južnej šírky, čo predstavuje 2400 km dlhé územie pozdĺž pohoria And. Biele i červené argentínske vína sú svetoznáme. Kvalitu vína ovplyvňujú hojnosť slnka a vysoká nadmorská výška, vplyvajúce na výborné dozrievanie hrozna v širokom teplotnom rozsahu.

Argentínska poštová správa vydala (26.2.2000) štvornámkovú emisiu poštových známok (dvakrát 25 a dvakrát 50 C) venovanú propagácii argentínskeho vinárstva. Známkami navrhli Marianna Scotto a Alberto Oneto. Sú tlačené viacfarebným ofsetom v tlačových listoch po 20 známkach a 4 kupónoch. □ lř

Španielsko - belgický háreček

Séria mnohých príležitostných poštových známok mnohých krajín sa veľmi často končí malými hárečkmi. Majú rozličné a spravidla pútavé výtvarné spracovanie. Medzi tohtoročnými vyniká háreček spoločnej emisie Španielska a Belgicka k 500. výročiu narodenia rímskeho cisára, španielskeho kráľa Karola V. (1500-1558), ktorý mal v európskej politike prvej polovice 16. storočia hlavné slovo. A keďže ako španielskemu kráľovi patrili i novoobjavené územia Ameriky, pyšil sa tým, že v jeho ríši slnko nezapadá.

Spoločný háreček prináša jazdecký obraz Karola V. v slávnostnom brnení od talianskeho maliara Tiziana na pozadí mapy jeho svetovej ríše. Navrhol ho dvojica belgických grafikov M. Vozová a T. Martin. □ Zc

Retuš železničnej trate

Že sa dajú nájsť zaujímavosti aj na relatívne nových pohľadniach, svedčí nasledovný prípad:

Na prvom obrázku vidíme pohľadnicu Robotníckeho domu vo Zvolene, popred ktorý prechádza železničná trať (dokonca v čase foto-grafovania so spustenými rampami). Pohľadnica bola vydaná v roku 1947, nákladom Riaditeľstva cestovného ruchu (R.C.R.) pod číslom 2878/47.

Druhá pohľadnica, vyhotovená z toho istého negatívu (nielen podľa čísla vydania, ale aj podľa rovnako vysoko stiahnutých roliet v oknách či rovnakých drobných chýbách na oboch pohľadniach) však vykazuje veľké zmeny. Zmizla celá železničná trať aj s rampami, ľuďmi, koňským povozom i s pracovnými železničárskymi vozíkmi pred traťou. Po elektrických stĺpoch vľavo ostali iba tieňe na náprotivnom chodníku a zmeny nastali aj na streche Robotníckeho domu - zmizol stĺpik elektrického vedenia a dokonca boli „demontované“ aj hromozvody. K zmenám prišlo aj na oblohe kde pribudlo niekoľko obláčikov. Väčšina týchto úprav bola vykonaná na veľmi vysokej odbornej úrovni, ale pri podrobnejšej prehliadke môžeme zistiť aj viacero zásahov nekvalitným retušovaním.

Súviselo retušovanie fotografie s nejakým projektom na úprave ulice, kedy už pred Robotníckym domom nemala viesť železničná trať, alebo pohnútkou bola snaha kohosi ukázať mesto vo vylepšenej podobe? Čo viedlo vydavateľa k takejto rozsiahlej úprave sa už asi nedozvieme, ale ako dokument, čo bola schopná spraviť technika (a nielen ona) začiatkom päťdesiatych rokov si neviem nič lepšieho predstaviť. □ **Michal Zika**

(Možno, že ešte niektorí Zvolenčania si budú pamätať na súvisloti, ktoré sa svojho času odohrali pred zvolenským Robotníckym domom a ktoré by pomohli ozrejmiť účel tejto rozsiahlej retuše - poznámka redakcie)

Poštové schránky na vidieku

Už takmer storočie je v Kanade zvykom, že na odporúčanie poštovej správy si mnohé rodiny a organizácie, kto-

rých sídla sú od frekventovaných ciest vzdialené, umiestňujú pri týchto cestách poštové schránky. Tým odbreňujú doručovateľov od značnej chôdze k domom adresátov. Ukážky štyroch takýchto partií schránok z rozličných oblastí krajiny umiestnila kanadská poštová správa na 4 poštové známky z konca apríla tohto roku. Známkou navrhli R.Bellemare a M.Coté. □ **Zc**

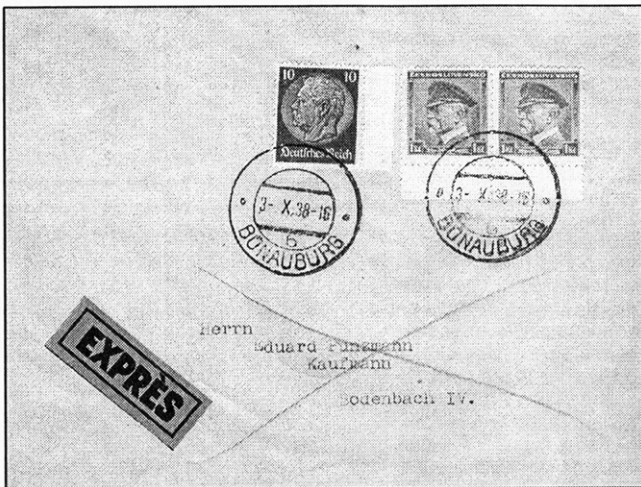

CELISTVOSTI ROZPRÁVAJÚ

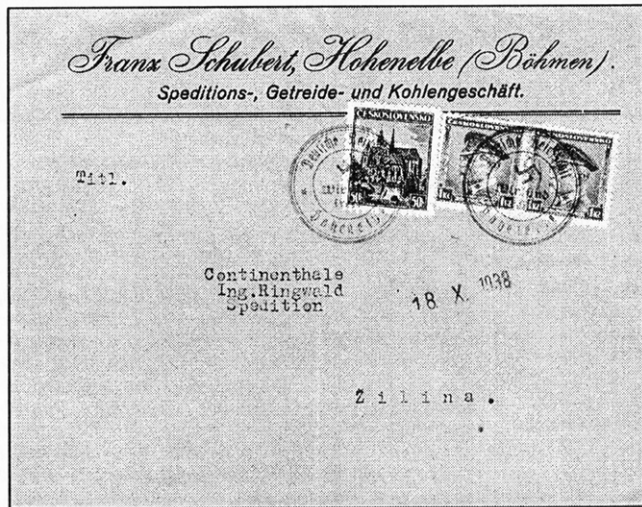
PREDBEŽNÉ A SÚBEŽNÉ (II. časť)

V prvej časti článku „Predbežné“ a „súbežné“ sme si ukázali celistvosti z obdobia vzniku Československej republiky, keď rakúske a uhorské poštové ceny zostali dočasne v platnosti ako československé predbežné a súbežné. Na území Československa sa behom jej ďalšej existencie štátoprávne usporiadanie zmenilo ešte niekoľkokrát. Takmer pri každej takejto zmene sa opakovala situácia v tom, že ceny vydané poštovou správou predchádzajúceho štátneho útvaru zostali dočasne v platnosti na území novovzniknutého štátu. V dnešnej časti článku budeme pokračovať chronologicky podľa toho, ako nasledovali štátoprávne zmeny v rokoch 1938, 1939, 1945 a napokon 1993.

Obr.11 ■ Na základe mníchovského diktátu bola ČSR donútená odstúpiť Nemecku rozsiahle pohraničné územia Čiech, Moravy a Sliezska (tzv. Sudety). - Na ukážku je expresný list so zmiešanou frankatúrou nemeckých a čs. známok, odoslaný z pošty BONAUBURG dňa 3.10.1938. Známkami na liste sú znehodnotené už upravenou poštovou pečiatkou, ktorá má z horného medzikružia odstránený český názov pošty BYTOV. Bývalé čs. známky zostali na obsadenom území dočasne v platnosti ako nemecké známky súbežné. Keďže mestá a pošty boli obsadzované postupne v rozmedzí 1. až 10. októbra 1938 a ríšska poštová správa nepridelovala nemecké známky jednotne na jednotlivé pošty na zabratom území, nie je tu možné ani presne určiť rozmedzie pre označenie známok predbežných a súbežných.

Obr.12 ■ List odoslaný z pošty HOHENELBE (Vrchlabí) dňa 18.10.1938 je frankovaný iba čs. známami, v tom čase ako súbežnými nemeckými. List bol odoslaný do Žiliny, čo bola vtedy vo vzťahu k Nemeckej ríši „blízka cudzina“. Známkami na liste sú znehodnotené provizórnou poštovou pečiatkou fialovej farby. Okrem názvu pošty má označenie DEUTSCHE REICHSPOST a v strede hákový kríž a text WIR SIND FREI (Sme slobodní). Niektoré čs. známky, ktoré zostali na poštách obsadeného územia, boli pre nacionalistické záujmy Sudetonemeckej strany aj pretlačané. Známkami sa pretlačali neoficiálne, ale napriek tomu ich pošty predávali a na zásielkach tolerovali. Používanie čs. známok, či už s pretlačou alebo bez nej, sa v pohraničnom území, ktoré sa stalo priamou súčasťou Nemeckej ríše, skončilo 19. októbra 1938, ale vyskytujú sa celistvosti i s neskorším dátumom použitia.

»APIS« DROGERIA

K. MARKOTIUS :: PETRŽALKA, ULICA K. MARXA ČÍSLO 6

ST. PETERZBURG

Eisenhandlung

PRESSENG

Obr.13 ■ Mníchovský diktát postihol koncom roku 1938 predovšetkým české krajiny, ale v menšej miere sa dotkol aj Slovenska. Nemecko si uplatnilo nárok na dve pohraničné územia, pôvodne rakúsko-slovenského, ale po anexii Rakúska Nemeckom už nemecko-slovenského pohraničného územia. Boli to Devín (Theben) a Petržalka (Engerau).

List odoslaný z Petržalky do Bratislavy 14.10.1938 má zmiešanú frankatúru a použitá československá známka je tu ako súbežná známka nemecká. Známkami boli znehodnotené už novou nemeckou poštovou pečiatkou. A tak Petržalka, patriaca už záboru priamo k Ríši, stala sa voči Slovensku "blízkou cudzinou". Prakticky tak blízko, že ju oddeľoval iba Dunaj.

Obr.14 ■ O odstúpení južného pohraničného územia Slovenska Maďarsku rozhodla 2.11.1938 tzv. Viedenská arbitráž. Zábor prebiehal v dňoch 5. až 10. 11.1938. Čs. poštový lístok na ukážku bol odoslaný z Košíc 11.11.1938 do Kežmarku (vtedy už do zahraničia). Okrem dennej pečiatky je na lístku aj propagáčnej pečiatky s textom KASSA VISZATÉRT (Košice sa navrátili). Čs. poštový lístok ako aj čs. poštová známka použitá na dofrankovanie, sú tu ako predbežné ceniny maďarské. Platnosť čs. cenín končila 19. 11. 1938, výskyt celistvosti so zmiešanou frankatúrou je známy aj s neskorším dátumom.

Obr.15 ■ Určité úpravy nových hraníc medzi Slovenskom a Maďarskom sa robili až do začiatku roku 1939. Na základe toho boli z pôvodne zabratého územia 14. 3. 1939 vrátené Slovensku dve obce - Čeklís (Bernolákov) a Nová Ves nad Žitavou. Na celistvosti vidíme pečiatku s textom ČEKLÍS SA VRÁTIL K VLASTI, ktorú pri tejto príležitosti používala miestna pošta. Na obálke vidíme nalepené známky československé a maďarské, čím zrejme odosielať (alebo skôr výrobca) chcel zdôrazniť prechod Čeklísa z Maďarska na Slovensko. Frankatúra je náhodná a nezodpovedá platnej sadzbe.

Maďarsko v ďalších dňoch pri tzv. druhom zábore obsadilo zvyšok bývalej Podkarpatskej Rusi a časť východného Slovenska.

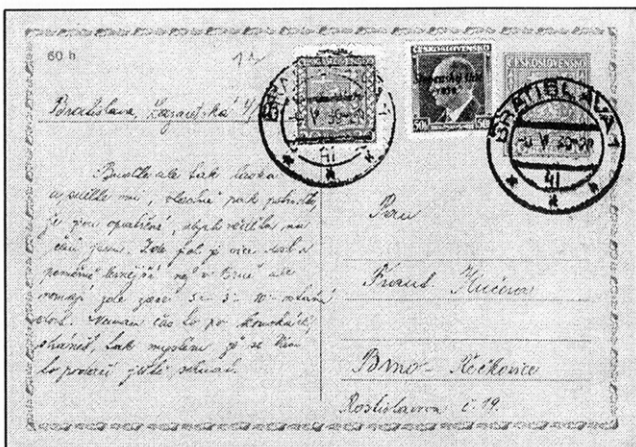
Obr.16 ■ Dňa 14.marca 1939 vyhlásil Slovenský snem samostatnosť Slovenska. Pôvodne pod názvom Slovenský štát, od 21.7.1939 ako Slovenská republika. Na území Slovenska sa nachádzali čs. poštové ceny (známky a celiny), ktoré sa odo dňa vyhlásenia samostatného Slovenského štátu stali slovenskými predbežnými ceninami.

Na ukážke je čs. poštový lístok odoslaný 9.5.1939 z Bratislavy do Brna (vtedy zahraničie). Je dofrankovaný slovenskou známkou s pretlačou a bývalou čs. známkou. Čs. poštový lístok i čs. známka sú v tomto prípade ako slovenské súběžné ceniny.

Prevažná väčšina platných bývalých čs. výplatných a príležitostných známok boli ako predbežné slovenské známky až do 20.3.1939, keďže slovenská poštová správa vydala svoje známky 21.3.1939. Odo dňa vydania týchto známok sú bývalé čs. výplatné a príležitostné známky ako slovenské známky súběžné. Iné druhy čs. známok ako súběžné určuje dátum vydania toho istého druhu slovenských známok (napríklad letecké, novinové, doplatné).

Obr.17 ■ Po odstúpení Sudet Nemecu a po vzniku samostatného Slovenského štátu bol zo zvyšku Českých krajín zriadený 15.3.1939 Protektorát Čechy a Morava. Zostali tu po určitý čas v platnosti všetky bývalé čs. poštové ceny, oficiálne platné k tomuto dátumu, ako protektorátne ceniny predbežné. Dňa 15.7.1939 boli vydané niektoré československé známky s pretlačou BÖHMEN UND MÄHREN / ČECHY A MORAVA. Od tohoto dátumu označujeme použité bývalé čs. známky za protektorátne známky súběžné.

Na ukážke je čs. obrazový poštový lístok odoslaný z Prahy 10.10.1939 do Žiliny (vtedy už zahraničie), ktorý je dofrankovaný protektorátnymi známkami. Sú znehodnotené dvojizačnou protektorátnou poštovou pečiatkou PRAG / PRAHA. Na tejto poštovej celine nie je možné určiť, či ide o jej predbežné alebo súběžné použitie, keďže dátum vydania prvého protektorátneho poštového lístku je v dostupnej literatúre uvedený iba rokom 1939. Predaj celín čs. pôvodu bol v Protektoráte ukončený dňa 30.11.1939, ale ich platnosť ako súběžných skončila až 20.5.1940.

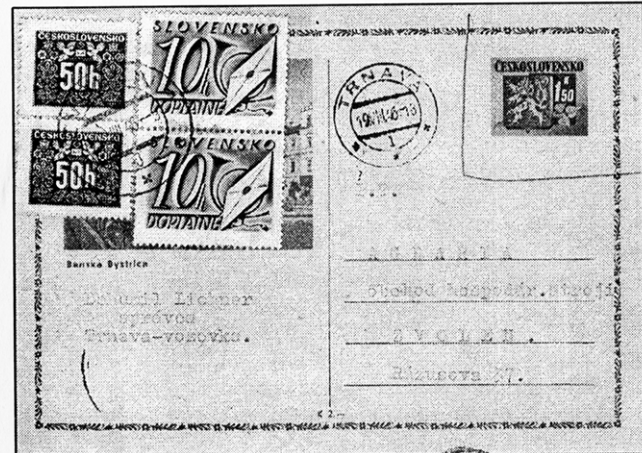
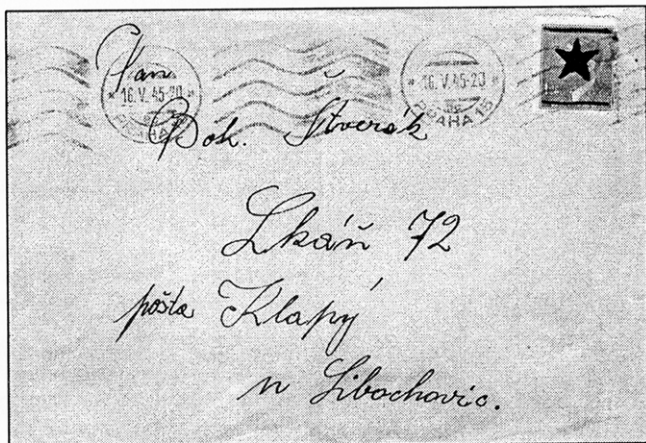
Obr.18 ■ Na ústrižku poštovej balíkovej sprievodky podanej v Cervenom Kostelci dňa 1.9.1939, boli na frankovanie použité známky, ktoré charakterizujú tri štátne útvary vyskytujúce sa na bývalom území Československa. Je tu bývalá československá známka (Olomouc 5 Kč), ďalej známka pripravovaná pôvodne pre okýptené Česko-Slovensko (Masaryk 1 K) a protektorátna známka (Karlštejn 50 h). K známke 1 K Masaryk s pomlčkou (názov štátu ČESKO-SLOVENSKO) možno pripomenúť, že bola pripravená pre obdobie po vyhlásení autonómie Slovenska (22.november 1938 až 13.marec 1939). Podľa dostupnej literatúry však bola zistená v obehu až od 23.apríla 1939 a platila iba na území Protektorátu.

Obr.19 ■ V roku 1945 niektorí pracovníci pošt na oslobodených južných územiach Slovenska používali aj bývalé známky maďarské a z eufórie oslobodenia (a tiež aj filatelistického záujmu), nechali si robiť na maďarské známky pretlače, napríklad iniciály ČSP (Československá pošta). Na ukážke je list odoslaný z Rožňavy 26.mája 1945. Je frankovaný maďarskou známkou s pretlačou Č.S.P., ktorá je znehodnotená provizórnou čs. pečiatkou pošty Rožňava. Tieto maďarské známky s pretlačou však nemožno považovať za československé predbežné alebo súbežné známky obnovené ČSR. Sú to známky neoficiálne, i keď boli v niektorých prípadoch v poštovej prevádzke použité a tolerované.

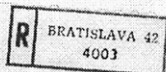
Obr.20 ■ V roku 1945 aj v českých krajinách sa poštové zásielky vyplácali v hotovosti. Ale i tu, a vo väčšej miere ako na Slovensku, pracovníci pošt z nadšenia z oslobodenia (i z filatelistického záujmu) používali protektorátne a nemecké známky s rôznou tzv. „revolučnou“ pretlačou.

Na ukážke je list odoslaný z Prahy 16.5.1945, teda v posledný deň platnosti protektorátnych známok. Použitá protektorátna známka je upravená pretlačou, ktorá zakrýva tvár Hitlera a názvy bývalého Protektorátu. Znáмка je znehodnotená bývalou protektorátnou dvojazyčnou pečiatkou, ktorá je tiež upravená odstránením nemeckého názvu z horného medzikružia.

Obr.21 ■ Z povojnových rokov pochádza veľa zaujímavých celistvostí. Na ukážke je obrazový poštový lístok, odoslaný z Trnavy 19. augusta 1946 do Zvolena. V čase podania bol už tento lístok neplatný a tak ho pošta v Trnave ako celinu neužala. Dodacia pošta Zvolen zafazila potom lístok doplatným, ktoré zúčtovala kombináciou nových československých (vydané 1.mája 1946) a bývalých slovenských doplatných známok. V tomto prípade sú slovenské doplatné známky ako čs. súbežné. Do vydania nových doplatných známok (do 16.mája 1946) sú slovenské doplatné známky ako čs. doplatné známky predbežné - i keď platili iba na Slovensku. Platnosť slovenských doplatných známok definitívne skončila 31.júla 1947.

Olga Vítová
Ondavská 28
Bratislava
821 01

Vážený pán

Ing. Ján Ličko

Vojanskeho 34

Pezi nok

Obr.22 ■ Posledná zmena štátoprávneho usporiadania sa uskutočnila 1. januára 1993. Bývalá ČSFR sa rozdelila a vznikli dva nové štáty - Slovenská republika a Česká republika. Bývalé československé ceny zostali v obidvoch republikách naďalej dočasne v platnosti. Keďže SR mala už od prvého vzniku pripravené svoje poštové známky, neexistuje tu použitie čs. známok ako slovenských predbežných, sú však v pôsobnosti slovenskej pošty iba ako slovenské známky súběžné. Platnosť všetkých čs. poštových cenín v obidvoch republikách skončila súčasne dňa 30. septembra 1993. Na ukážku je celistvosť z posledného dňa platnosti československých známok ako súběžných v oboch republikách.

Každá celistvosť je jedinečným dokladom svojej doby. Tento článok si nerobí nárok na kompletnosť filatelistického materiálu a všetkých informácií danej témy. Cieľom bolo zamyslenie nad celistvosťami, ktoré z filatelistického pohľadu dokumentovali štátoprávne zmeny na území bývalého Československa a ktoré na poštových dokumentoch ukázali, ako sa tieto zmeny odzrkadlili v poštovníctve.

□ Jozef Čížek

(Pokračovanie seriálu Celistvosti rozprávajú v budúcom čísle)

SBĚRATEL

Praha 22. - 24. 9. 2000

3. mezinárodní veletrh poštovních známek, mincí, telefonních karet, minerálů a sběratelství

- ZNÁMKY ■ CELINY
- HISTORICKÉ POHLEDNICE
- LITERATURA A PŘÍSLUŠENSTVÍ

- MINCE ■ MEDAILE A ŘÁDY
- PAPIŘOVÁ PLATIDLA
- LITERATURA A PŘÍSLUŠENSTVÍ

- TELEFONNÍ KARTY
- LITERATURA A PŘÍSLUŠENSTVÍ

- MINERÁLY
- DRAHÉ KAMENY
- ŠPERKY Z PŘÍRODNÍCH MATERIÁLŮ
- FOSILIE
- LITERATURA A PŘÍSLUŠENSTVÍ

Záshta: ČESKÁ NUMISMATICKÁ SPOLEČNOST, ČESKÁ POŠTA, s. p., ČESKÝ TELECOM, a. s., KLUB SBĚRATELŮ TELEFONNÍCH KARET ČR, SVAZ ČESKÝCH FILATELISTŮ

- doprovodný program ■ veľkoobchodní i maloobchodní prodej
- příjemná atmosféra pražského Výstaviště

Přihlášky pro vystavovatele na níže uvedené adrese. Na požádání zašleme závěrečnou zprávu 1999.

	vystavovatelé	země	návštěvníci
1998	62	19	8.000
1999	118	23	10.562

PROGRES PARTNERS Advertising, s. r. o.

CZ - 111 21 Praha 1, Opletalova 55, tel.: +420/2/24236506, fax: +420/2/24235033, <http://www.ppadvert.cz/cz/sberatel/index.html>, e-mail: info@ppa.cz

NÁMETY Z ANKETY O NAJKRAJŠIU ZNÁMKU

Príspevok s takýmto titulom sme si už mohli prečítať v prvom tohtoročnom čísle nášho časopisu. Vtedy však išlo o hodnotenie známok vydaných v roku 1998, teraz sme už o rok ďalej. V 7. ročníku ankety sa zúčastnilo 2816 čitateľov, z toho 2482 (88%) odpovedalo aj na druhú anketoú otázku: Aký námet navrhujete spracovať na budúcich slovenských známkach? Zaslane odpovede sme kvôli prehľadnosti zaradili do viacerých námetových okruhov a počet hlasov i príklady konkrétne uvádzame v zátvorkách.

1. Najpočetnejšiu skupinu námetov, podobne ako v minulom ročníku, predstavuje **priroda** (787), z toho krajina a neživá príroda (368), fauna (235) a flóra (184).

V súbore **krajina** dominovali chránené územia a prírodné tvory (84 - Roháče, Pieniny, Veľká a Malá Fatra, Slovenský raj, Súľovské skaly, Tomášovský výhľad). Veľkú pozornosť pútali minerálne pramene, žriedla a kúpele (47 - Piesňany, Trenčianske Teplice, Sliac, Santovka), hory a pohoria (22 - Gerlach, Rozsutec, Veľký Choč, Chabenec, Veľký Javorina, Dreveník), ale hlasy dostali aj vodné toky a plochy, vodopády (najmä Herľanský gejzír získal 13 hlasov). Z ďalších námetov spomenieme ešte vesmír (súhvestia, planéty), nerasty a minerály (polodrahokamy).

V skupine **fauna** najviac hlasov získali motýle (40), psy (28 - poľovnícke, slovenský čuvač) a ryby (17 - dravé, akvarijné). Osobitne boli uvedené ohrozené a chránené druhy (drop fúzatý, vydra, medveď, rys, bobor, sojka, kukučka, rak potočný), fauna Vysokých Tatier (svišť), lesná a lovná zver (jeleň, srna, divé kačky). Čitateľa nezabudli ani na domáce zvieratá (kone, mačky), vtáctvo (holub, slávik), chrobáky a hmyz (roháč obyčajný), plazy a obojživelníky. Niekoľko hlasov odznelo aj za exotické zvieratá, vyhynuté druhy zvierat a organizáciu Sloboda zvierat.

V skupine **flóra** sa najväčšej pozornosti tešili kvety (63 - záhradné, poľné, horské) a ohrozené a chránené druhy (47 - encián, plesnivec, bleduľa jarná, kosatec, snežienka, lykovec murársky). Ďalšie hlasy získali liečivé rastliny, huby (hliva ústicová, pečiarika dvojvýtrusová, jedovatá), okrasné dreviny, vodné a exotické rastliny (bonsai, orchidey), historické stromy (lipa v Bukovci pri Myjave), arborétum v Tesárskych Mlyňanoch, Botanická záhrada v Bratislave, záhradná architektúra.

2. Druhý najvyšší počet hlasov získali námet **architektúra** (301), z toho hrady, zámky a kaštiele (170 - Čachtice, Červený Kameň, Beckov, Muráň, Stará Ľubovňa, Bojnice, Betliar, Topoľčianky, Bytča, Orava, Humenné a ich interiéry), historické a významné stavby a pamätníky (45 - fortifikačné systémy, meštianske domy, múzeá, prezidentský palác). Hlasy dostali aj jednotlivé mestá (Kremnica, Levoča, Komárno, Liptovský Mikuláš, Hlohovec), pamiatky na zozname UNESCO (Spišská Kapitula, Banská Štiavnica, katedrála sv. Martina v Bratislave), stavebné slohy (spišská gotika), novostavby SND v Bratislave, pamätníky (SNP na Janíkovom vršku, Baník v Rožňave), bratislavské fontány. Do tejto skupiny námetov sme zaradili aj vodné diela a priehradu (elektrárňu Čierny Váh, 10 rokov SVD Gabčíkovo), vysokohorské chaty (Zbojnica, Brnčalova, podpora ich obnovy) a Symbolický cintorín vo Vysokých Tatrách, moderné stavby (Agrokomplex Nitra), sedem divov sveta.

3. Námet **osobnosti** preferovalo 202 účastníkov ankety. Spektrum návrhov (skupín alebo jednotlivcov) je mi-

moriadne široké. V čase konania ankety nebola ešte vydaná známka súčasného prezidenta a pre ňu sa vyslovilo 29 čitateľov. Potom nasledovali: M.R.Štefánik (20), panovníci Veľkej Moravy (17), J.Króner (8), vedci a vynálezcovia (7). Zo skupín môžeme spomenúť slávne ženy, národné buditeľ a dejatelia (Štúrovci), panovníci korunovaní v Bratislave, významní zahraniční Slováci (pri Pittsburskej a Clevelandskej dohode, Š.Roman), nositelia Nobelovej ceny, umelci, lekári, cestovatelia, hrdinovia 1. a 2. odboja, disidenti proti totalite. Z dlhého radu jednotlivcov vyberáme: M.Terézia, Muránska Venuša, Žofia Bošniaková, J.Jánošík, A.Bernolák, D.Jurkovič, D.Iľkovič, A.Sládkovič, L.Ondrejov, E.B.Lukáč, K.Royová, A.Hlinka, J.Tiso, K.Plicka, J.Cikler, J.Dopyera, E.Cernan, D.Tatarka, F.M.Dostojevskij.

4. Za námet **umenie** sa vyslovilo 198 čitateľov, z toho výtvarné umenie (41 - diela SNG, krajinky, zátišia, moderné maliarstvo), hudba (38 - hudobné nástroje, historické varhany, BHS, hudobníci, Slovenský komorný orchester B.Warchala), ilustrácie rozprávok (26 - Dobšinského zberka, Janko Hraško, Matko a Kubko). Ďalšie hlasy získali grafické diela (kreslený humor), staré rytiny (veduty miest), exlibrisy, kreslený film, gobelíny a tapisérie, scénické výtvarníctvo, bábkové divadlo. Menovite boli navrhované diela Majstra Pavla z Levoče, L.Medňanského, J.Hálu, V.Hložníka, J.Koniareka, I.Bizmayera, svetových maliarov.

5. Široké rozpätie má aj skupina námetov, ktorú sme označili **spoločenský život** (180), z toho deti a ich svet (28 - MDD, práva a ochrana detí, zdravotné postihnuté a opustené, detské hračky), nové milénium (25 - naša budúcnosť, nová generácia, výtvarné abstrakcie, ohňostroji), námet Európa (19 - vstup do EÚ, hlavné mestá) a štátnosť Slovenska (vyrôbce vzniku SR, štátne symboly, mapa SR). Ďalšie námety boli orientované na ekologické problémy (ochrana pôdy, vody a lesov, triedenie odpadu, hnutie Greenpeace), otázky spoločenskej tolerance (súžitie s menšími, boj proti rasovej diskriminácii, rómsky vidiek), na tradície spoločenského života Slovákov a Čechov, dobré medziľudské vzťahy (priateľstvo, stop násilíu, deň zamilovaných - valentinky, šťastná rodina, deň matiek). Iné námety: Skauting, 1.máj, Deň študentov, Deň armády SR. A z tých kurióznějších: Kuchársky umenie našich babičiek, tunelovanie národného majetku v rokoch 1995-2000.

6. Podľa počtu hlasov nasleduje námet **technika** (161) a z toho na prvých miestach tradičné a populárne námety - automobily (27 - veterány, priemysel, VW Bratislava, preteky, 500 km slovenských), železnice (24 - prvý parný rušeň vyrobený na Slovensku, historické rušne 310, 331, 422, 475..., medzinárodné expresy, Tatranská železnica, lesná železnica vo Vychylovke, železničné stanice), letectvo (20 - história, letecká pošta, RAF, Slovenské aerolínie, lietadlá SA). Sem sme zaradili aj remeslá (19 - historické cechy, ich erby a výrobky čížmarí, kožušníci, košíkáři, kováři, drotní, zlatotepci). Z ďalších námetov: Mosty a viadukty (100-ročný most v Humennom), vodná doprava (loď z Komárna, plachetnica, bratislavský prístav, pltníctvo), mestská doprava (metro vo svete), lanovky v Tatrách, motocykle a bicykle, kozmonautika, počítače, mobilné telefóny, baníctvo, hutníctvo, sklársky priemysel (fúkači skla), textilný priemysel

(Kartúnka v Šaštíne, svojho času najväčší textilný podnik v Európe), strategické podniky (AE Močovce), požiarna ochrana.

7. Ďalší okruh tvoria hlasy za **náboženské námety** (147), z toho chrámy a kostoly (32 - sv. Martina v Bratislave, sv. Jakuba v Levoči, sv. Alžbety v Košiciach, bazilika v Šaštíne, kostolík v Dražovciach, NKP Štítnik a osobitne za drevené kostolíky na východnom Slovensku hlasovalo 28 čitateľov). Betlehemy, najmä drevorezba v Rajeckej Lesnej, získali 14 hlasov. Z ďalších námětov: Jubilejný rok 2000, kláštory (Hronský Beňadik, Jasov, Červený Kláštor), pútnické miesta (Litmanová), sakrálné umenie (oltáre, kalvárie, Božie muky), biblické námety, slovenskí biskupi, 10. výročie návštevy pápeža Jána Pavla II.

8. V skupine námětov **ľudová tvorivosť** (144) púťali najväčšiu pozornosť kroje (60 - Záhorie, Myjava, Poníky, Važec, Šariš a to tri zobrazení celých postáv), potom ľudová architektúra a skanzeny (31 - Liptov, Orava, Čičmany, Zemplín, Pribylina, Zuberec), ľudové zvyky (stavenie májov, svadby) a folklór (ľudové tance, súbor Zemplín). Na čele ľudovoumeleckých výrobkov je keramika (modranská, habánska, pozdišovská, ľubietovská), za ňou hudobné nástroje (fujara, gajdy), výšivky a čipky, drotárske výrobky (múzeum v Žiline), nábytok (truhly, almary), perníky. Humánny náboj má námet kresby telesne postihnutých detí.

9. Ako ďalší námet sa umiestnil **šport** (139), z toho najväčší podiel na úspešných športovcoch (37 - medailisti z OH J. Zachara, A. Tkáč, M. Mečíř a J. Gőnczi, ďalej M. Moravcová, L. Troják, V. Dzurilla, P. Šťastný). Svoju popularitu potvrdil futbal (20 - majster ligy, štadióny, kluby 25. výročie získania titulu ME pre Československo, kde boli väčšinou Slováci). Nechýbal ani námet OH (11), ku ktorému sa početne priblížil námet telesne postihnutých športovcov. Ďalšie hlasy získali námety: Športové disciplíny (ľahká atletika, MMM Košice, beh Devín-Bratislava, hokej, pretek auto-moto, parašutizmus, turistika, šach, nové športy - skateboarding, psie záprahy), horská služba, turistické centrá a lyžiarske strediská.

10. Do skupiny frekventovaných námětov patria aj **dejiny** (128), z toho erby miest obcí a rodov (47), archeologické nálezy (19 - Moravianska Venuša, Merkúr z Ivanky pri Dunaji, soška herca z lže, keltské a rímske mince), kovové a papierové platidlá na našom území (16 - razenie mincí v Bratislave a v Kremnici). Ďalšími historickými námětmi sú starí Slovania (príchod do strednej Európy, štátny útvár v 9. storočí, Samova ríša, Svätoplukove prúty, Blatnohrad, luminované stredoveké rukopisy, Bratislavské historické motívy, zrušenie nevoľníctva a poddanstva, Memorandum slovenského národa, historické zbrane, morové stĺpy).

11. V spodnej časti námetového rebríčka sa nachádza **poľnohospodárstvo** (31), z toho najviac včelárstvo (6) a vinohradníctvo (5 - vinohradnícka cesta sv. Jur - Orešany, Tokajská oblasť). Popri tom boli spomenuté ďalšie námety: Život na dedine v minulosti (zber obilja, kosenie lúk, gazdovské náradie), pastierstvo a salašníctvo (opasky, zvonce, biče), ovocinárstvo, poľovníctvo, pivovárníctvo.

12. Na rovnakom mieste sa umiestnil aj námet **pošta** (31), ako napríklad história poštovníctva (poštový železničný vagón), poštové múzeum, propagácia filatelie (najmä medzi mládežou), vydania „známka na známku“ (z prvej SR 1939-1945), spoločné vydanie z ČR (umenie, rieka Morava), dob-

ročinné známky obetiam prírodných katastrof (povodne), trojuholníkové známky. Odznali aj symbolické vyjadrenia: Poštová známka - posol mieru v 3. tisícročí a kľúč k bráne porozumenia.

13. Na predposlednom mieste nášho námetového rebríčka sa umiestnilo **zdravotníctvo** (21), z nich jedna tretina „ľbovala“ svojim hlasom boju proti drogám, ďalší upozornili na rakovinové ochorenia, depresie, fajčenie, úrazovosť. Spomenuli sa tiež darčovstvo krvi, úspechy kardiokirurgie, ochrana života, kúpeľná liečba.

14. Náš prehľad námětov uzatvára **školsťvo** (12), kde ako námety odznali vysoké školy (Trnavská univerzita roku 1635, UK v Bratislave, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre) a učiteľské povolanie (Deň učiteľov).

Takto teda vyzeral prehľad námětov, ktoré zaslali účastníci ankety, čitatelia štyroch odborných a dvoch všeobecných časopisov. Je to súbor dostatočne veľký a reprezentatívny, poskytujúci aj určitý obraz o našej súčasnej spoločnosti. Nám nezostáva iba dúfať, že si ho všimnú aj všetci zodpovední za slovenskú známkovú tvorbu. □ **Ivan Lužák**

(Ilustrované Veľkomoravskými šperkami)

KALEIDOSKOP ZBERATEĽA

NIČ NEZMEŠKÁTE!

Ak na Nový rok zistíte, že ste zabudli niečo v starom roku poslať - nezúfajte si! Stačí ak zájdete na poštu v Ivanke pri Dunaji a podáte zásielku 33. decembra, samozrejme doporučenú. Veď vo väčšine prípadov je vždy rozhodujúci dátum na podacej pečiatke a nie dátum podania na poštu.

Ako došlo k takému kurióznemu dátumu? Môžeme len predpokladať, že pracovníci pošty zle otočili alebo zabudol zaistiť dátumovú vložku vo výplatnom strojčeku a tak namiesto januárového dátumu roku 2000, bol vytlačený (a veľmi výrazne) dátum 33.12.98. Zdá sa, že v Ivanke pri Dunaji sa nastavovaním dátumov vo výplatnom stroji si veľkú starosť nerobia - aj v minulom čísle (ZBERATEĽ č. 6 / 2000, str. 34) bol reprodukován odtlačok s dátumom 5.4.2009.

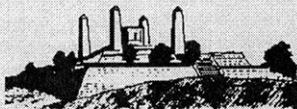
Za zaujímavú celistvosť ďakujem pánovi Suchánkovi z Kežmarku. □ **Zdeněk Baliga**

Na chválu tematických súvislostí (70. výročie spevokolu Bradlan)

Príležitostná poštová pečiatka má v sebe viac ako hovorí na prvý pohľad. To som si uvedomil, keď sme v Trnave nedávno používali pečiatku k 70. výročiu založenia Robotníckeho spevokolu Bradlan. V pečiatke je text, ktorý si každý prečíta a vie, že patrí do témy hudba, spev, spevácke zbory. A z názvu vyčíta tiež to, že názov súvisí s Bradlom, kde sa nachádza mohyla M.R. Štefánika, teda že pečiatkou možno rozvíjať Štefánikovský námet. Spevokol vznikol 30. mája 1930 v čase hospodárskej krízy a tvorili ho najmä robotníci z Vozovky, dielni na opravu železničných vagónov. Zbor úzko spolupracoval s Robotníckou telocvičňou jednotou, často poriadal koncerty pre nezamestnaných.

Názov Bradlan prijala členská schôdza 17. februára 1931. Čestným predsedom Bradlanu bol od 9.12.1938 národný umelec, hudobný skladateľ M. Schneider-Trnavský. Ten pre zbor zložil a upravil mnoho skladieb, ktoré má Bradlan vo svojom repertoári dodnes a sú medzi nimi aj hymnické piesne na počesť M.R. Štefánika, napríklad zbor Hľa zlietol sokol... V ďalších tematických súvislostiach by sa dalo pokračovať dlho. Veď Bradlanisti spievali napríklad Matci slovenskej pri narodeninách J.Škultétyho, spievali skladby J.L. Bellu, A. Dvořáka, E. Suchoňa a ďalších umelcov. Za svoju umeleckú činnosť dostal spevokol Rad práce, udelený prezidentom ČSSR. To svedčí o jeho úrovni a vitalite, ktorá je príslubom, že ešte dlho bude rozdávať radosť poslucháčom na koncertoch a verejných vystúpeniach. □ J. Mička

BRADLO mohyla M.R.Štefánika

Založenie Robotníckeho spevokolu
bolo na ustanovujúcej schôdzi
dňa 30.mája 1930

Názov BRADLAN bol prijatý
na členskej schôdzi
dňa 17. februára 1931

Mgr. Ján Mička

rovná 4

917 00 Trnava

Prvá „vyšívaná“ známka

Je ťažko vymyslieť, na akom materiáli ešte nebola vydaná poštová známka. Švajčiarska pošta oznámila 12.mája 2000, že prvá „vyšívaná“ známka (známka zhotovená na výšivke, angl. embroidered stamp) v nominálnej hodnote 5 švajčiarskych frankov bude mať svetovú premiéru 21. 6.2000 na Národnej výstave poštových známok NABA 2000 v St. Gallene. Ako materiál pre túto unikátnu známku bola použitá výšivka zhotovená z polyesteru. Na bielom podklade rozmerov cca 59x49 mm (na obr. zväčšená) je štylizovaný svetlo-modrý vzor výšivky charakteristický pre oblasť St. Gallenu s hodnotovým vyjadrením 500 (rappenov) bez označenia meny a názov štátu (Helvetia). Známkou navrhol Peter Hostetter, textilný návrhár firmy Bischoff Textil A.G. zo St. Gallenu.

To, ako bude známka vyzeráť, bolo známe len úzkemu okruhu výrobcov známky a jej podobu uzrela verejnosť až na výstave NABA 2000 dňa 21.júna t.r. Znáмка vyšla v obmedzenom náklade. Bola vydaná obálka prvého dňa (FDC), známkový zošitok (4 známky, 20 CHF). Švajčiarska pošta chcela týmto činom vzbudiť záujem verejnosti o filateliu a propagovať švajčiarske výšivkárstvo, ktoré je svetoznáme a má bohatú tradíciu. □ Ľubomír Floch

REDAKČNÝ STÍLPČEK

NIE PRI VÝROČÍ NARODENIA ALE ÚMRTIA ■ Na 2. strane obálky piateho čísla Zberateľa sme pri talianskom FDC uviedli 100.výročie narodenie R.Hilla. Správne má byť 100. výročie úmrtia. Za chybu sa ospravedľujeme a za upozornenie ďakujeme arch.E.Vysloužilovi.

16-KORUNOVÚ ZNÁMKU „EUROPA“ NEMÁME ■ V piatom čísle ZBERATEĽA sa nám stala ďalšia nepríjemnosť. Na prvej strane sme reprodukovali návrh známky „EUROPA“ s nesprávnou nominálnou hodnotou 16 Sk namiesto správnej hodnoty 12 Sk.. Mali sme na vyobrazenie známky k dispozícii iba pracovnú verziu návrhu s touto nominálnou hodnotou 16 Sk. Vedeli sme o tom, ale žiaľ, zabudli sme na túto skutočnosť upozorniť. Robíme tak aspoň dodatočne s ospravedlnením a poznámkou, že 16-korunovú „EUROPU“ nehladajte, lebo taká nebola vydaná.

TEŠÍM SA KAŽDÉMU VÝTLAČKU ZBERATEĽA ■ Na záver sme do redakčného stĺpčeka zaradili aj niekoľko príjemnejších riadkov. Čítajme zo záveru listu, ktorý nám poslal pán dpt.E.Farbaky z Martina:

„... Som šťastný, že máme na Slovensku zberateľský časopis s vysokým odborným zameraním a obsahom. Teším sa na každý výtláčok Zberateľa, ktorý je mojou opravdovou filatelistickou pomôckou“.

Ďakujeme za uznanie, ktoré nás úprimne teší a zaväzuje k práci na ďalšom skvalitňovaní časopisu.

□ Redakcia

PRÍJEMNÉ PREŽITIE PRÁZDNIN a LETNÝCH DOVOLENIEK, ODDYCH OD KAŽDODENNÉHO ZHONU a STAROSTÍ, POOKRIATIE NA TELE i NA DUCHU a NABRATIE NOVÝCH SÍL a ELÁN DO ĎALŠÍCH DNÍ VŠETKÝM ČITATEĽOM ŽELÁ VYDAVATEĽ, REDAKČNÁ RADA a REDAKCIA ZBERATEĽA !

■ FILATELIE (ČR) ■ 6 / 2000

Júnové číslo prináša prvý diel seriálu k 150. výročiu poštových známok na území Čiech (a aj Slovenska). Autori sú tento raz dvaja: V.Schödelbauer a D.Kopřiva, obaja odborníci na obdobie starého Rakúska. Československým známkam sú venované články F.Beneša: Obrátené rámcové zúbkovanie..., Typológia československých a českých známok od vedenia Spoločnosti zberateľov československých známok SČF a novou českou známku sa zaoberá V.Zedník v článku Dostkové vady na známkach ČR. Námetári môžu zase čerpať z článkov J.Horáka: Prvá automobilová pošta v USA a portréty žijúcich osôb na poštových známkach. Na falzifikáty väzenskej pošty v Osvietimí upozorňuje Nór E.Lordahl. Z informácií aj nás zaujme prehľad taríf z rôznych štátov do ČR (a teda aj do SR). □ ik

■ BÉLYEG VILÁG (Maďarsko) ■ 6 / 2000

V rámci diskusie na tému „Čo bude s tebou, filatelia?“ v úvode sa zamyšľa T.Budai nad princípmi pre novelizované stanovby. L.Baják reaguje na príspevok „Dejiny Maďarska v odraze na poštových známkach“, L.Molnár v článku s nadtitulom Filatelia + (plus) sa zaoberá problematikou koronovačných revízií na maďarských známkach a L.Filep píše o regióne Podkarpatskej Rusi - tentokrát o nálepkách poštových sporiteľných knížiek. J.L.Szilágyi pripomienkuje problematiku autentičnosti celistvosti s tzv. Baranya-vydávaním. Svojou informačnou hodnotou i aktuálnosťou v júnovom čísle dominuje článok D.Sókyho o známkach EUROPA - čitateľov predkladá prehľad o vydávaní známok tohto zberateľsky rozšíreného a obľúbeného emisného radu od roku 1956 až do dnešných dní. Ten istý autor informuje o uvádzaní euro-meny na poštových známkach. V článku pod názvom Copulatelia L.Gulyás informuje o novostiach, ktoré prináša do filatelie výpočtová technika a ďalšie najmodernejšie technické vymoženosti. □ vkn

■ KOŠICE VO FILATELII ■ 10 (2000)

Zborník príspevkov o aktivitách košických filatelistov a histórii poštovníctva v meste Košice, vydala Štátna vedecká knižnica Košice pre potreby vzdelávania členskej základne klubu filatelistov 54-01 Košice. Zborník na 58 stranách okrem iného prináša:

Ing.J.Maniček st.: Košické výstavy (VIII). Tento príspevok prináša podrobnú dokumentáciu filatelistických výstav, ktoré sa uskutočnili v Košiciach - v tejto časti o výstavách v rokoch 1977-1978. Ing.J.Kubénka: Košické firmy a filatelia. Autor dokladuje košické firmy pomocou perfinov a firemných obálok. Súčasťou príspevku je i časový prehľad ich používania. V.Gaál: Zoznam príležitostných poštových pečiatok v Košiciach od 1.10.1989 do 1.3.2000 (ev.č.137 až 193).

Ing.J.Németh: R-nálepky používané na košických poštách. Popis typov R-nálepiek s bohatou ilustráciou, prehľad rôznych vyhotovení v rokoch 1945-2000. D.Evinic: Automatická triediaca linka listových zásielok v Košiciach. Príspevok približuje problematiku automatického triedenia listových zásielok a informuje o odchyľkách čiarového kódu pri spúšťaní rutínnej prevádzky automatického triediaceho stroja v Košiciach. Dr.V.Chmelár: Filatelistický spolok Cassovia 1928-1945. Začiatky organizovanej filatelie v Košiciach, stanovby spolku Cassovia, ukážky spoločkovej filatelistickej korešpondencie. V závere zborníka je register príspevkov v doterajších číslach zborníka Košice vo filatelii z rokov 1989-1999 (zostavil Dr.V.Chmelár). □ des

■ ORBIS PICTUS (Maďarsko) ■ 1-2 / 2000

Z obsahu prvého tohtoročného dvojčísła informačného spravodaja Sekcie zberateľov slovenských a českých známok pri MABEOSZ vyberáme - D.Sóky: Poznaj známky Československa (zaujímavosti známok ČSR I), V.Feldman: Druhá republika (problematika vzniku ČaM a SS), S.Zrubec: Pretlač ČSR na maďarských známkach, S.Šablatura: Špekulatívne pretlače na slovenských známkach, J.Soukup: Tatranský národný park, F.Crha: Prvé a príležitostné lety v rokoch 1997-1998, L.Hrabál: Viacjazýčné československej pošty 1918-1939. Výstava BRNO 2000, známkové novinky z ČR a SR, kronika sekcie (Il.položok 1999). Spravodaj informuje, že koncom minulého roka bolo zvolené nové trojčlenné vedenie sekcie v zložení J.Boros (predseda), Dr.Gy.Lóvei (podpredseda) a Gy.Lehotsky (tajomník). □ vkn

Ešte raz o zlosovateľnej estónskej známke

Prednedávnom bola na stránkach Zberateľa uverejnená noticka „Prvá lotériový známka“ (Zberateľ 4/2000, s.23). Uvedenú stručnú informáciu doplním o niektoré podrobnosti i reprodukciu predmetnej známky.

Estónska pošta pripravila v minulom roku viacej filatelistických prekvapení svedčiacich o tom, že majú schopných manažérov a ukazujú ako možno potešiť filatelistov v rôznych oblastiach zbierania. Prekvapila aj vianočnou známku, ktorú vydala 15.11.1999.

Na známke (i FDC) je vyobrazený severský „vianočný mužik“ s deťmi vo veľmi peknom prevedení. Znamka na zásielkach iste spôsobila radosť malým i veľkým (rozhodne sa jej viac potešili, ako my z našej „snehovej guľovačky“). Čoskoro za touto známku 1.12.1999 prišiel poštový lístok prvého dňa vydania č.4, na ktorej je ten istý námet ako na FDC, ale na známke je dotlačená doplnková hodnota 1,90. Na pravom okraji známky zhora dole je vytlačené číslo.

Ako píše *Elva Filatelist* č. 6, jedná sa o *zlosovateľnú* známku Estónskej poštovej správy, vydanú pre poštový *lotériu*. Jej tah bol 13.januára 2000. Tahané boli iba tie čísla známok, ktoré boli na odpredaných známkach dané do poštového obehu do 13.1.2000. Výhry sa potom vyplácali do 15.2.2000.

Nuž, čo k tomu dodať? Rozhodne to bola rozumnejšia akcia, ako naše vianočné nálepky a pečiatky.

□ Pavol Hallon

Firma

Námestie SNP č.37, ☎ 0855 / 54 29 814

Predávame a vykupujeme materiál z oblasti
filatelie, numizmatiky, notafílie,
filokartie, telefónnych kariet

Zároveň poskytujeme bezplatne poradenskú
službu a ohodnocovanie materiálu.

Pre členov Klubu Filatelie a abonentom časopisu
Zberateľ poskytujeme 5% zľavu

filatelistický internetový magazín **japhila**

poštová známka je najmenší, najrozšírenejší a
najlacnejší grafický list • pretože sa dá ľahko
poslať do celého sveta, je tiež dôležitým
propagačným lístkom a zobrazený námet môže
prehovoriť ku všetkým ľuďom

• cyril bouda, český maliar a grafik

<http://www.japhila.cz>

Ervín SMAŽÁK

Lotyšská 16
821 06 Bratislava
tel.: 07/45246 518

Propagácia športových podujatí na poštových
materiáloch (prítlace, príležitostné poštové ☺
a strojové príležitostné ☺)

Sprostredkovateľská činnosť vo filatelii. Zásielková
služba (novinky SR, ČR).

Ponúkam známky, FDC, celistvosti, katalógy a ostatné
poštové materiály na tému Olympia a šport (celý svet).

Vykupujem kvalitný poštový materiál na tému Olympia
a šport (celý svet).

Prijímam do komisionálneho predaja poštový materiál na
tému Olympia a šport (celý svet).

Členovia SSOŠF pri Slovenskom olympijskom výbore majú 10%
nú zľavu pri materiáloch firmy ERVO.

Podmienky inzerovania: Cena za jeden riadok v rub-
rike INZERCIÁ je 20 Sk. Za inzerát zvýraznený rámče-
kom účtujeme príplatok 35 Sk. Na trikrát opakovaný
inzerát poskytujeme 30%-nú zľavu. Abonentí časopi-
su majú v každom čísle prvých 5 riadkov inzerátu
zdarma.

Úhradu inzerátu, resp. potvrdenku o úhrade treba za-
slať na adresu redakcie najneskôr so znením inzerátu.
Inzeráty prosíme písať na stroji (počítači) alebo
čitateľne paličkovým písmom. Uverejnené sú v naj-
bližšom čísle časopisu v došlom poradí.

Komerčné inzeráty resp. reklamy vrátane ich grafic-
kej úpravy účtujeme na základe osobitného sadzob-
níka, ktorý na požiadanie zašleme, alebo dohodou.

■ **KÚPIM POHLADNICE A FOTOGRAFIE** vydané do roku 1890.
Mince mincovne Smolník. Ing. Ľudovít Bolha, Sedmokrasky 6,
821 01 Bratislava. Z 059

■ **PREDÁM: SKART - VÝSTRIŽKY SLOVENSKA 1999-2000** á
100 Sk, najmenší odber 3 kq. Ďalej predám skart Švajčiars-
ka - neprebraný - dovoz, mix 3000 ks známok 1600 Sk.
Francúzsko malý formát 1 kq 250 Sk a veľký formát - nepre-
braný - veľké hodnoty 1 kq 5600 Sk, Nemecko 1 kq - mix
1200 Sk. Predám balíčky a zostavy na vylepovanie 100 ks za
250 Sk / len veľký formát (Francúzsko, Švédsko, Nemecko,
Švajčiarsko). Robert KOPAJ, SNP 46, 940 63 Nové Zámky,
☎ 00421-817/421 416 Z 060

■ **PREDÁM VÄČŠIE MNOŽSTVO SLOV. OBÁLOK** (obyč.,
prior., R) Trnava, B.Bystrica, Nitra, Bardejov, Vianoce, Veľká
noc, Duch.obnova, Osobnosti. Nežná revolúcia, Brunovský
atd., tiež z Českej rep., Maďarska, Poľska a Belgicka. Cena
1/5 nominálu. Ponuka platí stále. Kováč Marián, 919 08 Bo-
leráz 375, ☎ 0805 / 5579191 Z 061

■ **PREDÁM ZNÁMKY, HÁRČEKY A CELINY ČR 1993-1999.**
I.Lužák, Púpavova 2, 841 04 Bratislava 43, ☎ 07 6542
5054 Z 062

■ **PREDÁM PRVÉ ZNÁMKY NA SVETE „ONE PENNY“ KRÁ-
LOVNÁ VIKTÓRIA.** Ceny podľa katalógu MICHEL ☎ 0905 /
645 588 Z 063

■ **KÚPIM, VYMENÍM ALEBO AJ ĎALŠÍM ZBERATEĽOM
POSKYTNEM** do zbierky výstrižky - výbery rekomančné
samolepiace nálepky s čiarovým kódom, celé SLOVENSKO.
Anton Szalo, G. Dusíka 57, 917 08 TRNAVA ☎ 0805 / 599
14 68 Z 064

■ **PONÚKAM FDC MAĎARSKA (poštou prešlé)** z roku 1982:
ME v tenise juniórov (6), MS vo futbale ŠPAÑA 82 - 7 zn.+H
(44), ME v stolnom tenise (2), 10. svetový odbor.kongres
v Havane (2), Ruže - 7 zn.+H (26), 25 rokov výskumu vesmíru
- 7 zn. (20), Rubikova kocka (2), PHILEXFRANCE '82 - H
(30), 250. výr. nar. G.Washingtona - H (10), Svetový kongres
hematológov (2), 55.Deň známky (10.výr. európ.konf.o spo-
lupráci, budapeštianske motívy) - 2 zn.+H (42), 100 r. Kner-
skej tlačiarne (2), Medzinárodná filat.výstava AGROFILA '82
GÖDÖLLÖ (5), Bp. metro (2), 200 r. Bp. technickej univerzity
(2), Hrdinovia kreslených filmov štúdia PANNONIA - 7 z.
(24), Artefakty Maďar. kaplinky vo Vatikáne - súťaž 6 zn. (12),
PF 1983 - bezpečnosť dopravy detí (2), 100.výr. nar. Z. Ko-
dályá - H (20), 150. výr. úmrtia J.W. Goetheho a i. V.Kučera,
Estónska 48, 821 06 Bratislava 214. Z 065

FIRMA ZBERATEĽ PONÚKA

V tejto rubrike ponúkaný materiál je možné zakúpiť v predajni ZBERATEĽ, Račianska 17, 831 02 Bratislava, číslo telefónu 07 / 44250 149, e-mail: zberatel@nextra.sk, v dňoch pondelok až piatok od 10⁰⁰ do 18⁰⁰ hod. Ponúkaný materiál možno objednať aj písomne, prípadne telefonicky, k cenám účtujeme poštovné a balné. Ceny ponúkaných materiálov platia vždy len do vydania ďalšieho čísla časopisu *Zberateľ*.

PRE ABONENTOV ČASOPISU POSKYTUJEME NA VŠETKY PONÚKANÉ POLOŽKY 5 % ZĽAVU !

Československo ★★

ŠPORT

(čísla katalógu Pofis)

- 467-69 XI. Vsesokolský slet, 1948 2,-
detto s kupónom 10,-
475-78 XI. Vsesokolský slet 2,-
detto s kupónom 15,-

- 533-35 Tatranský pohár, 1950 45,-
599-602 IX. jazd sokolskej obce, 1951 35,-
673-76 Zjednotenie telovýchovy, 1952 45,-
722 Preteky mieru PBW, 1953 5,-
747-49 Zjednotenie telovýchovy 55,-
788-90 Teleovýchova a šport, 1954 60,-
814-15 I. Spartakiáda, 1955 40,-
836-38 I. Spartakiáda 15,-
852 6-denná motocyklová súťaž 15,-
884-86 Atletika, cyklistika, basketbal 30,-
900-02 Atletika, jazdectvo, maratón 35,-
932-37 Rôzne športy, 1957 30,-
975-79 Rôzne športy, 1958 25,-
1033-38 Rôzne športy, 1959 25,-
1092-94 II. Spartakiáda, 1960 20,-

- 1099-00 VII. ZOH Squaw Valley 65,-
1119-21 II. Spartakiáda 20,-
1122-24 XVII. LOH Rím 65,-
1137 I. MS v leteckej akrobácii 10,-

- 1158-64 Rôzne šport. podujatia, 1961 25,-
1227-32 Rôzne šport. podujatia, 1962 30,-
1258 Finále MS vo futbale, Chile 10,-
1259-62 II. letná armádna spartakiáda 6,-
1285-90 Rôzne športy, 1963 10,-
1338-43 XVIII. LOH Tokio 35,-
1353-55 IX. ZOH Innsbruck, 1964 60,-
1356-57 Medz. zimná univerziáda 3,-
1358 V. MS hádzaná mužov 5,-
1394-99 XVIII. LOH Tokio 120,-
1409-13 Rôzne športy, 1965 8,-
1428-34 Čs. olympijské víťazstvá 25,-
1444-47 III. Celoštátna spartakiáda 10,-
1498-03 Športové udalosti, 1966 25,-
1550-51 70. výročie ČSOV 6,-
1607-10 Športové udalosti, 1967 15,-
1656-59 X. ZOH Grenoble, 1968 40,-
1671-76 XIX. ZOH Mexico 22,-
1804-07 MS v lyžovaní v V. Tatrách 10,-

- 1846-51 IX. MS vo futbale Mexico '70 12,-
1933-36 ČSOV (75) a OH 1972 10,-
1938-41 XI. ZOH Sapporo, 1972 10,-
1953-54 MS a ME v ľadovom hokeji 5,-
1955-58 XX. LOH Mnichov 12,-
1961-62 ČSSR MS - prítlač 50,-
2009 MS v krasokorčuľovaní 1973 1,-
2010 80. výročie Čs. tenisu 1,-
2011 III. letná armádna spartakiáda 1,-
2139-41 Čs. spartakiáda 1975 3,-
2187-89 XII. ZOH Innsbruck, 1976 8,-
2190-92 XXI. LOH Montreal 15,-
2193 ME stolného tenisu 1,-
2232-35 VI. zimná armádna spartakiáda 8,-
2246-49 30. ročník Pretekov mieru 5,-
2305-06 MS a ME v ľad. hokeji, 1978 4,-
2307 70 r. pozemného hokeja 1,-
2308-10 ME v atletike 7,-
2340-45 Dostihy 14,-
2415-17 XIII. ZOH Lake Placid, 1980 9,-
2418-21 XXII. LOH Moskva 11,-
2422 50. ročník MMM Košice 1,-
2443-44 Čs. spartakiáda 2,-

- 2521-23 XII. MS vo futbale, Španielsko 18,-
2585 MS v skokoch na lyžiach, 1983 1,-

- 2629-31 XIV. ZOH Sarajevo, 1984 12,-
H-2632 detto háčček 25,-
2633 90 rokov MOV 10,-
2663-66 Olympijské hnutie 18,-
H-2667 detto háčček 20,-
2693 MS a ME v ľad. hokeji, 1985 2,-
2693a detto s prítlačou 25,-
2699-00 Čs. spartakiáda 2,-
2744 90 rokov ČSOV, 1986 2,-
2745 MS vo futbale, Mexico 5,-
2746 X. MS vo volejbale žien 1,-
2778 MS v cyklokrose, 1987 7,-
2779 50. výročie zväzu kolkárov 2,-
2826-28 Olympijské hry, 1988 10,-
H 2826-28 detto háčček 130,-
2875-78 Rallye Paríž-Dakar, 1989 20,-
2929 MS v hádzanej mužov, 1990 3,-
2941 MS vo futbale, Taliansko 4,-
2953-54 Veľká pardubická 15,-
2967 ME v jude, 1991 3,-
3001 XVI. ZOH Albertville, 1992 5,-
3003 MS v ľadovom hokeji 10,-
3007 XXV. LOH Barcelona 7,-
3013 MS juniorov v stolnom tenise 5,-

Československo ★★

FAUNA FLÓRA

(čísla katalógu Pofis)

- 844-48 Fauna, 1955 160,-
954-58 Fauna a flóra TANAP, 1957 65,-
1018-22 Hríby, 1958 240,-
1070-74 10. výročie TANAP, 1959 100,-
1078-84 Vtáky 180,-
1142-47 Vodné vtáky, 1960 120,-
1148-53 Kvetý 180,-
1198-03 Poľnohosp. plodiny, 1961 22,-

- 2276-80 Výskum vesmíru, 1977 6,
2296-97 Spoločný let ZSSR-ČSSR 15,
2359-63 Interkozmos, 1979 12,
2364 Gubarev-Remek 18,
H 2334 detto (hárček zubkovaný) 25,
H 2364a detto (hárček strihaný) 150.

- 1217-25 Motýle 240,
1247-52 Zvieratá našich ZOO, 1962 40,
1279-84 Chrobáky 180,
1320 Medz. včelársky kongres, 1963 6,
1347-52 Jelene, kamzíky, mufloni... 180,
1377-82 Kvety, 1964 180,
1401-06 Lesné a záhradné vtáky 140,
1448-53 Svet. výstava psov, 1965 90,
1474-79 Horské vtáky 160,
1489-95 Liečivé rastliny 150,
1517-22 Ryby (MS v rybolove), 1966 140,
1526-31 Motýle 160,
1567-73 Poľovná zver 95,
1587-93 Vodné vtáky, 1967 90,
1630-36 Kvety botanických záhrad 50,
1637-42 Zvieratá slov. rezervácií 45,
1780-85 20. výročie TANAP, 1969 39.

- 1902-07 Svet. poľovnícka výstava 24,
1998-03 Vtáky, 1972 30,
2036-41 FLÓRA Olomouc, 1973 35,
2042-47 Loveckí psy 15,
2142-46 Akvarijné ryby, 1975 20,
2212-14 Výstava Zem živiteľka, 1976 3,
2221-26 Čs. safari 15,
2365-69 Horské kvety, 1979 12,
2445-48 FLÓRA Olomouc / Bratislava 20,
2507-09 50 rokov ZOO Praha, 1981 18,
2587-92 Ochrana eur. prírody, 1983 35,
2758-62 Sovy, 1986 26.

- 2785-88 Motýle, 1987 20,
2897 Ohrozená fauna, 1989 5,
2898-01 Obojživelníci 40,
2909-13 Jedovaté huby 18,
2930-33 Záhradné kvety, 1990 30,
detto 10-blok 190,
2947-50 Svetová výstava psov 35,
2955-58 Ochrana prírody - cicavce 25,
2990-93 Ochrana prírody - kvety 55,
3014-17 Ochrana prírody - chrobáky 35.

Československo ★★ KOZMOS (čísla katalógu Pofis)

- 972-74 Geofyzikálny rok, 1957 25,
1069 Sov.raketa na Mesiaci, 1959 5,
1165-70 Výskum vesmíru, 1961 32,
1177-78 J.Gagarin 18,
1241-46 Výskum vesmíru, 1962 40,
1302-07 Výskum vesmíru, 1963 40,
H-1308 Výskum Marsu (hárček) 100,
1369-76 Soviet. a amer. kozmonauti 65,
H-1400 Let troch kozmonautov 75,
1421-27 Výskum vesmíru, 1965 40,
S 1435-38 Voschod 2 a Gemini 3 60,
1557-62 Výskum vesmíru, 1966 20,
1594-99 Výskum vesmíru, 1967 25,
1626 Ondrejovská hviezdáreň 15,
1858-63 Interkozmos, 1970 15,
1920 Intersputnik, 1971 2,
1920-25 Výskum vesmíru, 1973 35,
detto PL 160,
2024 I. (linkované pozadie) 100,
detto PL 500,
2082 Intersputnik, 1974 1,
2160-64 Výskum vesmíru, 1975 25,
detto PL 2104 120.

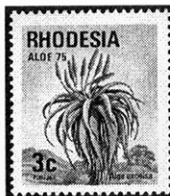
- 2429-33 Interkozmos, 1980 22,
H 2434 detto (hárček) 20,
2434 detto známka (z hárčeka) 18,
H 2434a detto (hárček strihaný) 150,
2482 20.výročie letu J.Gagarina 8,
H 2482 detto (hárček) 16,
2586 5.výročie letu Gubarev-Remek 30,
H 2586 detto (hárček) 70,
2638-42 Medzinárodné kozmické lety 20,
2692 Výskum Halleyovej kométy 25,
H 2692 detto (hárček) 60,
2791 Interkozmos, 1987 15,
H 2791 detto (hárček) 35.

- H 2817a Interkozmos 60,
H 2817b detto (s prílohou) 60,
2976 Európa vo vesmíre (CEPT) 20,
Letecké známky
L 48-49 J.Gagarin v Prahe, 1961 10,
L 54-55 Bykovský a Tereškovová 22,
L 72-73 Prví ľudia na mesiaci, 1969 8.

Námety: Flóra ★★ (čísla katalógu Michel)

- Anguila 1970, 87-90 110,
Antigua 1978, 520-23 90,
Ascension 1981, 276-90 590,
Bahamas 1987, 663-66 90,
Barbados 1970, 317-21 100,
Barbados 1984, 613-16 180,
Barbuda 1978, 416-419 90,
Botswana 1982, 317-20 390,
Cayman Isl. 1971, 286-89 180,
Cuba 1970, 1562-67 110,
Cuba 1973, 1909-15 55,
Falkland Isl. Depend. 1981, 93-98 80,
Fiji 1983, 489-92 80.

Grenada 1979, 956-59 90,-
Guinee 1959, 16-20 120,-
Indonesia 1966, 503-06 30,-
Jamaica 1973, 375-78 140,-
Kenya 1985, 338-42 590,-
Malawi 1975, 246-49 75,-
Montserrat 1973, 287-90 160,-
Norfolk Isl. 1984, 319-34 350,-
Nouvelle Calédonie 1964, 394-401 600,-
Nouvelle Calédonie 1975, 563-65 220,-
Pitcairn Isl. 1970, 110-13 200,-
Rhodesia 1975, 160-65 160,-
Senegal 1966, 338-41 120,-
Seychelles 1970, 282-85 250,-

Sierra Leone 1963, 208-20 600,-
St. Vincent 1972, 312-15 110,-
St. Vincent 1972, 316-19 140,-
St. Vincent 1976, 441-45 500,-
St. Vincent 1985, 786-89 120,-
St. Vincent 1985, 804-07 110,-
Suriname 1992, 1394-99 180,-
Swaziland 1971, 183-86 100,-
Swaziland 1987, 532-35 300,-
Uganda 1969, 105-19 290,-
Uganda 1975, 123-36 380,-
Venda 1979, 1-17 450,-
Zambia 1983, 290-93 80,-

NÁMETY

Afganistan 1998, Huby (6+H) 25,-
Afganistan 1998, Histor. autá (6+H) 27,-
Afganistan 1998, Ryby (6+H) 27,-
Afganistan 1998, Vtáky (6+H) 27,-
Afganistan 1998, Muflóny (4) 12,-
Afganistan 1999, Lokomotivy (6+H) 29,-
Afganistan 1999, Slimáky (6+H) 29,-
Afganistan 1999, Pretekárske automobily Ferrari (6) 18,-

Afganistan 1999, Kaktusy (6+H) 29,-
Afganistan 1999, Plachetnice (6-H) 29,-
Azerbajdžan 1996, Vtáky (6+H) 25,-

Benin 1996, Pravek (6) 15,-
Benin 1998, Mačky (6+H) 27,-
Benin 1999, Ryby (6+H) 29,-
Benin 1999, Vtáky (6+H) 29,-
Benin 1999, Orchidey (6+H) 29,-
Benin 1999, Plachetnice (6+H) 29,-
Benin 1999, Hady (6+H) 29,-
Benin 2000, Psy (6+H) 29,-
Benin 2000, Chrobáky (6+H) 29,-
Bulharsko 1999, Huby, PL (4) 15,-
Bulharsko 1999, Skauting (4) 18,-

Bulharsko 1999, Korytnačky (4) 18,-
Bulharsko 1999, Hniezda spevavcov (4) 18,-
Bulharsko 1999, Atléti, (4) 12,-
Buriatia 1997, Lúčne kvety, sútláč (5) 15,-
Buriatia 1997, Opice, sútláč (5) 15,-
Buriatia 1997, Pravek, sútláč (5) 15,-
Buriatia 1997, Morské ryby, sútláč (5) 15,-
Buriatia 1997, Slony, sútláč (5) 15,-
Buriatia 1997, Kone, sútláč (5) 15,-
Buriatia 1997, Dravé vtáky, sútláč (5) 15,-
Buriatia 1997, Levy, sútláč (5) 15,-
Buriatia 1997, Lesné zvery, sútláč (5) 15,-
Buriatia 1997, Psy, sútláč (5) 15,-
Buriatia 1997, Mačky, sútláč (5) 15,-

Buriatia 1997, Umenie I, sútláč (5) 15,-
Buriatia 1997, Umenie II, sútláč (5) 15,-
Buriatia 1997, Šport I, sútláč (5) 15,-
Buriatia 1997, Šport II, sútláč (5) 15,-
Buriatia 1997, Kozmos, sútláč (5) 15,-
Buriatia 1997, Plachetnice, sútláč (5) 15,-

Buriatia 1997, Lokomotivy, sútláč (5) 15,-
Buriatia 1997, Moderné osobné automobily, sútláč (5) 15,-
Cambodge 1996, Hist. lietadlá (6+H) 20,-
Cambodge 1997, Kačice, (6+H) 25,-
Cambodge 1998, Plachetnice (6+H) 25,-
Cambodge 1999, Psy (6+H) 29,-
Cambodge 1999, Spevavce, (6+H) 29,-
Cambodge 1999, Morská fauna (6+H) 29,-
Cambodge 1999, Zajace (6+H) 29,-
Cambodge 1999, Ryby (6+H) 29,-
Cambodge 1999, Mačky (6+H) 29,-
Cambodge 1999, Hady (6+H) 29,-
Cambodge 1999, Dravé vtáky (6+H) 29,-
Cambodge 1999, Rôzna fauna (6+H) 29,-
Cambodge 2000, Dračie znamenania (6+H) 29,-
Cambodge 2000, Pravek (6+H) 29,-
Cambodge 2000, Doprava, lokom.(6+H) 29,-
Cambodge 2000, Ryby (6) 22,-
Congo 1997, História letecká (5+H) 25,-

Congo 1997, Africká fauna (4+H) 23,-
Congo 1997, Orchideje (4+H) 23,-
Congo 1998, Vtáky II. (4+H) 23,-
Congo 1998, Kraby, krevety (4+H) 23,-
Congo 1998, Mačky (4+H) 23,-
Congo 1998, Huby (4+H) 23,-
Congo 1999, Slávne automobily z rokov 1930-1946 (6+H) 29,-

OISEAUX RAPACES

- Congo 1999, Moder. lokomotivy (6+H) 29.
 Congo 1999, Pravek (6+H) 29.
 Cuba 1996, Vtáky (5+H) 29.
 Cuba 1998, Psy (5) 15.
 Guinea Rep. 1995, Fauna (5+H) 20.
 Guinea Rep. 1998, Vtáky PL (9) 35.
 Guinea Rep. 1998, Motýle (6+H) 25.
 Guinea Rep. 1998, Vtáky + loď 20.
 Greenpeace, Pl (4) 27.
 Guinea Rep. 1998, Opice (6+H) 29.
 Guinea Rep. 1999, Želez. doprava (6+H) 29.
 Guyana 1991, Vtáky (5+H) 25.
 Niger 1979, ZOH Lake Placid (5+H) 25.
 Niger 1998, Slony, súťaž (5) 15.
 Niger 1998, Kone, súťaž (5) 15.
 Niger 1998, Mačky, súťaž (5) 15.
 Niger 1998, Gazella Dorcas, WWF (4) 18.

- Sahara O.C.C. 1997, Historické vojenské uniformy (6+H) 25.
 Saharai 1999, Ryby, (6+H) 29.
 Saharai 1999, Lokomotivy (6+H) 29.

- Somali Rep. 1997, Mačky (6+H) 25.
 Somali Rep. 1998, Chrobáky (6+H) 25.
 Somali Rep. 1998, Autá (6+H) 27.
 Somali Rep. 1999, Papagáje (6+H) 29.
 Somali Rep. 1999, Historické požiarné automobily (6+H) 29.

- Somali Rep. 1999, Rôzna fauna (6+H) 29.
 St. Tome e.P. 1995, Kone (Bl-9zn. +2H) 50.
 St. Tome e.P. 1996, Fauna (4+H) 20.
 Tadžikistan 1994, Jašterice (6+H) 25.
 Tadžikistan 1998, Psy, súťaž (5) 15.
 Tadžikistan 1998, Moderné osobné automobily, súťaž (5) 15.

- Tadžikistan '98, Lokomotivy, súťaž (5) 15.
 Tanzania 1998, Mačkovité šelmy (4+H) 23.
 Tanzania 1998, Papagáje (4+H) 23.
 Tanzania 1998, Mušle (4+H) 23.
 Tanzania 1998, Morské ryby (4+H) 23.
 Tanzania 1998, Motýle I. (4+H) 23.
 Tanzania 1998, Kôrovce (4+H) 23.

- Tanzania 1998, Histor. kočiare (4+H) 23.
 Tanzania 1998, Formula (4+H) 23.
 Tanzania 1998, Fauna Austrálie (4+H) 23.
 Tanzania 1998, Domáce zvieratá (4+H) 23.
 Tanzania 1998, Korytnačky (4+H) 23.
 Tanzania 1998, Motýle II. (4+H) 23.
 Tanzania 1998, Dostihové kone s jazdcami (4+H) 23.
 Tanzania 1998, Mačky (4+H) 23.
 Tanzania 1998, Morské medúzy (4+H) 23.
 Tanzania 1998, Psy (4+H) 23.
 Tanzania 1998, Cyklist. preteky (4+H) 23.
 Tanzania 1998, Panda červená (4+H) 23.
 Tchad 1999, Vodné vtáky (6+H) 27.
 Tchad 1999, Merasty, minerály (6+H) 29.
 Tchad 1998, Mačky, súťaž (5) 15.
 Tchad 1998, Kone, súťaž (5) 15.
 Tchad 1998, Slony, súťaž (5) 15.
 Tchad 1999, Histor. lokomotivy (6+H) 29.
 Togo 1999, Hist. automobily (6+H) 29.
 Togo 1999, Spevavce (6+H) 29.

- Togo 1999, Akvarijné rybičky (6+H) 29.
 Togo 2000, Mačkovité šelmy (6+H) 29.
 Turkmenistan 1998, Psy, súťaž (5) 15.
 Turkmenistan 1998, Lokomotivy (5) 15.
 Turkmenistan 1998, Osobné autá (5) 15.
 Yemen 1990, Pravek (7+H) 29.

O z n a m

Zvýšením dovozej prídržky dovratelia nám zvyšujú ceny pomôcok a tým sa nutne upravujú aj naše ceny. Ďakujeme za porozumenie.

Mimoriadna ponuka: Britské kolónie

Súbor známok zúčastnených štátov **BRITSKÉHO COMMONWEALTHU VYDANÝCH K VÝROČIU VÍTAZSTVA (VICTORY)** z rokov 1945-1946. Kompletný súbor ★★ obsahuje 164 ks známok zo 62 štátov. Cena súboru je 3.990,- Sk.

Podobný súbor známok vydaný pri príležitosti **KORUNOVÁCIE KRÁLOVNEJ ALŽBETY II.** v roku 1953. Tento súbor tvorí 106 ★★ známok zo 78 štátov. Cena súboru je 5.250,- Sk.

Objednávky na uvedené súbory vybavíme v došlom poradí.

Hawidky

Hawidky čierne :

Baliček - šírka 30 mm	60,-
Baliček - šírka 31 mm	60,-
Baliček - šírka 36 mm	60,-
Baliček - šírka 40 mm	60,-

Baliček - šírka 43 mm	60,-
Baliček - šírka 48 mm	60,-
Baliček - šírka 59 mm	60,-
Baliček - šírka 65 mm	60,-
Hawidky na PL - kus	12,-

Hawidky biele (priesvitné) :

Baliček - šírka 35 mm	60,-
Baliček - šírka 42 mm	60,-
Baliček - šírka 50 mm	60,-
Baliček - šírka 59 mm	60,-

Albumové listy

Slovenská republika 1994-96	á 48,-
detto SR 1997	50,-
detto SR 1998	65,-
detto SR 1999	75,-
SR 1994-96 zasklené	á 180,-
detto SR 1997	200,-
detto SR 1998	260,-
detto SR 1999	385,-
Česká republika 1993-96	á 48,-
detto ČR 1997	50,-
detto ČR 1998	115,-
detto ČR 1999	125,-
ČR 1993-96 zasklené	á 180,-
detto ČR 1997	200,-
detto ČR 1998	365,-
detto ČR 1999	455,-

ALBUMOVÉ LISTY, bez nápisu	á 4,-
s nápisom SLOVENSKO	á 48,-
s nápisom ČESKÁ REPUBLIKA	á 5,-

Zúbkomery, UV lampy

Zúbkomer kovový ks	24,-
UV lampa, ručná (4 ceruzkové batérie)	570,-
UV lampa, stolová 220V	880,-

Filatelistické nálepky

Nálepky PRINZ (1000 ks) - baliček	64,-
-----------------------------------	------

Pinzety, lupy

Pinzety Prinz - Solingen, špicaté, lopatkovité, okrúhle - ks	85,-
Lupa (priemer 60 mm) zväč. 2 x + šošovka 5 x	95,-
Lupa s presvietením Ø 30 mm zväč. 6x (2 ceruzkové batérie)	570,-

Zásobníky na známky

Zásobník na známky LINDNER, 16-listový, čierne listy	560,-
Zásobník na známky fy LINDNER, 30-listový, čierne listy	870,-
Zásobník na známky SCHAUBEK, 16-listový, biele listy	490,-
Zásobník na známky SCHAUBEK, 32-listový, biele listy	820,-
ČSR 1988-92, zaskl., skrutkovacie dosky BRILIANT, vínočervené	2320,-
SR 1993-98, zaskl. bez PL, skrutk. dosky BRILIANT, vínočervené	2430,-
Zásobník na mince 10-listový, možnosť doplnenia listov o 3 aj 4, dierkové	325,-

MINCE Sady mincí - SR

Slovensko 1994	180,-
Slovensko 1995	395,-
Slovensko 1996	230,-
Slovensko 1997	180,-
Slovensko 1998	260,-
Slovensko 1999	190,-

LITERATÚRA

Špecializovaný farebný katalóg SLOVENSKO 1997-1998	50,-
Špecializovaný farebný katalóg SLOVENSKO 1999	29,-
Katalóg MICHEL KARIBSKÉ OSTROVY 2000	1830,-
Katalóg MICHEL ÁZIA I+II, 1994	1350,-
Katalóg MICHEL NEMECKO 1998/99	520,-
Novotný: Mince Františka Jozefa I. 1792-1835	165,-
Novotný: Mince Františka Jozefa I. 1848-1856	145,-
Novotný-Moulis: MINCE ČSR 1918-1993 + ČR a SR 1993-1999	170,-
Novotný-Moulis: PAPIEROVÉ PLATIDLÁ ČSR, ČR a SR 1918-1998, farebný	255,-

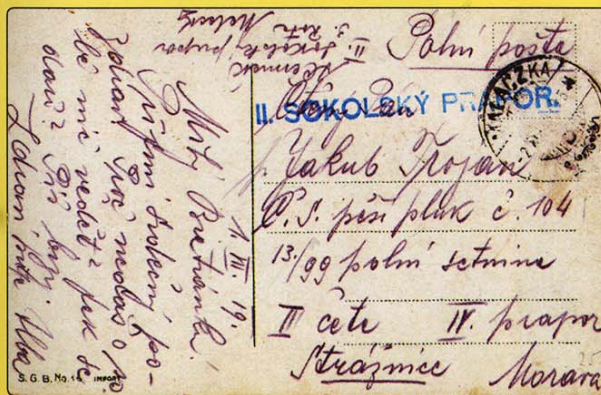
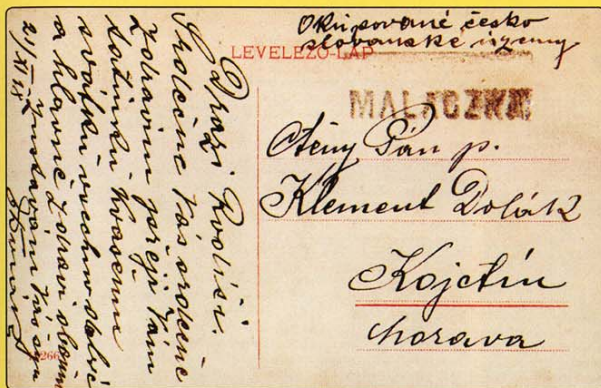
ZBERATEĽ • MESAČNÍK O FILATELII, NUMIZMATIKE, FILOKARTII A ZBIERANÍ TELEFÓNNYCH KARIET

Vydáva: Firma Zberateľ, Bratislava. Registračné číslo časopisu MK 1188 / 95 zo dňa 1. februára 1995 • Redakčná rada: Dr. Severín Zrubec (predseda), RNDr. Milan Antala, Ing. Mirko Bachratý, Ing. Miroslav Gerec, Ing. Marián Jobek, PhDr. Elena Minarovičová, Ing. Zbyšek Šustek a RNDr. Michal Zika • Redakcia: Viliam Kučera, šéfredaktor, Anton Kulhánek ml., redaktor, RNDr. Milan Antala, jazyková úprava • Ervín Smažák, zodpovedný za prílohu SLOV-OLYMP.

Adresa redakcie: ZBERATEĽ, Račianska 17, 831 02 Bratislava, ☎ 07 / 44 250 149, e-mail: zberatel@nextra.sk • Cena a predplatné: Cena za jeden výtlačok 44,- Sk. Pri odobraní viac ako 10 výtlačkov vydavateľ poskytuje 20%-nú zľavu. Celoročné predplatné vrátane poštovného na rok 2000 - pre abonentov zo SR 444,- Sk, pre abonentov z ČR 695,- Sk (570,- Kč), pre abonentov z ostatnej Európy 980,- Sk (44,- DEM), pre abonentov zo záhoria 1300,- Sk (43,- USD, 71,- DEM) • Zasielanie príspevkov: Redakcia víta zasielanie príspevkov napísaných strojom alebo čitateľným písmom, príp. na počítačových disketách (WORD). Nevyžadujú rukopisy redakcia nevracia. Redakcia si vyhradzuje právo uverejniť aj príspevky, s obsahom ktorých sa nestotožňuje.

Redakčná uzávierka č.7-8/2000 - 23.6.2000, zadané do tlače - 10.7.2000, predpokladaný dátum vydania - 14.7.2000

ZBERATEĽ

O zaujímavých filatelistických materiáloch - militáriách - môžete sa dočítať v príspevku MVDr. Pavla Hallona (str.21 -23)

Rozmiestnenie reprodukcí:

Vľavo zhora dole - obr.1, 4 a 10,
vpravo hore obr. 3,
vpravo dole obr. 5

ZBERATEĽ

Z PONUKY FIRMY ZBERATEĽ

Na ukážku z dnešnej ponuky pečiatkovaných známok a hárčeka firmy Zberateľ (str.77-79) sme vybrali hárčeky s námetom automobilov, lokomotív a električiek. Námety dopravných prostriedkov, historických i z dôb nedávnych, sú stredobodom pozornosti mnohých zberateľov, ktorých zbierky sa vyrovnajú aj najväčším technickým múzeám sveta...

